

FAITHFUL MEN · ISANG AKLATAN NG MGA KLASIKONG
KRISTIYANO

Mga Tala sa Aklat ni Ester

Notes on the Book of Esther

H. A. Ironside

Isinalin sa Tagalog mula sa orihinal na Ingles

Faithful Men

PlymouthBrethren.org · KEE Philippine Missions

Orihinal na pamagat sa Ingles: *Notes on the Book of Esther*, ni H. A. Ironside.

Orihinal na edisyon: Loizeaux Brothers, New York.

Salin sa Tagalog, 2026. Ang mga sipi mula sa Kasulatan ay isinalin mula sa edisyong Ingles ng aklat na ito; ang mga talata ay maaaring basahin sa Ang Dating Biblia.

Faithful Men, mula sa PlymouthBrethren.org at KEE Philippine Missions.
Libreng basahin at ibahagi; huwag ipagbili.

“Ang mga bagay na iyong narinig sa akin sa harap ng maraming saksi, ay ipagkatiwala mo sa mga taong tapat, na makapagtuturo naman sa iba.” (2 Timoteo 2:2)

Paunang Tala

Ang aklat ni Ester ay may mga simulaing napakahalaga sa lahat ng panahon, lalo na ngayon, kung kailan ang ilang halos hindi naghuhukay sa Salita ng Diyos ay madaling magtaka sa ilan sa Kanyang mga paraan, at nanghihina ang loob sa landas ng pagsunod.

Kaya kailangan na ang mga gayon, at tayong lahat, ay maipaliwanagan nang detalyado sa katotohanang “ang pagsunod ay maigi kaysa hain, at ang pakikinig kaysa taba ng mga lalaking tupa.” Pagpalain nawa ng Diyos nang sagana ang inyong pagsisikap na ilitaw ang inilaan ng Kanyang Espiritu para sa atin sa munting aklat na ito.

Ang inyong nagmamahal kay Cristo,

Paul J. Loizeaux.

Panimula

Walang maingat na mambabasa ang hindi makakapansin sa pinakanatatanging katangian ng aklat ni Ester: hindi matatagpuan dito ang pangalan ng Diyos. Walang anumang banal na titulo, ni anumang panghalip na tumutukoy sa Diyos, sa sampung kapana-panabik na kabanata nito. Wala ring anumang pagbanggit sa panalangin na nagpapahiwatig na ang Diyos ang nakikinig at sumasagot. Sa unang tingin, parang hindi lang ang aklat ni Ester ang ganito, dahil mukhang kasama nito ang Awit ni Solomon sa hindi pagbanggit ng anumang titulo ng Diyos. Pero hindi talaga ganoon; sapagkat ang pangalang “Jah” (ang Walang Hanggan) ay matatagpuan, sa orihinal, sa huling bahagi ng kab. 8:6. “Ang paninibugho ay mabagsik na gaya ng libingan: ang mga liyab niyaon ay mga liyab ng apoy na may napakasidhing ningas;” (sa literal, gaya ng nakatala sa gilid ng pahina, “isang ningas ni Jah”). At kahit wala pa ito, ang kasintahang lalaki roon ay napakaliwanag na si Jehova, na ang kasintahang babae ay ang Israel noon at ihahayag pa na siya nga, kaya halos bawat panghalip na panlalaki ay masasabing tumutukoy sa Kanya. Kaya ang Awit ng mga Awit ay talagang ganap na kabaligtaran ng aklat ni Ester, dahil mula umpisa hanggang wakas ay puno ito ni Jehova bilang Kasintahang Lalaki ng Israel.

Sa Ester ay ibang-iba. Ni ang Kanyang pangalan, ni anumang pagbanggit sa Kanya, kahit pahiwatig man lang, ay hindi matatagpuan. Ganito man lang sa pahina ng salin sa Ingles. Kung may banal na layunin man sa sinasabing katotohanan na ang pangalang Jehova (sa Hebreo, IHVH) ay apat na beses na matatagpuan doon bilang mga acrostic, hindi ko masasabi. Ang

mga talatang sinasabing kinaroroonan ng mga ito ay kab. 1:20, “ang lahat ng asawang babae ay magbibigay;” t. 4, “pumarito ang hari at si Haman sa araw na ito;” t. 13, “ang lahat ng ito ay walang kabuluhan sa akin;” at 7:7, “na may kasamaang ipinasiya laban sa kanya.” Sa tamang pananalita, ang Diyos ay lubos na hindi nabanggit: pero walang mananampalatayang naniniwala sa ganap na pagkasi ng Kasulatan ang maghihinuha mula rito na hindi nagsasalita sa atin ang Kanyang tinig sa sulating ito, gaya ng sa lahat ng iba pang banal na Orakulo.

Sa halip ay itatanong ng isa: Bakit Niya kinasihan ang ganito kakakaibang aklat; at ano ang Kanyang dahilan sa hindi pagbanggit sa Kanyang pangalan?

Ang sagot, gaya ng tanong, ay maaaring dalawa. Una; sa aklat na ito ay nakikita natin ang Israel sa bunga ng landas na sila mismo ang pumili. Nasa Persia at Babilonia sila gayong maaari sanang nasa Palestina sila, nagtitipon sa sentro ng Diyos sa Jerusalem. Ikalawa; ang dakilang paksa ng Ester ay malinaw na ang lihim na pangangalaga at pamamahala ng Diyos—at isang “tiyak” na pangangalaga pa—na laging nagbabantay sa nagkawatak-watak na bansa sa buong mahabang “panahon ng mga Gentil.”

Sa Hosea 1:9, mababasa natin tungkol sa anak ng propeta: “At sinabi ng Diyos; tawagin mo ang kanyang pangalan na Lo-ammi (hindi Ko bayan) sapagkat kayo ay hindi Ko bayan at hindi Ako magiging inyong Diyos.” Sa ganitong kalagayan sila matatagpuan mahigit 200 taon pagkaraan, sa panahon nina Ester at Mardoqueo.

Siya na nagtiis sa kanilang mga lakad nang napakatagal ay sa wakas ay ibinigay sila sa pagpaparusa, at pinahintulutan ang Gentil na mang-aapi na wasakin ang lungsod at ang templo, at

dalhin sila sa Babilonia; doon upang matutunan sa paghihirap ang hindi nila natutunan sa mga taon ng pagpapala at pagtitiis.

Pero ang mang-aaping taga-Babilonia ay ibinagsak naman ng taga-Persia, na sa ilalim ng banayad na pamamahala nito naroon na ngayon ang nagkawatak-watak na mga Judio.

Ikinalugod ng Panginoon na magbigay ng kaunting pagbuhay-muli sa gitna ng kanilang pagkaalipin, at ilang taon bago ang unang talata ng ating aklat, kinilos Niya ang espiritu ni Ciro na maglabas ng pahayag na ang lahat ng may puso para rito ay maaaring bumalik sa Jerusalem at “itayo ang bahay ng Panginoong Diyos ng Israel” (Ezra 1:1-3). Dahil dito ay “nagsitindig ang mga pangulo ng mga sambahayan ng mga magulang ng Juda at Benjamin, at ang mga saserdote at ang mga Levita, pati ang lahat na ang espiritu ay kinilos ng Diyos upang umahon at itayo ang bahay ng Panginoon na nasa Jerusalem” (Ezra 1:5).

Sa nalabing ito, mahina nga at kakaunti ang bilang, ikinalugod ng Panginoon sa biyaya na iugnay ang Kanyang Pangalan; sapagkat makikita natin na kung wala man ang Pangalang iyon sa pagtatala ng Kanyang pag-aalaga sa mga nanatili sa Babilonia, saganang-sagana naman ito sa mga aklat ng Ezra at Nehemias, na naglalahad ng mga lakad ng mga taong mahalaga sa kanila ang dakong kinaroroonan ng Pangalan, na hindi maaaring maging ganoon sa mga nananatili sa ibang lugar—kahit nasa ginhawa at medyo marangyang buhay pa sila. Totoo na bilang “ang Diyos ng langit” nagpakilala Siya sa kanila; pero anong titulo ang mas angkop pa kaysa roon, gayong ang lahat ng kaluwalhatian sa lupa ay naglaho na; at sa langit na sila ngayon nakatingin para sa pagdating ng Pinahirang Tagapagligtas? Sa mga umahon ay marami ang

nakapagpapalungkot at nakapagpapabigat ng loob; maraming pagkukulang at kasalanan;—pero sila ay nagtitipon sa paligid Niya mismo sa dakong Siya mismo ang nagtakda, ayon sa Kanyang sariling Salita. Kaya nagbangon Siya ng ministryong angkop sa kanilang pangangailangan, at hindi Siya nahihiyang iugnay ang Kanyang Pangalan sa kanila.

Kung si Assuero, ang dakilang hari, ay si Xerxes, gaya ng karaniwang paniniwala, ang kasaysayan ng aklat ni Ester ay papasok, ayon sa pagkakasunod-sunod ng panahon, sa pagitan ng ikaanim at ikapitong kabanata ng Ezra; ibig sabihin, sa pagitan ng panahong unang bumalik sa Jerusalem ang unang pangkat, at ng panahong umahon si Ezra at ang kanyang pangkat. Kung gayon, lubos nating mauunawaan ang maalab na pananampalatayang ipinakita ng mahal na lingkod na ito ng Diyos na “nahiyang humingi sa hari (si Artaxerxes Longimanus, kahalili ni Xerxes) ng pangkat ng mga kawal at mga mangangabayo upang ipagtanggol kami laban sa kaaway sa daan: sapagkat sinabi namin sa hari, Ang kamay ng aming Diyos ay nasa lahat ng naghahanap sa Kanya, sa ikabubuti; pero ang Kanyang poot ay laban sa lahat ng tumatalikod sa Kanya” (Ezra 8:22). Napakalinaw na napatunayan ito ilang panahon lamang bago noon sa tagumpay ni Ester.

Kabanata 1: Ang Maharlikang Piging at ang Paghiwalay kay Vasthi

Sa mga unang talata ay mapapansin natin ang lawak ng nasasakupan ng Persia. “Nangyari nga sa mga araw ni Assuero, (ito ang Assuero na naghari mula sa India hanggang sa Etiopia, sa isang daan at dalawampu't pitong lalawigan,) na sa mga araw na yaon, nang umupo ang haring Assuero sa luklukan ng kanyang kaharian, na nasa Susan na palasyo, sa ikatlong taon ng kanyang paghahari, ay gumawa siya ng piging sa lahat ng kanyang mga prinsipe at mga lingkod; ang kapangyarihan ng Persia at Media, ang mga mahal na tao at mga prinsipe ng mga lalawigan ay nasa harapan niya: nang kanyang ipakita ang mga kayamanan ng kanyang maluwalhating kaharian at ang karangalan ng kanyang marilag na kamahalan nang maraming araw, sa makatuwid baga'y isang daan at walumpung araw.”

Ipinapakita sa atin ng mga talatang ito ang ilang bahagi ng makalupang karangyaan at kaluwalhatian ng kaharian na “pilak,” na humalili sa “ulong ginto,” na inilarawan sa panaginip ni Nabucodonosor, gaya ng nakatala sa ikalawang kabanata ng Daniel. Apat na kapangyarihan lamang ang mamamahala sa buong sanlibutan hanggang sa dumating Siya na may karapatang maghari, at magtatatag ng kaharian na dudurog sa lahat ng iba pa, at hindi kailanman magigiba.

Lumalawak ang sakop ng pamamahala sa bawat sumunod na imperyo, pero ang metal naman ay laging bumababa ang uri, mula sa ginto hanggang sa bakal na may halong putik na luwad, o, ayon kay Tregelles, marupok na palayok; at walang dudang ito ang dahilan: ang Babilonia ay nagpapakita sa atin ng isang monarkiyang walang anumang hangganan, samantalang sa

Persia, Grecia at Roma ang kapangyarihan ng pinuno ay higit o kulang na nalilimitahan, una, ng mga katulong na tagapayo, at sa wakas ay ng isang uri ng pagsasanib ng pagkahari at demokrasya, na hahantong sa *paghalal* sa huling emperador ng Roma na darating pa, sa mga araw ng sampung daliri ng paa, na siyang magiging huling anyo ng halimaw (Apocalipsis 13:1-9) pagkatapos madala ang Iglesya sa langit.

Tunay na isang napakarangyang tanawin ang ipinapakilala sa atin ng ating kabanata, at sa isang paraan, walang duda, isang larawan o tipo. Pero malinaw na ang lahat ng ito ay kaluwalhatian lamang ng sanlibutang ito, bagaman hindi sa lubos na paghiwalay sa Diyos na makikita natin sa Daniel 5. Walang binanggit na kalapastanganan kaugnay ng piging na inilarawan sa mga sumusunod na talata: “At nang matapos ang mga araw na ito, ang hari ay gumawa ng piging sa buong bayan na nasa Susan na palasyo, sa malaki at maliit, pitong araw, sa looban ng halamanan ng palasyo ng hari; may mga tabing na puti, berde at asul, na nakakabit ng mga panaling pinong lino at kulay-ube sa mga singsing na pilak at sa mga haliging marmol: ang mga higaan (o mga upuang-higaan) ay ginto at pilak, sa ibabaw ng sahig na marmol na pula, asul, puti at itim... At ang pag-inom ay ayon sa kautusan; walang pumilit: sapagkat gayon ang iniutos ng hari sa lahat ng mga pinuno ng kanyang bahay, na kanilang gawin ayon sa kalooban ng bawat tao” (tt. 5, 6, 8).

Kung sa pagpapasakop ng Israel sa Babilonia ay nakikita natin ang larawan ng mga araw ng kadiliman at pagkaalipin na dinaanan ng Iglesya noong nangingibabaw ang papado, tila sa “maluwag na pagkaalipin” sa panahon ng paghahari ng Medo-Persia ay nakikita natin ang anino ng kasalukuyang kakaiba at,

sa labas, maunlad na kalagayan ng Protestantismo. Sa ibang salita, masasabing ang katapat ng Babilonia ay ang Tiatira, nang sikapin ni Satanas na pilitin ang mga anak ng Diyos na lumuhod sa diyus-diyosan—na gumawa ng espirituwal na pangangalunya. Ang Sardis naman ay mas tumutugma sa kalagayan sa panahon ni Ester—malaking kasaganaan sa labas, may iilang tapat na hindi nagdungis ng kanilang mga damit, pero sa panig ng nakararami, may ganap na pagsasanib ng sanlibutan at ng mga nag-aangking Cristiano. Ang Filadelfia ay tumutugma nang husto sa nalabing bumalik, samantalang ang Laodicea ay ipinahihiwatig ng mapagpanggap na pagmamatuwid sa sarili at ng pormalidad na tulad ng sa mga Fariseo na sumunod doon. Kahit man lang, maliwanag na maraming kapansin-pansing pagkakahawig, na tila higit pa sa nagkataon lamang.

Kung titingnan mula sa ganitong pananaw, samantalang sa Ezra at Nehemias ay may isang bayang ibinukod para sa pangalan ng Panginoon, nagtitipon sa sentro ng Diyos, at, kahit sa isang antas man lang, nagpapasakop sa Kanyang Salita; sa Ester naman ay may isang bayang kapwa pag-aari rin ng Panginoon, na kuntento nang magpatuloy sa ilalim ng pagtangkilik ng sanlibutan; at bagaman dito at doon ay may ilang kinakikitaan ng malaking debosyon, wala sa anumang paraan ang gayunding kalayaan, pagpapala at pagkaunawa sa Salita ng Diyos na maaari sanang naging kanila kung hinanap nila nang higit ang Kanyang kaluwalhatian, sa halip na ang sarili nilang kaginhawahan.

Kung gayon, ang piging na ito ay ang pangkalahatang pagsasaya lamang sa liwanag at kalayaang dulot ng paglaganap ng kaalaman at sibilisasyon—ibang-iba sa mga pistang

ipinagdiriwang sa Jerusalem, kung saan ang lahat ay tumuturo sa Panginoong Jesus—sa Kanyang mga paghihirap at sa Kanyang mga kaluwalhatian.

Totoo na ang iba't ibang kulay ng mga tabing at kasangkapan sa bulwagan ng piging ay maaaring may kanya-kanyang kahulugan bilang tipo, pero sa ngayon ay malayo pa sa pagkakasundo ang mga iskolar tungkol sa kahulugan ng mga salitang ginamit; kaya hindi na namin susubukang pasukin iyon. Kapansin-pansin na “ang pag-inom ay ayon sa kautusan: walang pumilit.” Ang tinatawag na “karapatan sa sariling paghatol” ay lubos na kinilala. Ang patutot sa Apocalipsis 17 ay may hawak na *gintong* kopa (sapagkat sa mga bagay na *banal* siya nag-aangking nagsasalita) na puno ng kasuklam-suklam at karumihan. Ang pananalitang ginamit sa talata 2 ay tila nagpapahiwatig na halos ipinilit niya sa mga labi ng mga naninirahan sa lupa ang alak ng kanyang pakikiapid. Hindi siya tumatanggap ng anumang pagtutol. Ang lahat ay *kailangang* uminom ng inihanda niya. Ito ang laging patakaran ng papado. Iba naman sa Protestantismo: maaari kang uminom o hindi, ayon sa gusto mo. “Walang pumilit;” at kung hindi mo gusto ang disenyo ng kopang hawak mo, marami pang iba na mapagpipilian, lahat ay ginto, lahat ay nag-aangking galing sa Diyos, pero magkakaiba naman sa isa't isa.

Mabuti para sa mga tumatanggi sa bawat kopang disenyo ng tao, at sa kababaang-loob at paghatol sa sarili ay masusumpungang nagbubulay-bulay sa Salita ng Diyos sa dakong pinatahanan Niya ng Kanyang pangalan (Nehemias 8:3; 9:3).

Ang alak ay “alak ng hari,” totoo iyan, at ito ay magpapasigla at magpapaalab at pupuno sa isa ng magagandang kaisipan ng

laman at ng kaluwalhatian ng lupa; pero hindi ito ang alak na nagsasalita tungkol sa mahalagang dugo ng Tagapagligtas na ibinuhos para sa mga makasalanang may sala, na sa mismong kamatayan Niya sa puno ay ipinapahayag ang paghatol sa sanlibutang ito. Iyon ay makikita kapag tumayo ka sa tabi ng dambana sa wasak na lungsod ng Diyos, at pagmasdan ang handog na inumin na ibinubuhos sa handog na susunugin, na pumapailanlang bilang mabangong samyo sa Diyos (Ezra 3:3).

Ang mga sumunod na ilang talata ay nagbibigay sa atin ng larawang mahirap nating iangkop. Matapos makipagsanggunian sa kanyang mga pantas, inalis ng hari si Vasthi. Sumang-ayon silang lahat na hindi siya naging tapat sa kanyang lugar bilang pangunahing babae ng imperyo, at kailangang ibigay ito sa iba. Maaaring imungkahi ng isa na ito ay larawan ng Roma 11—ang pagsuway ng mga Gentil ay nagbibigay-daan sa pagbabalik ng mga Judio sa lugar ng paglingap. Pero, dahil umiiwas kami sa anumang pagpapakahulugan na baka hindi kalugdan ng espirituwal na pag-iisip, dadalhin na namin agad ang aming mga mambabasa sa paksa ng susunod na kabanata.

Kabanata 2: Ang Pagpili kay Ester at ang Nabigong Pagtataksil

Nang lumipas na ang mga araw ng piging at kasiyahan na inilarawan sa nakaraang kabanata, at nagkaroon na ng pagkakataon ang hari na timbangin nang tahimik ang kanyang padalus-dalos na ginawa, tila lumambot ang kanyang puso, dahil sinasabi sa atin sa unang talata ng kabanata 2 na, “Pagkatapos ng mga bagay na ito, nang humupa na ang galit ng haring Assuero, naalaala niya si Vasthi, at ang kanyang ginawa, at ang ipinasiya laban sa kanya.” Dahil nakatali siya sa kautusan ng kaharian, na hindi nagpapahintulot na bawiin niya ang sarili niyang utos bilang emperador, tila nilamon siya, kahit sa isang antas man lang, ng panghihinayang habang ginugunita niya ang kanyang ginawa kay Vasthi, na labis niyang ipinagmamalaki noon.

Napansin ng kanyang mga lingkod ang kanyang kalungkutan, kaya iminungkahi nila na humanap ng iba na papalit sa inalis na reyna. Kaya tinipon nila ang pinakamagagandang dalaga mula sa lahat ng lalawigan, at dinala sila sa Susa na palasyo (na siya ring Susa sa sekular na kasaysayan). Mula sa pangkat na ito pipiliin ang magiging reyna.

May ilang kawili-wiling impormasyon ang sekular na kasaysayan tungkol dito, na sandali nating titingnan.

Sa *ikatlong* taon ng paghahari ni Xerxes, gumawa siya ng piging upang pag-usapan ang paglusob sa Grecia. Makalipas ang apat na taon, bumalik siyang talunan sa Susa, kung saan sumubsob siya sa lahat ng uri ng kalayawan at kalabisan upang palayasin sa kanyang isip ang mapapait na alaala ng kanyang

mga pagkatalo. Sa panahong ito pinili ang kanyang reyna, at ang pangalan niya ay ibinigay na Arnestris—na, makikita natin, ay malapit na kahawig ng Ester. Ang lahat ng ito ay malaking katibayan na si Xerxes ang dakilang haring tinutukoy rito. Hindi problema ang pangalang Assuero, dahil ito ay titulo lamang ng emperador, gaya ng Faraon, o Agag, na sinasabing nangangahulugang, ayon kay Sir Henry Rawlinson, “Kagalang-galang na Hari.” Kapansin-pansin na sa Ezra 4:6 si Cambyases ay tinawag sa pangalang ito, samantalang sa Daniel 9:1 ito ay ikinapit, malamang, kay Cyaxares.

Pagbalik natin sa salaysay ng Kasulatan, na kaakit-akit sa pagiging payak at tuwiran nito, ipinakilala sa atin sa talata 5 ang matapang na Judio na magiging napakahalaga sa mga susunod na kabanata, at gayundin sa talata 7, ang kanyang magandang pinsan na si Hadassa, o Ester.

“Sa Susan na palasyo ay may isang Judio, na ang pangalan ay Mardoqueo, na anak ni Jair, na anak ni Simei, na anak ni Cis, isang Benjamita; na dinalang-bihag mula sa Jerusalem kasama ng mga bihag na dinala kasama ni Jeconias na hari ng Juda, na dinalang-bihag ni Nabucodonosor na hari ng Babilonia” (tt. 5, 6).

Ang mga Hebreo, at maraming Cristiano, ay nagpasiya mula rito na si Mardoqueo ay tuwirang inapo ni Cis, ang ama ng unang hari ng Israel. Ganito ang pagkaunawa ni Josephus, dahil tinutukoy niya si Ester na “siya rin ay mula sa maharlikang angkan” (Ant. vi. 1); at dahil pinsan siya ni Mardoqueo, tiyak na pareho sila ng angkan. Gayunman, ang Cis ay karaniwang pangalang Hebreo, lalo na sa mga Benjamita; pero dahil narito ito bilang ama ng isang sambahayan, tiyak na mas pumapanig ang palagay sa pananaw na nabanggit. Gaya ng makikita natin

mamaya, tila may banal na kaangkupan sa paglilitaw, sa ganito kaselang panahon, ng isang miyembro ng bumagsak na sambahayan ni Saul. Kung ang mapaghimagsik at matigas ang ulong haring iyon (1 Samuel 15:22, 23) ay tapat na sumunod sa utos ng Panginoon tungkol sa lubos na paglipol sa Amalec, malamang na hindi na naisulat kailanman ang aklat ni Ester, dahil hindi sana nalagay ang Israel sa panganib na nakatala roon. Makikita natin kung bakit, mamaya.

Ang pangalang Mardoqueo ay sinasabing nangangahulugang “Munting tao,” at malamang na ibinigay sa kanya dahil wala sa kanya ang “nagpahanga nang labis sa mga tao kay Saul, ang kanyang matangkad na pangangatawan.

Napakabata pa siguro niya nang dalhin sa Babilonia, dahil ang pagkabiha kay Jeconias, o Joaquin, ay naganap noong 599 b. c., mahigit walumpung taon bago magsimula ang ating kabanata. Ang matandang patriyarkang ito ay “nagpalaki kay Hadassa, na siyang si Ester, na anak ng kanyang amain: sapagkat wala na siyang ama ni ina, at ang dalaga ay maganda at kaakit-akit: na siya ay kinuha ni Mardoqueo, “nang mamatay ang kanyang ama at ina, bilang sarili niyang anak” (t. 7). Dahil sa kanyang kagandahang-loob at kagandahan, napukaw niya ang pansin ng mga pinunong may tungkuling humanap ng mapapangasawa ng hari, at ipinagkatiwala siya sa pangangalaga ng katiwala ng mga babae na si Hegai. “At ang dalaga ay nakalugod sa kanya, at nagtamo siya ng kagandahang-loob mula sa kanya; at madali niyang ibinigay sa kanya ang kanyang mga bagay para sa paglilinis, pati ang mga bagay na nauukol sa kanya, at pitong dalaga, na nararapat ibigay sa kanya, mula sa bahay ng hari: at inilipat niya siya at

ang kanyang mga dalaga sa pinakamagandang dako ng bahay ng “mga babae” (t. 9).

Tunay na kakaibang kalagayan ito para sa isang dalagang Judio, at kakaibang kaibahan kay Moises, na, walang duda, ay ipinagmamalaki naman niya. Siya, na napulot na parang batang palaboy, upang tawaging anak ng anak na babae ni Faraon, ay sa pananampalataya ay tinalikuran ang mataas na kalagayang ito. Gaya ng sinabi ng isa, “Inilagay siya ng Diyos sa Kanyang pamamahala sa bahay ni Faraon, pero inilabas siya roon ng pananampalataya.” Kay Ester ay iba. Walang duda na ang kanyang kalagayan ay lubos na salungat sa Salita ng Diyos. Maaaring parang pumapabor sa kanya ang mga pangyayari, pero ang pananampalataya ay “tiyak na mag-aakay sana sa kanya na agad ipahayag ang sarili bilang isang hinahamak na Judio, isa sa naghihirap na bayan ng Diyos. Hindi niya ito ginawa, dahil mahigpit na ipinagbilin ni Mardoqueo na itago niya itong mabuti. “Hindi ipinaalam ni Ester ang kanyang bayan ni ang kanyang kamag-anak: sapagkat ipinagbilin sa kanya ni Mardoqueo na huwag niyang ipaalam.” Bagaman tapat nang higit sa marami, hindi pa rin naunawaan ni Mardoqueo ang isip ng Diyos tungkol sa lubos na pagkakahiwalay ng Kanyang bayan sa mga bansa. Mahigpit na ipinagbabawal ng kautusan ang pagbibigay ng mga anak na babae ng Israel upang mapangasawa ng mga Gentil; pero maliwanag na kapwa inakala nina Mardoqueo at Ester na nakita nila sa iminumungkahing pag-iisang ito ang paraan ng pagpapala sa kanilang bayan. At ganoon nga ang nangyari; pero hindi nito pinawalang-bisa o pinawalang-kabuluhan ang Salita ng Diyos.

Ganito rin mangatwiran ang mga tao tungkol sa marami sa nangyayari sa ating panahon. Madalas kaming tanungin

tungkol sa pampublikong ministeryo ng mga babae, “Kung hindi ito galing sa Diyos, bakit madalas Niya itong pinagpapala sa ikaliligtas ng mga kaluluwa? Maraming babaeng nasa pampublikong entablado bilang mga guro at mangangaral ay tiyak na pinagpapala ng Diyos: hindi ba’t dahil dito ay inilalagay Niya ang tatak ng Kanyang pagsang-ayon sa kanilang kalagayan? “Kahit tanggapin pa ang saligang iyon, na maaaring hindi laging ganoon sa harap ng Diyos gaya ng tingin ng tao, hindi pa rin sumusunod ang konklusyon ng iyon. Malinaw at walang pag-aalinlangang sinabi ng Espiritu Santo, “Hindi ko ipinahihintulot na ang babae ay magturo, ni mangibabaw sa lalaki, kundi tumahimik” (1 Timoteo 2:12). At muli, “Ang inyong mga babae ay tumahimik sa mga iglesya (mga kapulungan); sapagkat hindi ipinahihintulot sa kanila na magsalita; kundi sila ay pinag-uutusang pasakop, gaya naman ng sinasabi ng kautusan. At kung ibig nilang matuto ng anuman, magtanong sila sa kanilang sariling asawa sa bahay: sapagkat kahiya-hiya sa babae ang magsalita sa iglesya” (1 Corinto 14:34, 35). Pagkatapos, taimtim niyang idinagdag sa talata 37, “Kung inaakala ng sinuman na siya ay propeta, o espirituwal, kilalanin niya na ang mga bagay na isinusulat ko sa inyo ay mga utos ng Panginoon.” Narito ang di-nagkakamaling Salita ng Diyos tungkol sa paksang ito. Kung nilalabag ang Salitang iyon, at may pagpapala pa ring nagbubunga, ano ang pinatutunayan nito? Na nagbago ang isip ng Diyos, o binabalewala Niya, at gusto Niyang balewalain din natin, ang sarili Niyang Salita? Ah, hindi! Kung gayon, ano? Simple lang: Siya ay may ganap na kapangyarihan, at ginagamit Niya ang Kanyang katotohanan saanman ito ipahayag, at sinuman ang magpahayag nito; pero ipahayag ng Hukuman ni Cristo ang lahat ng salungat sa Kanyang isip.

May kilala kaming isang lalaking naligtas sa isang simbahang Romano Katoliko habang ang isang paring hindi makadiyos, gaya ng pinatunayan ng kanyang buhay pagkatapos, ay bumabasa ng Ebanghelyo para sa araw na iyon mula sa Lucas xv. Dahil ba rito ay masasabi nating ang pagkapari ng Roma ay ayon sa Diyos, dahil inilagay Niya ang tatak ng pagpapala sa Kanyang Salitang ginamit ng isa sa kanila? Ang bawat isip na walang kinikilingan ay magsasabing, Hindi! Niluluwalhati namin Siya dahil, sa kabila ng lahat ng pagkukulang at kaguluhan ng Sangkakristiyanuhan, napakadakila ng Kanyang pag-ibig na winawasak nito ang bawat hadlang, at inaabot ang mga lalaki at babae sa kanilang napakalalim na pangangailangan sa anuman at lahat ng paraan na maipakikilala Niya ang Kanyang sarili; pero itinuturing naming kasalanan ang lahat ng pagsuway sa Kanya.

Kapag naunawaan ng kaluluwa ang simulaing ito, maililigtas ito sa maraming kalituhan ng isip. Kung naunawaan ito ni Mardoqueo, hindi sana niya pinayuhan nang ganoon ang kanyang pinsan. Binalewala ang Salita ng Diyos. Na minarapat Niyang gamitin ang mga bumalewala rito sa pagpapala sa Kanyang bayan ay isang gawa ng dalisay na biyaya.

Kapansin-pansing kaiba sa landas ni Ester ang sa isa pang bihag na Israelita—ang munting dalaga sa 2 Hari 5, na naglilingkod sa asawa ni Naaman. Mas makitid ang kanyang ginagalawan, pero napakatapat niyang niluwalhati ang Diyos doon! “Ang salitang sinalita sa tamang panahon, napakabuti!” Ganito ang kanyang patotoo sa kanyang paganong amo, at napakahimalang kinilala at pinagpala ito ng Diyos, kaya isang mapagmataas na kapitang taga-Siria ang napaamin na ang Diyos ng Israel ang tanging tunay na Diyos, na Siya lamang ang

kanyang paglilingkuran mula noon. Oh, magkaroon nawa tayo ng biyaya na samantalahin nang ganito ang mga pagkakataon at gamitin ang mga ito sa Kanyang kaluwalhatian, habang tayo mismo ay lumalakad nang may tapat na puso sa landas na itinakda sa Kasulatan ng katotohanan!

Balik tayo kay Ester: Araw-araw ay naglalakad si Mardoqueo sa harap ng looban ng bahay ng mga babae upang malaman kung mabuti ang kalagayan niya. Isa-isang iniharap ang mga dalaga sa hari, bawat isa ay nagpapaligsahan sa pagsisikap na dagdagan ang kanilang likas na ganda sa pamamagitan ng mababangong pabango at iba pang paghahandang ibinigay sa kanila. Si Ester—at dapat itong ipagpuri sa kanya—ay hindi pinansin ang lahat ng mga ito, maliban sa opisyal na itinakda, at nang iharap siya sa hari “inibig ng hari si Ester nang higit sa lahat ng babae, at nagtamo siya ng biyaya at lingap sa kanyang paningin nang higit sa lahat ng dalaga; kaya ipinutong niya ang maharlika korona sa kanyang ulo, at ginawa siyang reyna kapalit ni Vasthi” (t. 17). Isang kapansin-pansing karangalan, walang duda, pero gaano kababa ang kanyang iniyuko upang makamit ito! Paano niya nawala ang katangian ng banal na pagkakahiwalay para kay Jehova na dapat sana’y laging kanya! Tunay na ibinaba siya sa mismong pagkakataas sa kanya! Ang paboritong asawa sa gitna ng marami, at ang kanyang panginoon ay isang Gentil na hindi tuli! Gaano kababa ang ibinagsak ng bansa nang si Mardoqueo, isa sa pinakamarangal sa kanilang lahat, ay nakapagsaya na ibinigay sa kanya ang ganito kaduda-dudang karangalan! At gaano kababa sa espirituwal ang Iglesya, na hinahanap, gaya ng ginagawa niya, ang pagtangkil ng sanlibutan! Mabibili lamang ito kapalit ng pagkawala ng kabanalan at ng pagkakahiwalay na iniutos ng Salita ng Diyos. Ito ang aral na nais naming itanim sa budhi ng

aming mambabasa. Mas mabuti pa sana kay Ester na maging dukha at di-kilala, pero nananatiling nakakapit sa Panginoon na kanyang Diyos kasama ng mga bihag na nagbalik sa Jerusalem, kaysa itaas nang ganito sa bahay ng mananakop. Ganoon din ngayon; mas mabuti pang maging maliit at hinahamak sa paningin ng mapagmataas na sanlibutan, at ng isang Sangkakristiyanuhang kasingmapagmataas din, habang sinisikap na isabuhay ang katotohanan tungkol sa makalangit na pagkatawag sa Cristiano, kaysa, dahil nakalimutan ito, ay pahalagahan ng mga “na ang kanilang kaluwalhatian ay nasa kanilang kahihyan; na ang iniisip ay ang mga bagay na panlupa.” Isa itong bitag na kailangang lalong babalaan ngayon ang bayan ng Panginoon na humiwalay. Ang salita ni Jehova kay Jeremias ay dapat madalas alalahanin: “Kung ikaw ay manumbalik, ay ibabalik nga kita, at ikaw ay tatayo sa harap Ko: at kung iyong ihihiwalay ang mahalaga sa hamak, ikaw ay magiging gaya ng Aking bibig: sila’y manumbalik sa iyo; pero huwag kang manumbalik sa kanila” (Jeremias 15:19). Ang kasalukuyan ay panahon ng malawakang pagwawalis sa mga sinaunang muhon. Ito ay panahon ng kapansin-pansing pagwawalang-bahala sa kasamaan—ng talamak na kawalan ng kakayahang suriin ang mga bagay na magkakaiba. Huwag tayong magpatangay sa agos, kundi tapat nating bantayan ang kayamanang ipinagkatiwala sa atin, at tanggihan ang pagtangkilik ng bagay na lubhang kasuklam-suklam sa Diyos.

Malungkot na babasahin ang salaysay tungkol sa piging ng kasal ni Ester kung kaya ng isang makita ang malungkot na paglayo sa Salita na ipinahihwatig nito. “Nang magkagayo’y gumawa ang hari ng malaking piging sa lahat ng kanyang mga prinsipeng at mga lingkod, ang piging ni Ester; at nagbigay siya ng kaluwagan sa mga lalawigan, at nagbigay ng mga kaloob

ayon sa kalagayan ng hari” (t. 18). Tila si Mardoqueo rin ay itinaas sa isang posisyong may tiwala; dahil sa sumunod na talata ay nalaman natin na “nang tipunin ang mga dalaga sa ikalawang pagkakataon, nakaupo noon si Mardoqueo sa pintuang-bayan ng hari,” na nagpapahiwatig na siya ay naging isang mababang hukom, ayon sa paraan ng pagpapahayag ng mga taga-Silangan. Naaalaala natin ang “matuwid na si Lot,” na nakaupo sa pintuang-bayan ng Sodoma; at kung gaano karami pang mahal na anak ng Diyos mula noon, na naghangad at nakakuha ng mga posisyon ng kapangyarihan at impluwensiya sa kawawang “sanlibutang walang Cristo” na ito, umaasang sa ganitong paraan ay magagamit sila sa pagpapabuti nito, pero sa huli ay labis lamang na nabigo, bukod pa sa sila mismo ay naibaba.

Makahulugan na sinasabi sa atin muli ng sumunod na talata na “hindi pa ipinaaalam ni Ester ang kanyang kamag-anak ni ang kanyang bayan, gaya ng ipinagbilin sa kanya ni Mardoqueo; sapagkat ginagawa ni Ester ang utos ni Mardoqueo, gaya noong siya ay pinalalaki pa niya” (t. 20). Ito, walang duda, “ay ituturing na mahusay na pamamaraan sa panig ni Mardoqueo, at magandang pagsunod ni Ester, pero ito ay tunay na kawalan ng katapatan sa Diyos, na madalas ding nauulit sa ating panahon. Napakalaking kaibahan nito kay Ruth, ang Moabitang nanumbalik sa Diyos! “Ang iyong bayan ay magiging aking bayan, at ang iyong Diyos ay aking Diyos” ang kanyang maliwanag na pagpapahayag. Gaano pa kaya ito higit na nagpaparangal sa Panginoon kaysa sa katusuhan nina Mardoqueo at Ester!

Sa huling tatlong talata ng ating kabanata ay nakatala ang isang pangyayaring magiging napakahalaga sa dakong huli ng aklat.

“Sa mga araw na yaon, samantalang nakaupo si Mardoqueo sa pintuang-bayan ng hari, dalawa sa mga katiwala ng hari, sina Bigthan at Teres, sa mga nagbabantay ng pintuan, ay nagalit, at nagbalak na pagbuhatan ng kamay ang haring Assuero. At ang bagay ay nalaman ni Mardoqueo, na nagsabi nito kay reyna Ester; at ipinaalam ito ni Ester sa hari sa pangalan ni Mardoqueo. At nang siyasatin ang bagay, natuklasan ito; kaya silang dalawa ay ibinitin sa isang punongkahoy: at ito ay isinulat sa aklat ng mga talaarawan sa harap ng hari” (tt. 21-23). Bagaman nasa kalagayang hindi ayon sa Kasulatan, ang Diyos, na nakakaalam sa puso ng Kanyang lingkod, na nakakakita kina Mardoqueo at Ester bilang tunay na mga umiibig sa Israel, ay gagamitin sila nang kapansin-pansin para sa Kanyang sariling mabubuting layunin para sa Kanyang bayan, na tunay Niyang minahal. Kung itinatago man nila ang kanilang lahi, at Siya'y inilalagay sa kahihyan kaya itinatago rin Niya ang Kanyang pangalan, gagawin pa rin Niya silang mga kasangkapan ng Kanyang pangangalaga at pamamahala. Si Mardoqueo ang naging kasangkapan upang mabigo ang isang balak laban sa buhay ng hari. Pero sa ngayon ay walang pumansin sa kanya. Ibinitin ang mga nagsabwatan, naitala ang paglilingkod ni Mardoqueo sa mga talaan ng kaharian, pero siya mismo, sa tingin, ay nakalimutan. Ganyan ang lingap ng sanlibutang ito! Gayunman, sa isang mas madilim na oras, Siya na hawak sa Kanyang kamay ang gabing walang tulog ng hari ay titiyakin na ang nakaligtaang paglilingkod ay maipaalam sa hari, at gagamitin ito sa ikaliligtas ng bayang iyon na hindi kailanman iniidlipan ng Kanyang mga mata sa pag-aalaga.

Napakahalaga na laging alalahanin ng banal na “ang lahat ng bagay ay gumagawang magkakasama sa ikabubuti ng mga umiibig sa Diyos, ng mga tinawag ayon sa Kanyang layunin.”

Maaaring may mga panahong parang nakalimot ang Diyos; kapag madilim ang mga ulap; kapag pinahihintulutang mapabayaang ang isa, pakitunguhan nang hindi makatarungan, o malamig na ipagwalang-bahala. Pero makatitiyak ka na ang lahat ay hubad at hayag sa harap Niya na ating pagsusulitan. Ang bawat layunin ay mahahayag sa takdang panahon nito; at ang lahat sa wakas ay magiging dahilan ng walang hanggang pasasalamat.

Kabanata 3: Ang Galit ng Amalecita at ang Utos ng Kapahamakan

Ngayon ay ipinapasok na si Haman sa kuwento. Malaki ang bahagi niya sa aklat na ito, at hanggang ngayon ay kinasusuklanan siya ng lahat ng Hebreo. "Si Haman na anak ni Hammedatha na Agageo, ang kaaway ng mga Judio," ganyan ang makahulugang tawag sa kanya. Kahit ngayon, kapag nababanggit ang pangalan niya, dumudura at sumusumpa ang mga Judiong mahigpit sa kanilang relihiyon, ganoon kasuklam-suklam ang alaala niya.

"Pagkatapos ng mga bagay na ito ay itinaas ng haring Assuero si Haman na anak ni Hammedatha na Agageo, at pinadakila siya, at inilagay ang kanyang upuan sa itaas ng lahat ng prinsipeng kasama niya" (t. 1). Ang Agag ay pangalang ibinibigay sa mga hari ng Amalec, ang bayang "kinagagalitan ng Panginoon magpakailanman." Kung gayon, si Haman ay isang Amalecitang mula sa angkan ng hari, ang huli sa kanyang mapagmataas na sambahayan na humawak ng impluwensiya at kapangyarihan. Sapagkat sa pagkamatay niya at ng kanyang sampung anak na lalaki, ang pangalan ng Amalec, ayon sa salita ni Jehova, ay pinawi mula sa silong ng langit.

Para maunawaan natin kung bakit hindi talaga yumuko si Mardoqueo kay Haman, kailangan nating silipin ang kasaysayan ng palaaway at walang-diyos na bayang ito.

Sa Genesis 36:12 makikita natin ang pinagmulan ni Amalec, ang ninuno ng liping kalaunan ay nagdala ng kanyang pangalan. "At si Timna ay babae ni Eliphaz na anak ni Esau; at ipinanganak niya kay Eliphaz si Amalec." Tingnan din ang 1 Cronica 1:36.

Kung gayon, si Amalec ay nagmula kay Esau, na siya ring Edom. Si Esau ay laging larawan ng laman. Bago pa man ipanganak ang kambal na sina Esau at Jacob, nag-aaway na sila sa sinapupunan. Larawan ito ng laman na naghahangad laban sa Espiritu, at ng Espiritu laban sa laman. Si Esau ang panganay, saka si Jacob; sapagkat "hindi una ang ukol sa espiritu, kundi ang ukol sa laman; at pagkatapos ay ang ukol sa espiritu" (1 Corinto 15:46).

Paulit-ulit itong ipinapakita sa Kasulatan: isinasantabi ang panganay upang magbigay-daan sa isang maaaring kumatawan o maglarawan sa Ikalawang Tao. Isinantabi si Cain, at si Abel, na parang muling nabuhay kay Set, ang binigyan ng pangunahing lugar. Kinailangang palayasin si Ismael upang maparangalan si Isaac. Si Manases din ay nagbigay-daan kay Efraim, gaya ni Jose na binigyan ng karapatan ng panganay sa halip na si Ruben.

Itinuro ng sumulat ng mga tala sa *Numerical Bible* ang malapit na pagkakahawig sa tunog at kahulugan ng Adan at Edom. Ang Edom ay ang lumang Adan lang na muling sumibol, at mula sa kanya nagmula si Amalec.

Ano, kung gayon, ang nanggagaling sa laman? Mga makasalanang pita at simbuyo lamang. Ang Amalec ang larawan ng mga ito. "Na sa kanila rin naman kaming lahat ay nangabuhay nang una sa mga pita ng aming laman, na ginagawa ang mga nasa ng laman at ng pag-iisip, at kami nang una ay mga anak ng kagalitan sa katutubo, gaya naman ng iba" (Efeso 2:3).

Sa Genesis 14:7 makikita natin ang mga Amalecita, na naging malaking lipi na at nakatira sa mga lambak ng timog Palestina, na nadamay sa malalaking digmaan noong panahong

nangingibabaw ang mga Elamita. Pero sa susunod na pagbanggit sa kanila natin makikita ang tunay nilang ugali. Sa ikalabimpitong kabanata ng Exodo, sila ang unang kaaway ng Israel, at mula noon ay sila ang pinakamatiyagang kaaway. Kaliligtas pa lamang ng Diyos sa Kanyang bayan mula sa malupit na mang-aaping Ehipcio. Nakakubli sa ilalim ng dugo, kinain nila ang paskuwa nang may banal na pagtitiwala habang hinahatulan ng Panginoon ang mga diyos ng Ehipto at sinasaktan ang mga panganay ng mga humamak sa Kanyang salita. Tinubos sa pamamagitan ng kapangyarihan, pinangunahan sila nang may tagumpay sa Dagat na Pula, at sa silangang pampang ay inawit nila ang awit ng kagalakan nang makita nilang nadurog ang kapangyarihan ng kaaway, at nalaman nilang sila ang bayang binili ni Jehova. Inako Niya sila sa Kanyang sariling pangangalaga, at Siya ang umako sa lahat ng kanilang pangangailangan. Pinatamis Niya ang tubig sa Mara, at pinaginhawa sila sa lilim ng Elim. Binigyan Niya sila ng tinapay mula sa langit, at ng mga pugo nang humingi sila ng karne.

Pero hindi nila naintindihan kung Sino ang kanilang kaharap. Nang magkampo sila sa Rephidim, "walang tubig na mainom ang bayan." Nagbulung-bulungan sila laban kay Moises, at pinaratangan siyang inilabas sila para patayin sa uhaw. Pero ang Diyos, na laging kumikilos sa dalisay na biyaya, hanggang sa sila mismo, sa pagtitiwala sa sarili, ay magpasakop sa kautusan, ay nagsabi kay Moises: "Dumaan ka sa harap ng bayan, at isama mo ang ilan sa matatanda ng Israel; at ang iyong tungkod na iyong ipinanghampas sa ilog ay hawakan mo sa iyong kamay, at yumaon ka. Narito, Ako'y tatayo sa harap mo roon sa ibabaw ng bato sa Horeb; at iyong hahampasin ang bato, at lalabas ang tubig doon, upang ang bayan ay makainom.

At gayon ang ginawa ni Moises sa paningin ng matatanda ng Israel" (Exodo 17:5, 6).

Napakagandang larawan nga, at madaling maunawaan sa liwanag ng dalawang talata sa Bagong Tipan. "Ang Batong yaon ay si Cristo" (1 Corinto 10:4). "Tumayo si Jesus at sumigaw, na nagsasabi, Kung ang sinuman ay nauuhaw, ay pumarito siya sa Akin, at uminom... Datapuwa't sinabi Niya ito tungkol sa Espiritu, na tatanggapin ng mga nagsisisampalataya sa Kanya: sapagkat hindi pa ibinibigay ang Espiritu Santo; sapagkat si Jesus ay hindi pa niluluwalhati" (Juan 7:37, 39). Kailangan munang dumating ang krus bago Siya maluwalhati bilang tao. Ang pinagpalang Batong iyon ay kailangan munang hampasin ng tungkod ng paghatol bago dumating ang Espiritu Santo upang busugin at punuin ang lahat ng iinom. Iyan ang sinasabi ng mahiwagang tagpong iyon sa Horeb. Sa larawan, ang Israel ay umiinom ng tubig na buhay. Siguradong tapos na ang kanilang mga problema magpakailanman! Ah, *dapat* sana; pero, sayang, hindi ganoon. Sa sandaling iyon mismo ay mababasa natin, "Nang magkagayo'y dumating si Amalec at lumaban sa Israel sa Rephidim." At ganyan din, laging hahadlangan ng mga pita ng laman ang mananampalataya sa pagtamasa niya sa nakagiginhawang gawa ng Espiritu Santo. Ang Cristiano ay pinalilibutan ng isang walang-pagod at kasuklam-suklam na kaaway na ang hanapbuhay ay agawan siya, kung maaari, ng pagpapalang talagang para sa kanya.

Ito ang tinutukoy ng salita sa Galacia 5:16, 17: "Datapuwa't sinasabi ko, Magsilakad kayo ayon sa Espiritu, at hindi ninyo gagawin ang mga pita ng laman. Sapagkat ang laman ay nagnanasa laban sa Espiritu, at ang Espiritu ay laban sa laman:

sapagkat ang mga ito ay magkalaban; upang huwag (literal na salin) ninyong magawa ang mga bagay na inyong ibig."

Paano makakamit ng banal na ganito ang kalagayan ang paglaya at tagumpay? Sa pagpatay lamang sa kanyang mga sangkap na nasa lupa. Pero hindi niya ito magagawa sa sarili niyang lakas. Kaya sinabi ni Moises kay Josue, "Ipili mo kami ng mga lalaki, at lumabas ka, makipaglaban ka kay Amalec: bukas ay tatayo ako sa taluktok ng burol, na hawak ko ang tungkod ng Diyos." Napakagandang larawan nga ng ating dakilang Tagapamagitan sa itaas, "na laging nabubuhay upang mamagitan para sa atin." Kinailangang alalayan nina Aaron at Hur ang mga kamay ni Moises, pero ang ating pinagpalang Panginoon ay hindi nangangailangan ng sinumang tutulong sa Kanya nang ganoon. Walang patid ang Kanyang pagtatanggol sa atin. Hindi kailanman nagkukulang ang Kanyang pamamagitan para sa Kanyang mga banal, kaya't kaya Niyang iligtas nang lubos ang lahat ng lumalapit sa Diyos sa pamamagitan Niya. "Ito ang pagtatagumpay na dumaraig sa sanlibutan, samakatuwid ay ang ating pananampalataya" (1 Juan 5:4).

Sa unang pagkakataong ito ng pagkapoot at pagsalakay ni Amalec laban sa Kanyang bayan, "sinabi ng Panginoon kay Moises, Isulat mo ito na pinakaalaala sa isang aklat, at ipagbigay-alam mo sa pakinig ni Josue: na aking lubos na papawiin ang alaala ni Amalec sa silong ng langit. At nagtayo si Moises ng isang dambana, at tinawag ang pangalan na Jehovanissi: at kanyang sinabi, Sapagkat ang kamay ay nasa trono ni Jah, makikipagdigma si Jehova kay Amalec sa sali't salinlahi" (Exodo 17:14-16, ayon sa nasa gilid ng pahina). Ito ang kakilakilabot na kasalanan ni Amalec. Kung kaya lang niya, hihilahin

niya si Jehova mula sa Kanyang trono at aagawin ang Kanyang kapamahalaan. Ganyan din ang mga pita ng laman na nakikipagdigma laban sa kaluluwa: gusto nilang ibagsak ang Banal sa Kanyang trono at maghari sila sa lugar Niya.

Sa Bilang 14:44, 45, sinuway ng Israel ang salita ng Panginoon, at *nagpumilit* silang umakyat sa taluktok ng burol sa sarili nilang lakas para salubungin ang kanilang mga kaaway. "Nang magkagayo'y bumaba ang mga Amalecita ... at tinalo sila hanggang sa Horma." Sa sandaling lumabas ang isang banal sa kaayusan ng Diyos, inilalantad niya ang sarili sa kapangyarihan ng laman. Walang kaligtasan maliban sa pagsunod sa Salita.

Inihula ni Balaam ang kapahamakan ng mapagmataas na kaaway na ito sa Bilang 24:20. "At kanyang tiningnan ang Amalec, at kanyang binigkas ang kanyang talinghaga, at sinabi, Ang Amalec ay siyang una sa mga bansa; ngunit ang kanyang huling wakas ay mapupuksa magpakailanman." Si Moises din, sa huli niyang bilin sa bayan, ay nagsabi, "Alalahanin mo ang ginawa sa iyo ni Amalec sa daan, nang kayo'y lumalabas sa Ehipto; kung paanong sinalubong ka niya sa daan, at sinaktan ang mga nasa hulihan mo, ang lahat ng mahihinang nasa likuran mo" (laging ganyang mga tao ang nabibiktima ng mga pita ng laman), "nang ikaw ay pagod; at hindi siya natakot sa Diyos. Kaya't mangyayari ... na iyong papawiin ang alaala ni Amalec sa silong ng langit; huwag mong kalilimutan" (Deuteronomio 25:17-19).

Hindi na natin isa-isahin nang mahaba ang mga kapighatiang idinulot ni Amalec sa Israel noong panahon ng mga Hukom. Hihilingin lang namin sa mambabasa na pansinin na tuwing bumabangon ang bayan sa sigla ng pananampalataya at sa kababaang-loob ng paghatol sa sarili, nadudurog ang buong

kapangyarihan ni Amalec. Magiging kapaki-pakinabang na basahin nang dahan-dahan at pag-aralang mabuti ang Mga Hukom 5, 6 at 10 tungkol dito.

Kaugnay ng utos na ibinigay kay haring Saul sa bibig ni Samuel, sa 1 Samuel 15, makikita natin ang kinasihang salaysay ng utos ng Diyos at ng pagkabigo ni Saul na tuparin ito. Napakaraming matututunan dito, at lalo itong kawili-wili kaugnay ng pag-aaral natin sa aklat ni Ester. Inutusan si Saul na "yumaon at saktan ang Amalec, at lubos na lipulin ang lahat nilang tinatangkilik, at huwag silang patawarin."

Pero sayang, kahit nagtamo ang batang hari ng kahanga-hangang tagumpay, at "lubos na nilipol ang buong bayan sa pamamagitan ng talim ng tabak," pinatawad niya si Agag; at si Haman ang patunay na hindi rin niya nalipol ang iba pa sa angkan ng hari. Kung naging tapat lamang si Saul sa Diyos at buong-pusong sumunod sa Kanyang Salita, hindi sana kailanman lumitaw si Haman. Ang kawalang-katapatan ni Saul ang nagbukas ng daan sa balak ng "kaaway ng mga Judio," at naglantad sa bayang pinili sa pagkalipol. Napakalaking tagumpay sana iyon para kay Satanas kung, sa halip na ang "lubos na pagkalipol" ng Amalec, ang Israel ang nabunot mula sa gitna ng mga bansa!

May mabigat na aral dito. Ang kasalanang hindi hinahatulan, ang masasamang hilig na hindi pinapatay, ay magbubunga ng malaking gulo pagdating ng araw. Alam mo ba, mahal na mambabasa, na may pinagbibigyan kang isang pagnanasa ng laman, isang bagay na marahil ay parang ang hirap patayin dahil mahal na mahal mo, at isa pa, parang napakaliit naman? Makatitiyak ka, magdudulot ito ng malubhang kapahamakan kung hindi mo hahatulan. Maaaring hindi ito mapansin nang

maraming taon, pero darating ang araw na ito, gaya ni Haman, ay babangon sa kanyang lakas; at mabuti na lang kung hindi ito maging sanhi ng pagkawasak ng iyong buhay moral at espirituwal. Batang mananampalataya ka ba na nakababasa nito? Alalahanin mo ang salita ng Espiritu Santo kay Timoteo, "Layuan mo rin naman ang masasamang pita ng kabataan." Anumang hindi banal na pagnanasa na pinapayagan mo sa iyong kaluluwa ay tiyak na sa huli ay sisira sa iyong pagkaalagad at gigiba sa iyong patotoo.

Hindi nagpakita si Samuel ng awa kay Agag; pero may ilan sa kanyang mga anak, marahil isa lamang, at ang isang iyon ay baka mahina at maliit na sanggol pa, na nakatakas sa kanya. At narito, halos anim na raang taon pagkaraan, magkaharap ang isang Amalecitang mula sa angkan ng hari at isang inapo ng sambahayan ni Kis, ang ama ni haring Saul!

Itinaas si Haman sa itaas ng lahat ng prinsipe, sapagkat alam na alam ng laman kung paano isisiksik ang sarili sa unahan. Lahat ay yumuyuko sa harap niya at kumikilala sa kanyang kapamahalaan, maliban sa isang matandang lalaking hindi natitinag, maliit ang tindig at hindi kilala sa gitna ng mga dakila. "At ang lahat ng lingkod ng hari na nasa pintuang-daan ng hari ay yumuyukod at gumagalang kay Haman: sapagkat gayon ang iniutos ng hari tungkol sa kanya. Ngunit si Mardoqueo ay hindi yumukod, ni gumalang man sa kanya" (t. 2).

Hindi kailanman naging kasintaas ng sandaling ito ang moral na tayo ni Mardoqueo. Hindi na siya ang tuso at mapagkalkulang tao ng ikalawang kabanata. Nagniningning siya ngayon bilang taong nakatayo sa salita ng Walang Hanggan, anuman ang mangyari. Wala na ang hilig niyang itago

ang kanyang bayan at kamag-anak. Ipinaalam niya sa lahat na siya'y Judio. Bilang Judio, hindi siya makayuyuko sa lantarang kaaway ni Jehova. Ang Panginoon ay may galit laban sa Amalec. Ganoon din, sa diwa, ang sinasabi ni Mardoqueo. Pumapanig siya sa Diyos. Mula ngayon, napakasarap pagmasdan ng kanyang pagkatao.

"Nang magkagayo'y sinabi kay Mardoqueo ng mga lingkod ng hari na nasa pintuang-daan ng hari, Bakit mo sinasalang ang utos ng hari?" (t. 3). Sa tingin nila, iyon na ang sukdulan ng kahangalan at katigasan ng ulo. Wala tayong nababasang iba, kahit sa sarili niyang bayan, na ganoon katatag gaya niya. Bakit hindi man lang niya iyuko ang ulo? Bakit hindi na lang siya sumabay sa karamihan? Bakit pa niya ginagawang kapansin-pansin ang sarili sa kakaibang katigasan niya? Marahil may mas mabubuting tao pa kaysa sa kanya na yumuko kay Haman, ang punong ministro ng hari. Bakit siya magiging napakakitid ng isip para hindi gawin iyon? Sa lahat ng ito ay maaaring sumagot si Mardoqueo: Nagsalita na ang Diyos. Sinabi Niyang magagalit Siya laban sa Amalec magpakailanman. Pumapanig ako sa Kanya. Hindi mahalaga kung ano ang ginagawa ng iba; ang susundin ko ay ang nakasulat sa aklat.

"Nangyari nga, nang sila'y magsalita sa kanya araw-araw, at hindi niya sila dinidinig, na kanilang isinaysay kay Haman, *upang tingnan kung ang mga bagay ni Mardoqueo ay mananatili; sapagkat kanyang isinaysay sa kanila na siya'y Judio*" (t. 4). Wala nang paiwas-iwas ngayon: lumabas na rin ang lahat sa wakas. Ang hukom sa pintuang-daan ng hari ay isa sa mga hinahamak na bihag, at isusugal niya ang kanyang pangalan at katungkulan, oo, pati ang buhay niya mismo, kaysa maging hindi tapat sa katotohanan ng Diyos.

Gusto ng mga lingkod ng hari na makita kung ang mga bagay ni Mardoqueo ay *mananatili*. Siyempre mananatili, sapagkat hindi ba't nakatayo siya kasama ng Diyos at para sa Diyos, na "makapangyarihang magpatayo sa kanya"? Walang sinumang bumabagsak na kumikilos para sa Diyos. Ang kapangyarihan Niya ay nasa ibabaw ng lahat. Maaaring pahintulutan Niya ang pagsubok at pagdurusa, pero "ang lahat ng ipinanganak sa Diyos ay dumaraig sa sanlibutan." Nasa tama ang pumapanig sa Diyos.

Nang mabalitaan ni Haman ang paghamak na ito sa kanya, siya'y "napuno ng poot." Kailangan niyang makaganti sa walang-galang na Judiong ito na ayaw kumilala sa kanyang karangalan. Pero "inakala niyang isang hamak na bagay na buhatan ng kamay si Mardoqueo lamang; sapagkat kanilang ipinakilala sa kanya ang bayan ni Mardoqueo: kaya't pinagsikapan ni Haman na lipulin ang lahat ng Judio na nasa buong kaharian ni Assuero, sa makatuwid бага'y ang bayan ni Mardoqueo" (tt. 5, 6). Tingnan mo nga ang gulong ginawa ngayon ng matigas ang ulong maliit na Judiong ito! Kung kailangan talaga niyang magkaroon ng ganoon katibay na paninindigan, bakit hindi na lang niya itago iyon sa sarili niya, at umiwas na lang kay Haman, para hindi niya gawing kasuklam-suklam kay Haman ang sarili niya at ang buong bayan niya? Hindi ba siya puwedeng makibagay sa kaugalian ng panahon? Hindi ba niya alam na iba na ang mga bagay ngayon kaysa noong panahon ni Moises, ng mga hukom at ni Samuel? Hindi ba ganyan nangatuwiran ang mga tao ngayon? At walang duda, marami ring nangatuwiran nang ganyan noong panahon ni Mardoqueo. Pero sa lahat ay maaari niyang ibigay ang matagumpay na sagot: Tungkulin kong sumunod sa Diyos at

parangalan ang Kanyang Salita. Ipinauubaya ko sa Kanya ang lahat ng kahihinatnan.

Ito ang laging tatak ng tao ng Diyos sa lahat ng panahon. Ito ang diwang umalalay kay Noe sa kanyang pagpapatotoo laban sa isang bulok at mahilig sa kasalanang sanlibutan habang itinatayo niya ang kanyang malaking sasakyang-dagat sa tuyong lupa. Sa ganitong sigla ng pananampalataya ay iniwan ni Moises ang Ehipto; sumigaw si Caleb, "Kaya nating daigin sila"; lumabas si Gedeon sa digmaan na may mga ilawan at banga; nilabanan ni David ang isang higanteng nakabaluti gamit ang tirador ng pastol at mga bato; inilagay ni Jehoshaphat ang mga mang-aawit sa unahan ng kanyang hukbo, kung saan ang iba ay maglalagay sana ng mga kabalyero; binuksan ni Daniel ang kanyang mga bintana upang manalangin sa Diyos ng langit; at ipinamuhay ni Pablo ang buhay ng buong pagtatalaga sa ipinako at itinaas na Panginoon, at tumangging makibagay sa mga hinihingi ng mga tao sa kanyang kapanahunan. Sa ganito ring diwa ng pagpapasakop sa ipinahayag na katotohanan, tiniis ni Athanasius ang pagkatapon kaysa yumuko sa Arianismo ng kanyang panahon; hinamon ni Savonarola ang mahahalay at sakim sa gintong mga pinuno ng iglesya at ng pamahalaan; binigkas ni Luther ang kanyang makapangyarihang "*Hindi!*" sa harap ng emperador, ng mga obispo at ng mga maharlika ng imperyo; inihagis ni Farel sa ilog ang mga sinasambang imahen sa gitna ng nagngangalit na mga pari at taumbayan; pinanginig ni Knox ang isang reyna; at pinili pa ng mga Covenanter na tugisin na parang mga hayop sa parang kaysa kilalanin ang espirituwal na kapamahalaan ng mga bulok na hari at obispo; at isang napakalaking hukbo, "na hindi karapat-dapat sa kanila ang sanlibutan," ang tumangging lumuhod o yumuko sa mga

batas na hindi ayon sa Kasulatan, mapamahiin at gawa ng tao, na nagpapawalang-bisa sa salita ng Diyos.

Ang mga taong ganito ang uri ay tiyak na tatawaging mapanghati, separatista, at kung anu-ano pa ng mga sunud-sunuran sa takbo ng kasalukuyang panahon. Pero makuntento na sana silang malaman na nalulugod ang Diyos, at hindi nila kinatatakutan ang simangot, ni hinahangad ang pagsang-ayon, ng laman at dugo.

Ang napakalaking balak ni Haman na lipulin ang lahing Judio ay bagay na bagay sa dakilang pasimuno nito, ang matandang ahas, na siyang diyablo at Satanas. Ang mapagmataas na Agageo ay isa lamang papet sa kanyang mga kamay. Gusto ni Haman na makaganti sa paghamak sa kanyang karangalan; ang gusto naman ng diyablo ay pawalang-bisa ang mga pangako ng Diyos. Alam na alam ng kakila-kilabot na kaaway ng Diyos at ng tao na ipinahayag ni Jehova na mula sa sambahayan ni David ay babangon ang Isang dudurog sa kanyang ulo, ang Isang "sisira sa may kapangyarihan ng kamatayan, samakatuwid ay ang diyablo, at magpapalaya sa mga yaon na dahil sa takot sa kamatayan ay nangasa pagkaalipin sa buong buhay nila." Kapag nalipol ang bansang iyon, hindi na makalilitaw ang ipinangakong Tagapagligtas, at mawawalan ng bisa ang salita ng Diyos. Paulit-ulit na niyang sinikap na gawin ito. Nang ibato ng kamay ni Saul ang sibat sa batang si David, si Satanas ang nag-udyok noon, pero ang Diyos ang nag-ingat sa manunugtog mula sa tama nito, upang mabuhay siya at maging tagapag-ingat ng pangako. Nang sikapin ng masamang reynang si Athalia na lipulin ang buong lahi ng hari, ang diyablo ang naglagay ng kakila-kilabot na isipang iyon sa kanyang isip, pero

ang Diyos ang nag-alaga sa sanggol na si Joas sa mga looban ng templo.

At ganoon din, ang parehong maruming espiritu ang ngayon ay handang isakripisyo ang isang buong bansa upang hadlangan ang pagdating ng Manunubos; gaya noong araw na talagang nangyari na ang matagal nang ipinropesiyang pangyayaring iyon, sinikap niya, sa pamamagitan ni Herodes, na patayin Siya noong sanggol pa sa pagpatay sa mga sanggol ng Bethlehem, pero naisahan na naman siya; sapagkat inakay ng Diyos ang Kanyang Anak sa isang malayong lupain.

Mahihinuha natin kung gaano kayaman at kaimpluwensiya si Haman mula sa pagiging malapit nila ng hari na makikita sa mga talata 8 hanggang 11, at gayundin sa napakalaking halaga ng pilak na inalok niya para matupad ang pinakaaasam niyang balak: ang sampung libong talento noong panahong iyon ay katumbas ng mga dalawampung milyong dolyar ngayon.

Makikita rin ang kanyang pamahiin sa talata 7. Gaya ng maraming malupit na pinuno noon at hanggang ngayon, malaki ang paniniwala niya sa mga araw na suwerte at malas; kaya ipinagawa niya sa mga pantas, ang mga nagsasamantala sa pagkapaniwalain ng mga ambisyosong taga-palasyo, ang pagsasapalaran, na tinatawag sa Hebreo na *Pur*, para malaman ang angkop na araw kung kailan maganda ang lahat ng tanda para isagawa ang kanyang napakalaking masaker. Armado ng inaakala niyang pabor ng mga diyos (sapagkat malamang na hindi siya, gaya ng mga Persiano, naniniwala sa iisang Diyos), pumasok siya sa harap ng hari, at nagkunwaring nagmamalasakit sa kapakanan ng kaharian, at sinabi, "May isang bayan na nangangalat at nangagkakawatak-watak sa gitna ng mga bayan sa lahat ng lalawigan ng iyong kaharian; at

ang kanilang mga kautusan ay iba sa lahat ng bayan; ni hindi nila iniingatan ang mga kautusan ng hari: kaya't hindi kapaki-pakinabang sa hari na pabayaang sila." At na para bang sa isang biglang kagandahang-loob, nag-alok siyang magbayad ng sampung libong talento ng pilak para maalís sa hari ang ganóon kasamang mga nasasakupan. Pabaya, ni hindi man lang itinanong ang pangalan ng lahing tinutukoy, si Assuero, taglay ang pagwawalang-bahala sa buhay ng tao na karaniwan kay Xerxes, "ay hinubad ang kanyang singsing sa kanyang kamay, at ibinigay kay Haman na anak ni Hammedatha na Agageo, na kaaway ng mga Judio," at sinabi habang ginagawa iyon, "Ang pilak ay ibinigay sa iyo, ang bayan man, upang gawin mo sa kanila ang inaakala mong mabuti" (tt. 8-11).

Dahil dito, hindi na nag-aksaya ng panahon si Haman. Agad niyang ipinatawag ang mga kalihim ng hari, at naglabas ng isang pahayag na tinatakan ng singsing ng hari, na "ipinadala sa pamamagitan ng mga sugo sa lahat ng lalawigan ng hari, upang lipulin, patayin, at puksain ang lahat ng Judio, bata at matanda, maliliit na bata at mga babae, sa isang araw, sa makatuwid baga'y sa ikalabintatlong araw ng ikalabindalawang buwan, na siyang buwan ng Adar" (ang petsang itinakda ng sapalaran), "at samsamin ang kanilang mga ari-arian" (t. 13). Ganyan itinalaga sa pagkalipol ang buong bansa, at sa ilalim pa ng mga batas ng mga Medo at Persiano na hindi nababago, ang parehong mga batas na nag-iwan kay Vasthi bilang isang malungkot na balo, at hindi pumapayag na bawiin.

Sa bawat bayan ay kumalat ang balita, na hinihimok silang maging handa para sa araw na iyon. "At ang hari at si Haman," na para bang hindi lang katatapos planuhin at tatakan ang

pagpatay sa milyun-milyong tao, "ay naupo upang uminom;
ngunit ang bayan ng Susan ay natilihan" (t. 15).

Kabanata 4: Nakasako at Nakaabo

Nang malaman ni Mardoqueo ang lahat ng ginawa, hinapak ni Mardoqueo ang kanyang mga damit, at nagsuot ng kayong magaspang na may abo, at lumabas sa gitna ng bayan, at humiyaw ng malakas at mapait na hiyaw; at naparoon hanggang sa harap ng pintuang-daan ng hari: sapagkat walang makapapasok sa pintuang-daan ng hari na nakadamit ng kayong magaspang. At sa bawat lalawigan, saanman dumating ang utos ng hari at ang kanyang pasiya, ay nagkaroon ng malaking pagdadalamhati sa mga Judio, at pag-aayuno, at pag-iyak, at pananaghoy; at marami ang nahiga sa kayong magaspang at abo" (tt. 1-3).

Sa ganitong kalunus-lunos na paraan tinanggap ng mga hinatulang Judio ang utos. Para kay Haman at sa hari, maaaring walang anuman ang pagpatay sa isang buong bansa para lang mapagbigyan ang kayabangan ng isang prinsipe; pero para sa bayang itinalaga sa kamatayan, ito ang naging dahilan ng mga tagpong dumudurog sa puso. *Pinaniwalaan* nila ang salita ni Assuero. Ang pahayag ay tinatakan ng maharlikaing singsing. *Alam* nilang nasa ilalim sila ng hatol na kamatayan, at napuno ng dalamhati at hapis ang kanilang mga puso. Sa bagay na ito, kahawig na kahawig nila ang kalagayan ng mga makasalanang nagising na! Ang lahat ng hindi pa ligtas ay nasa ilalim ng hatol na mas masahol pa kaysa sa nagpadilim sa langit ng bawat Judio sa buong kaharian ng Persia. Oo, at higit pa ryan: dahil "ang lahat ay nagkasala at hindi nakaabot sa kaluwalhatian ng Diyos," ang hatol na iyon, hindi gaya sa kasong ito, ay talagang makatarungan sa ugat nito. Bawat taong tapat ay dapat pumanig sa naghihinalong magnanakaw sa krus, at umamin,

"Tayo nga'y matuwid na pinarurusahan!" "Ang kamatayan ay naranasan ng lahat ng tao, *sapagkat* ang lahat ay nagkasala." Kaya nga "itinakda sa mga tao ang mamatay na minsan, at pagkatapos nito ay ang paghuhukom."

Kung totoo talaga ito, bakit ang mga tao sa pangkalahatan ay walang pakialam sa mabigat na katotohanang ito? Sayang, sayang! Kahit ibinigay ng Diyos ang Kanyang Salita, ayaw itong paniwalaan ng mga tao. Saanman *pinaniniwalaan* ang Salitang iyon, ang bunga ay ang pagpapatirapa ng kaluluwa sa harap ng nasaktang Kamahalan sa kalangitan, gaya ng nagsising maniningil ng buwis, na sumigaw mula sa kaibuturan ng pusong nagdadalamhati, "O Diyos, maawa Ka sa akin, na isang makasalanan!" Dahil hindi naniniwala ang mga tao sa Diyos kaya nakapamumuhay sila nang ganoon kapabaya, habang ang maiitim na ulap ng kapahamakan ay lalo't lalong kumakapal mismo sa ibabaw ng kanilang mga ulo.

Isa ka ba sa mga ganito, mahal na mambabasa? Kung oo, nakikiusap ako sa iyo, tanggapin mo ang patotoo ng Diyos laban sa iyong sarili bago dumating ang paghatol. Mabigat ang iyong pagkakasala, at sa katarungan ay nasa ilalim ka ng sumpa ng Banal. Ipinahayag Niya sa lahat ang pahayag na ito: "Sinumpa ang bawat isa na hindi nananatili sa lahat ng bagay na nasusulat sa aklat ng kautusan, upang gawin ang mga yaon." *Hindi* ka nanatili nang ganoon. Kaya nasa ilalim ka ng sumpa! Pakiusap, huwag mong subukang kalimutan ito. Napakahangal sana kung ang mga Judio noong panahon ni Ester ay nagsimula ng sunud-sunod na laro at mga libangan ng bayan para lang maalis sa isip nila ang kakila-kilabot na katotohanang napirmahan na ang kanilang hatol na kamatayan at malapit nang isagawa! Ganyan ang ginawa ng mga mamamayan ng di-

sumasampalatayang Paris noong panahon ng salot. Naghari nang husto ang sayawan, ang pagsasaya at ang kahalayan. Tuloy ang masayang karnabal na para bang maayos ang lahat; pero iyon ay pagsisikap lamang ng isang bayang sinakmal ng takot na kalimutan ang presensiya ng kinatatakutan at palihim na kaaway. Daan-daan ang bumagsak, tinamaan ng sakit sa sahig ng bulwagang sayawan; daan-daan pa ang nabuwal, nakasuot ng nakatatawang maskara, sa gitna ng kasiyahan ng naglalarong mga tao sa lansangan. Hindi napigil ng katuwaan at ng pilit na pagsasaya ang kamay ng manlilipol; laging nakasunod ang kariton ng mga patay sa parada ng karnabal! At sa ganyan ding kahangalan kumikilos araw-araw ang mga taong nakabitin sa ibabaw ng ulo ang walang hanggang paghatol. Naku, napakahangal nito! Mas mabuti pang makiisa kay Mardoqueo at sa kanyang mga kababayang umiiyak, at "isuot ang kayong magaspang at abo ng paghatol sa sarili.

*"Walang puwang dito ang tawanan o kalokohan,
Ang pag-asa o takot ng sanlibutan,
Kung ang buhay ay agad naglalaho:
Kung ngayon ang Hukom ay nasa pintuan na,
At ang buong sangkatauhan ay haharap sa Kanya,
Sa Tronong hindi nagbabago!"*

"Sapagkat may poot, mag-ingat ka baka ka Niya alisin sa pamamagitan ng Kanyang hampas: at kahit malaking pantubos ay hindi ka maililigtas" (Job 36:18).

Walang kagaanan ng loob sa nananaghoy na karamihan sa ating kabanata. Lubos na seryoso sila. Gusto nilang mailigtas mula sa hatol. Wala nang iba pang makapagpapanatag sa kanila. Ang kayong magaspang at abo ay nagsasalita ng

pagsisisi at paghatol sa sarili. Iyan ang isinuot ni Mardoqueo at ng mga Judio.

"At ang mga dalaga ni Ester at ang kanyang mga bating ay nagsiparoon at isinaysay sa kanya. Nang magkagayo'y lubhang nagdalamhati ang reyna; at nagpadala siya ng damit upang ipasuot kay Mardoqueo, at upang alisin ang kanyang kayong magaspang: ngunit hindi niya tinanggap" (t. 4). Kay liit ng pagkaunawa ni Ester sa kakila-kilabot na kalagayan! Bilang "manggagamot na walang kabuluhan," gusto sana niyang hubaran ang matanda niyang pinsan ng magaspang at pangit na damit ng pagsisisi at bihisan siya ng magandang kasuotang pampalasyo, na para bang mapapawi ng pagpapalit ng damit ang kanyang dalamhati. Pero hindi ba't marami ang ganyan din ang pakikitungo sa mga balisang kaluluwa ngayon? Gaano kakaraniwan ang isiping ang panlabas na pagbabago, ang pagbabago ng ugali, ay magbibigay ng kapayapaan sa nababalisang kaluluwa! Naku, maniwala ka sana, mahal na mambabasa: walang seremonyang panrelihiyon, walang mga ordinansa, gaano man kaayon sa Kasulatan ang mga iyon, walang pagbabagong-buhay na sariling sikap, ang kailanman ay magbibigay sa makasalanan ng kapayapaan sa Diyos. Higit pa sa panlabas na pagbabago ang kailangan. Maaari sanang sumigaw si Mardoqueo: Alisin ninyo ang magaganda ninyong damit! Paano ito makapagbibigay ng kapayapaan sa isang taong nasa ilalim ng hatol na kamatayan? May natutuwa ba sa magandang damit sa bitayan? Paglaya sa hatol ang gusto ko, hindi lang pagpapalit ng kasuotan. At para sa makasalanan ngayon, walang tunay na paglaya hangga't hindi niya nakikita ang pinagpalang katotohanan na may Iba nang nagpasan ng poot, nagtiis ng hatol, at umubos ng buong paghatol ng Diyos

laban sa kanyang kasalanan. Saka lamang, at doon lamang, siya nakasusumpong ng kapahingahan at kapayapaan.

"Hindi niya tinanggap"; kaya ang reyna, na sa wakas ay nakaunawang tiyak na may dalamhati ito na hindi niya naarok, ay nagsugo kay Hatach na bating sa kanya upang alamin ang dahilan ng kakaiba niyang kilos. "Sa gayo'y lumabas si Hatach kay Mardoqueo sa liwasan ng bayan, na nasa harap ng pintuang-daan ng hari. At isinaysay sa kanya ni Mardoqueo ang lahat ng nangyari sa kanya, at ang halaga ng salaping ipinangakong ibabayad ni Haman sa mga kabang-yaman ng hari dahil sa mga Judio, upang lipulin sila. Ibinigay rin niya sa kanya ang isang salin ng nasusulat na pasiya na ibinigay sa Susan upang lipulin sila, upang ipakita kay Ester, at ipahayag sa kanya, at ibilin sa kanya na siya'y pumaroon sa hari, upang mamanhik sa kanya, at upang humiling sa harap niya para sa kanyang bayan. At dumating si Hatach at isinaysay kay Ester ang mga salita ni Mardoqueo" (tt. 6-9).

Walang makapagpapanatag sa taong ito, na ang kaluluwa ay tinusok nang ganoon kalalim ng bakal, kundi ang malamang siya at ang kanyang bayan ay malaya na sa sumpa. Ibinigay kay Ester ang katibayan ng kakila-kilabot na kalagayan, at walang duda na sa wakas ay naintindihan na niya kung bakit ganoon kapait ang iyak ni Mardoqueo, at kung bakit walang halaga sa kanya ang magandang damit na ipinadala niya.

Gusto ni Mardoqueo na pumasok siya sa harap ng hari at hingin ang kanyang pabor para sa naghihirap niyang bayan. Pero naiipit si Ester sa bagay na ito, sapagkat siya mismo, kahit reyna, ay nasasakop ng mahigpit na mga batas ng kaugalian sa palasyo ng Persia. Walang dudang tunay siyang nababagabag, pero mukhang wala siyang magawa, kaya ganito ang isinagot

niya: "Lahat ng lingkod ng hari, at ang bayan sa mga lalawigan ng hari, ay nakaaalam na sinumang lalaki o babae na pumaroon sa hari sa looban sa loob na hindi tinawag, ay may isang kautusan para sa kanya, na siya'y patayin, maliban sa yaong paglawitan ng hari ng gintong setro upang siya'y mabuhay: ngunit ako'y hindi tinawag upang pumaroon sa hari nitong tatlumpung araw. At kanilang isinaysay kay Mardoqueo ang mga salita ni Ester" (tt. 11, 12).

Malinaw na hindi pa niya naiisip na ang pahayag ng hari, nang hindi nito sinasadya, ay sumasaklaw pati sa kanya. Pero ganito ang nakasulat: "Ang lahat ng Judio ... lalaki at babae." Inilihim niya ang kanyang lahi; kaya, nang hindi nalalaman kahit ni Haman, kasama siya sa madugong utos na malapit nang ipatupad kung walang matatagpuang paraan ng pagliligtas. Kaya nag-aatubili siyang isugal ang kanyang buhay sa pagpasok sa harap ng kinatakutang hari nang hindi tinatawag.

Matapang na sumagot si Mardoqueo: "Huwag mong isiping ikaw ay makatatanan sa bahay ng hari nang higit kaysa lahat ng Judio." Gayunman, ganoon katibay ang pananampalataya niya sa sandaling ito sa katiyakan ng mga panukala ng Diyos, kaya idinugtong niya, "Sapagkat kung ikaw ay lubos na tatahimik sa panahong ito, ay darating ang kaluwagan at pagliligtas sa mga Judio mula sa ibang dako; ngunit ikaw at ang sambahayan ng iyong ama ay malilipol: at sino ang nakaaalam kung ikaw ay napasa kaharian para sa ganitong panahon?"

Nakapupukaw ng damdamin ang mensaheng ito, at nagkaroon ito ng hinahangad na epekto sa reyna, sapagkat bumangon siya sa kadakilaan ng lubos na pagtangga sa sarili at pagtatalaga; at taglay na sa kanyang sarili ang hatol na kamatayan, "nag-utos

si Ester na ibalik kay Mardoqueo ang sagot na ito: Yumaon ka, tipunin mo ang lahat ng Judio na nasa Susan, at mag-ayuno kayo para sa akin, at huwag kayong kumain ni uminom man sa loob ng tatlong araw, gabi o araw: ako rin at ang aking mga dalaga ay mag-aayuno ng gayon din; at sa gayo'y papasok ako sa hari, na hindi ayon sa kautusan: at *kung ako'y mamatay, ay mamatay*" (tt. 15, 16).

May Isang higit na dakila kaysa kay Ester na hindi lang isinugal ang Kanyang buhay, kundi ibinigay pa ang mahalagang buhay na iyon upang iligtas ang lahat ng magtitiwala sa Kanya mula sa sumpa ng kautusan at sa makatarungang hatol ng Diyos na nasaktan nang lubos. Pero kahit ang ginawa ni Ester ay nagbibigay lamang sa atin ng pinakamaliit na pahiwatig nito, lubos itong kahanga-hanga dahil ipinapakita nito ang lumalagong moral na kataasan sa kanya, na hindi pa natin nakita sa kanya noon. Malinaw na ang tiwala niya ay nasa Isang hindi binabanggit ang pangalan, kung hindi, bakit pa siya nanawagan ng pag-aayuno sa lungsod, at bakit siya mismo ay nag-ayuno sa palasyo? Dito talaga tayo napapaisip sa kawalan ng anumang pagbanggit sa panalangin, kung saan natural na aasahan natin ito. Para bang may pakiramdam siya sa kanyang kaluluwa na siya at ang kanyang bayan ay nasa kalagayang hindi kinikilala ng Diyos; kaya walang sinasabing anuman tungkol sa pagdaing sa Diyos ng kanyang mga magulang. Pero tiyak na narinig Niya ang hindi binigkas na daing ng puso, at sinagot pa ito sa Kanyang sariling paraan at panahon.

"Sa gayo'y yumaon si Mardoqueo, at ginawa ang ayon sa lahat na iniutos sa kanya ni Ester." Ang pakiusap ay ihahain sa Isang hindi nila mangahas banggitin. Ipapakita ng mga susunod na

pangyayari kung gaano kalalim ang malasakit Niya sa bayang pinili.

Kabanata 5: Ang Setro ng Biyaya, ang Piging at ang Bitayan

Lumipas na ang mga araw ng pag-aayuno, at nangahas ang reyna na humarap sa harapang ipinagbabawal. “Nangyari nga nang ikatlong araw, na nagsuot si Ester ng kanyang damit-reyna, at tumayo sa looban ng bahay ng hari, sa tapat ng bahay ng hari: at ang hari ay nakaupo sa kanyang luklukang-hari sa bahay-hari, sa tapat ng pintuan ng bahay” (t. 1). Nakataya na ang lahat. Halos isinuko na ng reyna ang kanyang buhay para mailigtas ang kanyang bayan. Kung ibabalik ito sa kanya ng hari, mabuti. Makikita niya at ng lahat ng kanyang kasama roon ang patunay ng biyaya ng hari. Kung hindi, mamamatay siya, at handa siya roon.

Ang kanyang kabataan at kagandahan, pati ang kanyang buong pagtitiwala, ay pumukaw sa paghanga ng kanyang panginoon. “At nangyari, nang makita ng hari si Ester na reyna na nakatayo sa looban, na siya ay nakasumpong ng biyaya sa kanyang paningin: at iniabot ng hari kay Ester ang gintong setro na nasa kanyang kamay. Kaya lumapit si Ester, at hinipo ang dulo ng setro” (t. 2).

Naghahari ang biyaya! Iyan ang sinasabi ng gintong setro. “Ang puso ng hari ay nasa kamay ng Panginoon na gaya ng mga agos ng tubig: Kanyang ibinabaling saan man Niya ibig” (Kawikaan 21:1). Siya ang nagpakiling sa mapagmataas na pinuno ng mga Medo at Persa para iabot ang tanda ng kanyang lingap sa nanginginig niyang reyna. “Ang Kataas-taasang Diyos ay nagpupuno sa kaharian ng mga tao” (Daniel 4:25), kilalanin man nila Siya o hindi, at nasa Kanyang kamay ang lahat ng kapangyarihan. Narinig Niya ang tahimik na panalangin ni

Ester at ng kanyang bayan, at mula ngayon ay makikita natin kung paano Niya ginagawa ang lahat ng bagay ayon sa payo ng Kanyang sariling kalooban, sa kabila ng bawat pagsisikap ng kaaway na hadlangan ang Kanyang layunin.

*“Ang Kanyang layunin, mabilis mahihinog,
Bawat oras ay lalong mabubuksan;
Ang buko'y maaaring mapait sa dila,
Ngunit ang bulaklak ay tatamis naman.”*

Alam ng hari na walang ibang makapagdadala sa kanyang paboritong asawa sa silid ng trono nang hindi ipinatatawag at walang pasabi, kundi isang natatanging gantimpalang hinahangad, kaya sinabi niya sa kanya, “Ano ang ibig mo, reyna Ester? at ano ang iyong hiling? Ibibigay ito sa iyo kahit hanggang sa kalahati ng kaharian” (t. 3). Para bang iniabot sa kanya ang isang tseke na may pirma na pero blangko pa ang halaga. Ipinaaalala nito sa atin ang maraming mahahalagang katiyakan sa Bagong Tipan: “Pupunan ng aking Diyos ang lahat ninyong kailangan ayon sa Kanyang kayamanan sa kaluwalhatian kay Cristo Jesus,” sapagkat “Siya ay makagagawa ng lalong sagana kaysa sa lahat ng ating hinihingi o iniisip.” Siya, na hindi yumayaman kapag nagdadamot at hindi naghihirap kapag nagbibigay, ay nagsasabi sa bawat kaluluwang nagtitiwala, “Ano ang iyong hiling?” Naghihintay ang Makapangyarihan-sa-lahat sa mga dalangin ng Kanyang mahinang bayan; at sa pananampalataya ay sinasabi Niya: “Mangyari sa iyo ang ayon sa iyong ibig.” Bigyan nawa tayo ng pananampalataya na pumasok at magalak sa Kanyang kahanga-hangang kasaganaan.

Hindi nagpatumpik-tumpik si Ester sa pagsasabi ng kanyang hiling, bagaman sa unang tingin ay parang maliit na bagay lamang ito. “At sumagot si Ester, Kung inaakalang mabuti ng hari, pumarito ang hari at si Haman sa araw na ito sa piging na aking inihanda para sa kanya” (t. 4).

Walang ibang nakapagpapalakas ng loob ng isang kaluluwang pasan ang pag-aalala at naghahangad ng tulong mula sa iba, kundi ang isang panahon ng matamis na pakikisama at pakikipag-isa. Ganyang panahon ang ninais ni Ester bilang panimula bago niya ipaalam ang tunay niyang pasanin. Para bang upang walang anumang paghihinala, inanyayahan din kasama ng hari si Haman, na ang presensya ay tiyak na napakasakit sa kalooban sa ganoong oras. “Kaya dumating ang hari at si Haman sa piging na inihanda ni Ester” (t. 5).

Sa bahay ng alak ay muling pinagtibay ng hari ang kanyang pangako sa kanyang minamahal na reyna: “At sinabi ng hari kay Ester sa piging ng alak, Ano ang iyong kahilingan? at ipagkakaloob sa iyo: at ano ang iyong hiling? kahit hanggang sa kalahati ng kaharian ay gagawin.” Sa kanyang sukat, kahawig ito ng salita ng Panginoon sa “Kanyang sarili” sa “piging ng alak” sa Juan 14:13, 14, matapos lumabas ang taksil: “At anumang hingin ninyo sa Aking pangalan, ay gagawin Ko, upang ang Ama ay luwalhatiin sa Anak. Kung kayo'y hihingi ng anuman sa Aking pangalan ay gagawin Ko.” May hangganang inilagay ang hari: “kahit hanggang sa kalahati ng kaharian.” May hangganan ding inilagay ang ating pinagpalang Panginoon: “sa Aking pangalan”—anumang bagay na nararapat ikabit sa Kanyang banal na pangalan. Ito lamang ang hangganang ililagay Niya sa ating paghingi. Ito, walang duda, ang lihim ng maraming panalanging hindi nasasagot. “Kayo'y humihingi at hindi kayo

tumatanggap, sapagkat masama ang inyong paghingi, upang gugulin ninyo sa inyong mga kalayawan” (Santiago 4:3). Hindi maaaring ikabit ang pangalan ng Panginoong Jesus sa ganyang panalangin. Ang ibig sabihin talaga ng pananalitang iyon ay, sa pamamagitan ng Kanyang awtoridad. Sinasabi ng isang tao sa iba, “Gawin mo ito at iyon sa pangalan ko.” Nauunawaan ng lahat na ang ibig niyang sabihin ay bilang kinatawan niya, o taglay ang awtoridad ng nagsasalita. Ganoon din sa paglapit sa Diyos ng lahat ng biyaya sa panalangin. May banal na pagtitiwala kapag tunay nang napasuko ang kalooban kaya ang tanging nais ng puso ay maluwalhati ang Panginoon. Saka lamang makahihingi ang isang tao “sa Kanyang pangalan,” at ipinangako ng Kanyang Salita na gagawin Niya ito. Hindi namin sinasabing kapareho nito ang kalagayan ni reyna Ester. Pahiwatig lamang ito sa atin; at lumilihis kami sandali sa salaysay para idiin ito sa pansin ng mambabasa, dahil sa napakalaking kahalagahan ng paksang ito.

Ang tunay na panalangin ay marahil mas bihira kaysa sa inaakala ng marami. Maaari lamang itong bumukal mula sa tunay at praktikal na pakikipag-isa sa Diyos. “Kung kayo’y mananatili sa Akin, at ang Aking mga salita ay mananatili sa inyo, *hingin ninyo ang anumang inyong ibig*, at gagawin sa inyo” (Juan 15:7). Dahil kulang ito kaya ang pulong-panalanginan, at ang araw-araw na pagbabasa at pananalangin sa tahanan—lalo na ang mga banal na sandaling dapat ginugugol sa silid na nakasara ang pinto—ay madalas nauuwi sa isang patay at walang buhay na anyo lamang. Batid ng mga kaluluwa na may lihim na kasalanang pinagbibigyan; may bagay na hindi ayon sa Kasulatan sa negosyo o sa buhay-pamilya na patuloy na ginagawa; at siyempre, hindi magkakaroon ng tunay na panalangin habang ganito ang kalagayan. Walang karapatan

ang isang tao na umasa ng sagot mula sa Diyos kung lumalakad siya sa anumang landas na ipinagbabawal. Tumimo nawa ito nang malalim sa ating mga kaluluwa!

Sinasabi kung minsan na “ang pulong-panalanginan ay ang pulso ng kapulungan,” at naniniwala kaming tama ang pananalitang iyan. Ang matamlay at walang buhay na pulong-panalanginan ay palatandaan na, gaano man karami ang ibang gawain, napakababa ng kalagayan ng mga bagay-bagay. Posibleng ituloy ang mga pulong ng Ebanghelyo at ng pagtuturo, at mapanatili ang isang antas ng kaayusan at kagandahang-asal sa hapag ng Panginoon, na nakalililang sa marami para isiping ang Espiritu Santo ang nangunguna; ngunit *hindi* posibleng tunay na manalangin kung wala sa pakikipag-isa sa Diyos. Lalong totoo ito sa lihim na dako. Kahit sa pulong na itinalaga para sa paghihintay sa Diyos, ang taong madaldal at tiwala sa sarili ay maaaring malinlang ang kanyang sarili at ang iba na ang kanya ay tunay na panalangin ng pananampalataya; ngunit ilang sandali lamang na mag-isa sa harapan ng Diyos ay magpapakita kung ano talaga ang kalagayan. Walang kalayaan, walang kapangyarihan; nakapapagod sa laman ang lahat kung hindi tunay na nagpapasakop ang kalooban, at kung ang pinakamataas na hangarin ng kaluluwa ay hindi nasasabi sa mga salitang, “Mangyari ang Iyong kalooban.”

Ngunit bumalik tayo sa ating salaysay. Lumilitaw na wala pa kay Ester ang kalayaang aakay sa kanya na isamo ang kanyang kaso nang may katiyakan; kaya sa tanong ng hari ay sumagot siya, “Ang aking kahilingan at ang aking hiling ay ito, kung ako’y nakasumpong ng biyaya sa paningin ng hari, at kung kalugdan ng hari na ipagkaloob ang aking kahilingan, at gawin ang aking

hiling, pumarito ang hari at si Haman sa piging na aking ihahanda para sa kanila, at bukas ay gagawin ko ang ayon sa sinabi ng hari” (tt. 7, 8). Malinaw na pumayag siya rito; ngunit napakabigat ng mga bunga na nakasalalay sa dalawampu't apat na oras na pagkaantalang iyon! Si Satanas, na alam na maikli na lamang ang kanyang panahon, at nauunawaan na kung matutupad ang kanyang masamang layunin ay kailangang may gawin agad, ay nagbalak na kung maaari ay maipapatay man lamang si Mardoqueo, bago pa magkaroon si Ester ng itinakdang pagkakataon na hingin ang buhay nito, kasama ng iba.

“Nang magkagayo'y lumabas si Haman nang araw na yaon na masaya at may galak na puso: ngunit nang makita ni Haman si Mardoqueo sa pintuan ng hari, na hindi siya tumayo, ni gumalaw man para sa kanya, napuno siya ng galit laban kay Mardoqueo” (t. 9). Lumabas mula sa bahay-piging ang Amalecitang mukhang nagtagumpay, na lalong mapagmataas kaysa dati. Parang punung-puno hanggang labi ang kanyang saro ng makalupang kaluwalhatian. Sino pa ang pinarangalan nang ganoon? Siya lamang sa lahat ng paborito ng hari ang pinapasok sa harapan ng reyna. Ngunit may isang mapait na sangkap sa sarong iyon na punung-puno. Si Mardoqueo, ang Judiong nakasako, ay hindi man lamang pumansin sa kanya nang siya'y dumaan. Hindi matiis ng laman na hamakin nang ganoon. Labis siyang nasaktan at napuno ng poot laban sa nag-iisang taong hindi nagbigay sa kanya ng karangalan.

“Gayunma'y nagpigil si Haman: at nang umuwi siya, nagpasugo siya at ipinatawag ang kanyang mga kaibigan, at si Zeres na kanyang asawa, at isinalaysay sa kanila ni Haman ang kaluwalhatian ng kanyang kayamanan, at ang dami ng kanyang mga anak, at ang lahat ng bagay na doo'y itinaas siya ng hari, at

kung paanong siya'y itinaas niya nang higit sa mga prinsipе at mga lingkod ng hari” (tt. 10, 11). Napakasuklam-suklam na pagpapakita ng kahambugan at kapalaluan! Tiyak na si Haman ngayon ay “inilagay sa madudulas na dako.” Kahit ang mga pagano, nang mapansin nila kung gaano kabilis, sa moral na pamamahala sa sansinukob, sumusunod ang kapahamakan sa walang hangganang pagtitiwala sa sarili at labis na pagtingin sa sarili, ay lumikha ng kasabihang “ang sinumang ibig wasakin ng mga diyos ay inuuna muna nilang ulolin.” At ang nag-iisang tunay na Diyos, matagal na bago pa ang panahon ni Haman, ay kumasi sa isang tao na isulat, “Ang kapalaluan ay nauuna sa pagkawasak, at ang mapagmataas na diwa ay nauuna sa pagkabuwal,” at “pagdating ng kapalaluan, ay dumarating din ang kahihayan: ngunit nasa mababang-loob ang karunungan” (Kawikaan 16:18 at 11:2).

Sa kanyang karaniwang kayabangan, itinira ng hambog na punong-ministro sa huli ang inaakala niyang pinakamasarap na bahagi. “Sinabi pa ni Haman, Oo, si Ester na reyna ay walang pinapasok na sinumang kasama ng hari sa piging na kanyang inihanda, kundi ako; at bukas ay inaanyayahan din ako sa kanya kasama ng hari.” Ngunit hindi niya maitago ang sugatan niyang kahambugan dahil sa nangyari sa pintuan, sapagkat idinagdag niya nang may kapaitan, “Gayunma'y ang lahat ng ito ay walang kabuluhan sa akin, habang nakikita ko si Mardoqueo na Judio na nakaupo sa pintuan ng hari” (tt. 12, 13).

Sa paningin ng kanyang mga alipores at ng kanyang asawang kasing-palalo at kasing-mapaghiganti niya, madali lamang lutasin ang bagay na ito. Bakit pa niya hihintayin ang itinakdang panahon para sa pagpuksa kay Mardoqueo kasama ng iba pang mga Judio? Hindi ba't kapapakita pa lamang na

walang sinumang may ganoong impluwensya sa hari na tulad niya? Bakit hindi na lamang, sa isang gawa-gawang dahilan, ipapatay agad ang walang-galang na Hebreo? “Nang magkagayo’y sinabi sa kanya ni Zeres na kanyang asawa, at ng lahat niyang mga kaibigan, Magpagawa ka ng isang bitayan na limampung siko ang taas, at bukas ay sabihin mo sa hari na bitayin doon si Mardoqueo: saka pumasok kang masaya na kasama ng hari sa piging. At ang bagay ay nakalugod kay Haman; at ipinagawa niya ang bitayan” (t. 14).

Ang limampung siko ay mga walumpung talampakan: medyo napakataas, iisipin ng sinuman, para pagbitayan ng isang hamak at maliit na Judio; ngunit gusto ni Haman na ipamalita sa lahat ang kanyang paghihiganti at sa gayon ay magbigay ng isang aral na makikita ng sinumang mangangahas na sumuway sa taong makapangyarihan sa panahong iyon.

At sa gayon nagtatapos ang ating kabanata, habang ipinapako ang mga huling pako sa bitayan sa looban ni Haman, samantalang walang kamalay-malay si Mardoqueo sa kapalarang binabalak ipataw sa kanya kinabukasan; at dalawampung oras pa ang lilipas bago iharap ng reyna ang kanyang hiling sa hari.

“Kinalimutan na ba ng Diyos ang maging mapagbiyaya?”

Kabanata 6: Isang Gabing Walang Tulog at ang Ibinunga Nito

Mahusay ang pagkakasabi na “bagaman ang *pangalan* ng Diyos ay wala sa aklat na ito, ang *kamay* ng Diyos ay malinaw na makikita sa kabuuan nito.” Wala nang ibang bahagi na mas malinaw itong nahahayag kaysa sa kabanatang ito, na ang bawat talata ay nagpapatotoo sa Kanyang pangangalaga at pamamahala na nangingibabaw sa lahat, at sa Kanyang dinagkukulang na pag-ibig at pag-aaruga sa Kanyang bayan, kahit nasa maling lugar pa sila. Nasa likod Siya ng tanghalan, totoo iyan; ngunit, gamitin natin ang pananalita ng iba, Siya ang nagpapagalaw sa lahat ng tanghalang Kanyang kinatatayuan sa likod.

Hindi Siya kumikilos hanggang sa huling gabi:

*“Ang Diyos ay hindi kailanman nauuna sa Kanyang oras,
At hindi rin kailanman nahuhuli.”*

Sa tingin ng lahat, si Satanas ang masusunod sa lahat ng bagay, kahit man lamang tungkol kay Mardoqueo. Sa makinis na looban ni Haman ay nakatayo na ang yaring bitayan na limampung siko ang taas. Ang mataas na Amalecita ay nagbubunyi na sa kamatayan ng matigas na inapo ni Cis, at hindi mapakali sa kanyang higaan habang hinihintay ang unang sinag ng umaga para maisagawa ang kanyang poot. Gayunman, hindi lamang siya ang hindi mapakali, sapagkat “nang gabing yaon ay hindi makatulog ang hari.”

Sa sarili nito ay mukhang napakaliit na bagay lamang ito. Ilang ulong may korona, noon at mula noon, ang balisang pabaling-

baling sa unan at naghahanap ng tulog nang walang saysay! Ngunit sa pagkakataong ito, napakalaki ng magiging kahulugan ng gabing walang tulog na iyon para kay Mardoqueo at sa lahat ng kanyang mga kapatid na hinatulan!

Sa kanyang hindi pagkakatulog, nang mawalan na ng pag-asa ang hari na makapagpahinga nang natural, ay ipinatawag niya “ang pinakakakatwang pampatulog na hinanap kailanman.” “Ipinag-utos niya na dalhin ang aklat ng mga alaala ng mga kasaysayan; at binasa ang mga ito sa harap ng hari” (t. 1). Tiyak na sa mga talaang iyon na bahid ng dugo ay may sapat upang maitaboy ang tulog magpakailanman. Ngunit may Isang namamahala sa lahat, at ang dakilang emperador ng Iran ay parang isang papet lamang sa Kanyang kamay na Kanyang pinagagalaw ayon sa Kanyang ibig.

Habang binabasa nang malakas sa kanyang pandinig ang mga talaan ng kanyang paghahari, “nasumpungang nakasulat na isinumbong ni Mardoqueo sina Bigthana at Teres, dalawa sa mga eunuko ng hari, na mga bantay-pinto, na nagbalak na pagbuhatan ng kamay si Assuero” (t. 2). Napakaganda ng pagkakatiyempo ng lahat! Siya na nakaaalam ng wakas mula sa pasimula ang nagpasulat ng paglilingkod na ito rito. Inayos din Niya na, nang panahong ginawa ito, lubusang makaligtaan ng abalang monarka ang taong dahil sa katapatan ay may utang siyang buhay. Kay Mardoqueo, maaaring mukhang isang mababang kawalan ng utang na loob iyon noon, bagaman wala tayong nababasang anumang salita ng reklamo. Marahil ay natutunan na niyang “magtiis na parang nakikita ang Hindi nakikita.” Anuman iyon, nahayag ngayon na may banal na dahilan ang pagkalimot ng hari. Mahusay na itiniyempo ng

Diyos ang lahat, at Siya ay “gumagawa ng bawat bagay na maganda sa kanyang kapanahunan.”

Nababasa ba ang mga pahinang ito ng isang banal na sinusubok at nanghihina ang loob? Nalulula ka ba kung minsan sa isang takot na hindi mo maipaliwanag, na para bang lubusan ka nang nakalimutan ng Diyos, at itinakwil ka na magpakailanman? Napagod ka na ba sa pag-iisip ng isang paraan ng tao pagkatapos ng isa pa, sa walang saysay na pag-asang maiwasan ang nagbabantang kapahamakan sa pamamagitan ng bisig ng laman? Kung gayon, matuto ka sa pakikitungo ng Diyos sa Kanyang lingkod noong una, na ang Kanyang puso at kamay ay para sa iyo pa rin. At “kung ang Diyos ay para sa atin, sino ang laban sa atin?” Narinig Niya ang bawat buntong-hininga; napansin at inilagay sa Kanyang bote ang bawat luha; binilang ang bawat daing ng hapdi; narinig ang bawat nagtitiwalang panalangin. Hindi umikli kahit kaunti ang Kanyang bisig; hindi bingi kailanman ang Kanyang tainga sa iyong daing. Sa itinakdang panahon ay gigising Siya para sa iyo, at malalaman mo na “ang Diyos ng lahat ng biyaya” ang iyong kaharap. Tumingala ka lamang: huwag kang manlumo, sapagkat lagi kang nasa Kanyang puso; at kung iiwan mo lamang ang lahat sa Kanya, gagawin Niyang Kanyang alalahanin ang iyong mga bagay. “Ilagak ninyo sa Kanya ang lahat ninyong kabalisan, sapagkat Siya’y nagmamalasakit sa inyo.” Napakatamis ng mga salitang iyan! Siya’y nagmamalasakit. Siya, ang Kataas-taasang Diyos: oo, ang Diyos at Ama ng ating Panginoong Jesu-Cristo ay nagmamalasakit. Hindi Siya isang manonood na walang pakialam—hindi isang matigas at walang malasakit na tumitingin lamang; kundi, gaya ng hindi magagawa ng iba, Siya’y nagmamalasakit sa iyo. Dahil

tiyak ito, hindi ba't makasisigaw nang mabuti ang mambabasa at ang sumulat, “Ako'y magtitiwala, at hindi matatakot”?

Biglang nagising ang dating pabayang hari nang manariwa sa kanyang alaala ang paglilingkod ni Mardoqueo noong araw. “At sinabi ng hari, Anong karangalan at kadakilaan ang ginawa kay Mardoqueo dahil dito? Nang magkagayo'y sinabi ng mga lingkod ng hari na naglilingkod sa kanya, Walang anumang ginawa para sa kanya” (t. 3). Ipinakita niya ang sarili na isang tapat at matapat na nasasakupan, bagaman kabilang siya sa mga anak ng pagkabihag; ngunit kahit nakinabang ang hari sa kanyang katapatan, hinayaan niya itong lubos na walang gantimpala, samantalang buhos-buhos ang pagbibigay niya ng mga pabor sa isang walang-kuwentang tao na gaya ng makasarili at kasuklam-suklam na si Haman. Ganyan ang lingap ng mga prinsiphe. “Sumpain ang tao na nagtitiwala sa tao, at ginagawang laman ang kanyang bisig, at ang puso ay humihiwalay sa Panginoon. Sapagkat siya'y magiging gaya ng tuyong halaman sa ilang, at *hindi makakakita kapag dumating ang mabuti*; kundi tatahan sa mga tuyong dako sa ilang, sa lupang maalat at walang naninirahan. Mapalad ang tao na nagtitiwala sa Panginoon, at ang pag-asa ay ang Panginoon. Sapagkat siya'y magiging gaya ng punong itinanim sa tabi ng tubig, na nag-uugat sa tabi ng ilog, at hindi matatakot kapag dumating ang init, kundi ang kanyang dahon ay mananatiling luntian, at *hindi mababalisa sa taon ng tagtuyot*, ni titigil sa pamumunga” (Jeremias 17:5-8). Napakatalim ng pagkakaiba ng taong makalaman na sumusunod lamang sa takbo ng panahon, na ang mga mata ay nakatuon sa tao para sa kanyang gantimpala,—na laging hahantong sa pagkabigo,—at ng taong may takot sa Diyos at may pananampalataya, na tumataas sa itaas ng lahat ng tulong ng nilalang tungo mismo sa Kataas-

taasan! Iniwan ni Mardoqueo ang lahat sa Kanyang mga kamay. At ngayon ay pauunlarin na Niya ang kanyang daan.

Gayunman, kahit sa huling sandali, napakasigasig ni Satanas sa kanyang mga pagsisikap na hadlangan ang layunin ng biyaya ng Diyos! Sa sandaling iyon ay may narinig na yabag sa panlabas na looban ng maharlikang silid-tulugan. “At sinabi ng hari, Sino ang nasa looban? Si Haman nga ay dumating sa panlabas na looban ng bahay ng hari, upang sabihin sa hari na bitayin si Mardoqueo sa bitayang inihanda niya para sa kanya. At sinabi sa kanya ng mga lingkod ng hari, Narito, si Haman ay nakatayo sa looban. At sinabi ng hari, Papasukin siya” (tt. 4, 5).

Kung kumikilos ang Diyos, kumikilos din ang dakilang kaaway. Si Haman, na nag-aapoy pa rin dahil sa sugatang kahambugan, ay maagang dumating. Nais niyang unahan ang anumang susunod na paghamak ni Mardoqueo sa pamamagitan ng pagpapapirma sa madaling maimpluwensyahan at marangyang diktador ng utos na bitayin ang Judio sa sandaling bumangon ito. Pagkatapos, kapag naalis na ang kinasusuklamang tao, magiging maganda ang kanyang kalooban para sa masayang hapag. Ngunit matututunan lamang niya na “ang mga lumalakad sa kapalaluan ay kaya ng Diyos na ibaba.” Naabot na niya ang pinakamataas na tugatog ng makalupang kaluwalhatian na maaari niyang hangarin nang ayon sa batas. Ibululusok na siya sa pinakamababang kailaliman ng kahihyan at kadustaan.

Ang mga unang salita ng hari ay halos nagpahilo sa kanyang ulo sa ligaw na pagbubunyi, at parang nagtuturo sa maagang katuparan ng pinakamamahal niyang mga pangarap. “Ano,” tanong ng kanyang maharlikang panginoon, “ang gagawin sa taong ibig parangalan ng hari?” Hindi kataka-taka na ang

hambog na prinsipeng na ang tanging inaalala ay ang pag-asenso ng sarili niyang kapakanan ay “nag-isip sa kanyang puso, Sino pa ang ibig parangalan ng hari nang higit kaysa sa akin?” Napakalaki ng puwang ng “akin” na iyan sa isip ng mayabang at kahabag-habag na taong ito! At napakalaking bitag ang pagkaabala sa sarili, sa anumang anyo, para sa banal ng Diyos! Malinaw na sinasabing kapalaluan ang sanhi ng pagbagsak ni Satanas. “Ang iyong puso ay nagmataas dahil sa iyong kagandahan; sinira mo ang iyong karunungan dahil sa iyong kaningningan: ihahagis kita sa lupa” (Ezekiel 28:17). At nang magbigay ng tagubilin tungkol sa mga tagapangasiwa sa bahay ng Diyos, sa Bagong Tipan, sinasabi ng Espiritu Santo, “Hindi baguhan, baka sa pagmamataas ay mahulog siya sa hatol ng diyablo” (1 Timoteo 3:6).

Kapag nakikita natin ang kapalaluan sa iba, napakasuklam-suklam na bagay nito! Si Haman ang mismong larawan nito; at gaano natin kinasusuklaman ang ganoong kasamang ugali! Ngunit, sayang, napakadali nating pagtiisan sa ating sarili ang mga bagay na napakasuklam-suklam sa iba. “Ang palalo ay nakikilala Niya mula sa malayo,” ngunit “ang maaamo ay papatnubayan Niya sa katarungan; ang maaamo ay tuturuan Niya ng Kanyang daan.”

Puspos ng pagtingin sa sariling kahalagahan, buong tapang na sinagot ni Haman ang tanong ng hari. Gusto niyang ang taong ibig parangalan ng hari ay humarap sa mga tao bilang hari na rin, maliban lamang sa pangalan. Iyan din ay maaaring sumunod balang araw kung masasanay lamang ang taong-bayan na makita siyang nakadamit-hari, at kung ang pinakamarangal na mga prinsipeng ng hari ay mapipilitang kilalanin nang lubos ang kanyang kapangyarihan at kakayahan.

Napakalinaw na ipinakikita ng Amalecita ang kanyang sarili! Ang kamay na noong una ay nasa trono ni Jah ay iniuunat ngayon upang agawin ang trono ng sanlibutan! “At sumagot si Haman sa hari, Para sa taong ibig parangalan ng hari, dalhin ang damit-hari na isinusuot ng hari, at ang kabayong sinasakyan ng hari, at ang koronang-hari na ipinuputong sa kanyang ulo: at ibigay ang damit at kabayong ito sa kamay ng isa sa pinakamarangal na mga prinsipe ng hari, upang kanilang bihisan ang taong ibig parangalan ng hari, at isakay siya sa kabayo sa lansangan ng lungsod, at ipagsigawan sa unahan niya, Ganito ang gagawin sa taong ibig parangalan ng hari” (tt. 7-9). Makalalayo pa ba ang pagmamamarunong at katalinuhan ng tao? Yamang balak niyang para sa sarili niya ang lahat ng ito, may duda pa ba tungkol sa kanyang hangarin na makita siya ng mga tao sa lahat ng panlabas na palamuti ng pagkahari, upang masanay ang kanilang isip sa isang darating na pang-aagaw ng kapangyarihan ng imperyo?

Nagsimula na bang makita ng hari ang nasa ilalim ng ibabaw? Nagsimula na ba siyang hindi magtiwala sa kanyang paborito? O sa ating guni-guni lamang ba na nakikita natin ang isang bahid ng tunay na pang-uuyam, na sinadyang tumagos hanggang sa kaibuturan, sa maikli at matalas na utos, “Magmadali ka, at kunin mo ang damit at ang kabayo, gaya ng iyong sinabi, at gawin mo ang gayon kay Mardoqueo na Judio na nakaupo sa pintuan ng hari: huwag mong kulangan ang anuman sa lahat ng iyong sinalita.” Napansin ba ng maharlikang mata kung paanong namula at namutla ang mukha ni Haman? Napansin ba nito ang nakayukong mukha at ang pagkabigong napakalalim para sa mga salita na makikita sa kanya nang tumalikod siya nang walang sagot? Hindi natin alam. Ngunit ang kahandaan ng hari na isuko ang dating paborito sa isang

lubos na nararapat na hatol sa bandang huli ng araw na iyon ay nagpapahiwatig na may kawalan na ng tiwalang kinikimkim sa kanyang puso.

“Nang magkagayo’y kinuha ni Haman ang damit at ang kabayo, at binihisan si Mardoqueo, at isinakay siya sa kabayo sa lansangan ng lungsod, at ipinagsigawan sa unahan niya, Ganito ang gagawin sa taong ibig parangalan ng hari” (t. 11). Isang kakila-kilabot na pagbagsak, tiyak, at isang kamangha-manghang pagbaligtad ng mga pangyayari! Hindi kataka-taka na mabasa natin, “At bumalik si Mardoqueo sa pintuan ng hari. Ngunit nagmadali si Haman sa kanyang bahay na tumatangis, at may takip ang kanyang ulo” (t. 12). Nakita ba ni Mardoqueo sa biglang paglipat na ito mula sa kadustaan tungo sa karangalan ang katiyakan ng kanyang pagkaligtas mula sa hatol? Mukhang ganoon nga, sapagkat hindi siya tumutol sa pagpapalit ng kanyang kasuotan sa pagkakataong ito. Si Haman din ay nakabasa ng aral sa lahat ng ito, at sa kahihiyan at pagkalito ay nagmamadaling umiwas sa paningin ng publiko patungo sa pag-iisa sa sarili niyang bahay. Alam niyang wala nang saysay ngayon na humingi siya ng pahintulot na bitayin si Mardoqueo. Nakatayo ang bitayan na parang bantayog ng kahangalan at kahambugan, nakatayo pa rin nang mataas sa langit, nagbibigay ng aninong nagsasalita ng paparating na kapahamakan.

“At isinalaysay ni Haman kay Zeres na kanyang asawa at sa lahat niyang mga kaibigan ang bawat bagay na nangyari sa kanya. Nang magkagayo’y sinabi sa kanya ng kanyang mga pantas at ni Zeres na kanyang asawa, Kung si Mardoqueo ay sa lahi ng mga Judio, na sa harap niya ay nagsimula kang mabuwal, hindi ka mananaig laban sa kanya, kundi tiyak na

mabubuwal ka sa harap niya” (t. 13). Kaunting-kaunting aliw nga ang nasumpungan niya rito, na totoong-totoo pala, gaya ng ipinakikita ng sumunod na mga pangyayari.

“At habang sila’y nakikipag-usap pa sa kanya, dumating ang mga eunuko ng hari, at nagmadaling dalhin si Haman sa piging na inihanda ni Ester.” Lubhang nanlamig ang kanyang sigla.

Walang duda, mas gusto sana niyang lumayo muna hanggang sa manumbalik ang dati niyang hinahon at tiwala sa sarili, ngunit kailangang sundin ang utos ng hari. Kahapon, hindi na niya kailangan ng mga eunuko para tawagin siya. Ngayon, nagbago na ang lahat. Lubha na siyang naibaba. Bago lumipas ang natitirang mga oras ng liwanag, daranas pa siya ng mas mabibigat na karanasan, at lubos niyang mapatutunayan ang katotohanan ng nakapangingilabot na hula ng kanyang asawa at mga kaibigan.

Kabanata 7: Ang Ikalawang Piging at ang Wakas ng Amalecita

Mahirap isiping nangyari ang lahat ng kamangha-manghang pangyayaring iyon sa umaga nang hindi nalalaman ni Ester. Alam nating araw-araw siyang may balita, sa pamamagitan ng kanyang mga katiwala sa palasyo, mula sa kanyang matandang pinsan; at halos walang alinlangan na nabalitaan na niya ang biglang pagtaas kay Mardoqueo sa paningin at pabor ng hari. Ito ang nagpapaliwanag kung bakit wala na siyang pag-aatubili at buong tiwala niyang iniharap ang kanyang kahilingan nang “ang hari at si Haman ay dumating sa piging na handa ni Ester na reyna” (t. 1).

Hindi pa natatapos ang piging nang sabihin ng hari, “Ano ang iyong hiling, reyna Ester? at ipagkakaloob sa iyo: at ano ang iyong kahilingan? kahit hanggang sa kalahati ng kaharian ay gagawin” (t. 2). Ito rin ang paanyaya na humingi nang malaki, na may gayon ding katiyakan gaya noong una, na ibibigay ang lahat. “Kung saan ang salita ng hari ay naroon ang kapangyarihan.” Gaano pa kaya higit na maaasahan ang salita ng “Diyos na hindi makapagsisinungaling,” na nagsabi, “Ang bawat humihingi ay tumatanggap;” at na nag-aanyaya sa Kanyang sariling mga banal na hinugasan ng dugo at tinubos na lubos na magtiwala sa Kanyang tapat na mga pangako.

“Nang magkagayo’y sumagot si Ester na reyna, at nagsabi, Kung ako’y nakasumpong ng biyaya sa iyong paningin, Oh hari, at kung kalugdan ng hari, ibigay sa akin ang aking buhay sa aking hiling, at ang aking bayan sa aking kahilingan: sapagkat kami ay naipagbili, ako at ang aking bayan, upang lipulin, upang patayin, at upang malipol. Ngunit kung kami ay

ipinagbili lamang na mga aliping lalaki at babae, ako sana'y tatahimik na lamang, bagaman hindi kayang tumbasan ng kaaway ang kapinsalaan ng hari" (tt. 3, 4). Alam niyang nasa kanya ang pabor ng kanyang panginoon, kaya ipinagtanggol niya ang kanyang sarili at ang kanyang bayan. Nakiusap siya sa hari na iligtas ang buhay nila at ang buhay niya.

Gaano kaya nagulat ang hari nang marinig niyang ganito ang sinabi ng reyna. Sino ang mangangahas na kitlin ang buhay ng kanyang minamahal na reyna? At sino kaya ang bayan niyang ito na nanganganib ang buhay? Tandaan natin na hindi pa nalalaman ng hari kung saang lahi nagmula si Ester. Hindi niya alam na siya ay isang Judio.

Tiyak na lubhang ginulo ng kanyang mga salita ang anak ni Hammedatha, na noon pa man ay pagewang-gewang na. Hindi kaya sinadya ni Ester na itugma ang kanyang mga salita sa utos na isinulat ni Haman, nang sabihin niya, "Kami ay naipagbili, ako at ang aking bayan, *upang lipulin, upang patayin, at upang malipol?*" Paano niya malilimutan na iyon mismo ang mga salitang ipinasulat niya sa mga eskriba ng hari? Napakatinding tuklasin na kasama pala ang asawa ni Assuero sa kanyang mapangahas na balak ng pagdanak ng dugo at paghihiganti! Gaano kaya kasabik siyang nakinig sa isasagot ng hari.

"Nang magkagayo'y sumagot ang haring Assuero, at nagsabi kay Ester na reyna, Sino siya, at saan naroon siya, na nangahas sa kanyang puso na gumawa ng ganito?" (t. 5). Agad niyang itinuring na kaaway niya ang kaaway ng reyna; at hiningi niya ang pangalan ng hamak na taong nangahas magbalak ng ganoon kakila-kilabot na pakana. Ilang talampakan lamang ang layo sa kanya ng nakahilig na may-salang nagbabalak. Natagpuan na rin siya sa wakas ng kanyang kasalanan!

“At sinabi ni Ester, Ang kalaban at kaaway ay ang masamang si Haman na ito. Nang magkagayo’y natakot si Haman sa harap ng hari at ng reyna” (t. 6). Lumitaw na ngayon ang tunay niyang pagkatao. Ang mapanuyo at tusong taga-palasyo ay nakita bilang isang tampalasang ubod ng sama, na ang pagtataksil ay halos hindi kapani-paniwala. Muling nabigo si Satanas sa kanyang pagtatangkang lipulin ang angkan ng pangako, at minsan pang pinatunayan ng Diyos na totoo ang Kanyang Salita.

Madaling makaramdam ng pagkamuhi at pagkasuklam sa isang taong kasing-baba at kasing-sama ni Haman. Ngunit mabuting tandaan na nasa puso ng bawat tao ang gayon ding masamang bagay, na kapag lubos nang namunga ay lumilitaw na kasuklam-suklam gaya ng sa masamang Agageo. “Ang puso ay magdaraya ng higit kaysa lahat ng bagay, at totoong masama,” at nagtatanong ang Diyos, “Sino ang makaaalam?” Taimtim Niyang sinagot ang Kanyang sarili: “Akong Panginoon ay sumisiyasat ng pag-iisip, Aking sinusubok ang puso, upang bigyan ang bawat tao ayon sa kanyang mga lakad, ayon sa bunga ng kanyang mga gawa” (Jeremias 17:9, 10). “Mula sa puso,” sabi ng Panginoong Jesus, lumalabas ang lahat ng uri ng masasamang bagay, at binanggit Niya ang “masasamang pag-iisip, mga pagpatay, mga pangangalunya, mga pakikiapid, mga pagnanakaw, mga pagsaksi sa kasinungalingan, mga pamumusong” (Mateo 15:19). “Ito ang mga bagay na nagpaparumi sa tao,” dagdag Niya; at buong pagmamahal naming ipinaaalala sa mambabasa, baka may makalimot, na ang biyaya lamang ng Diyos ang nagpapaiba sa isang tao sa iba.

Walang anumang edukasyon o kultura, at kahit ang pagpipigil sa sarili o pagiging relihiyoso, ang makapag-aalis sa kasamaang

ito. Ang *likas na pagkatao* mismo ang lubos at ganap na bulok at mapanira. Kaya bago makapagbigay-lugod ang isang tao sa Diyos, kailangan siyang bigyan ng bagong likas, at ito ang bunga ng pagkapanganak na muli. “Ang ipinanganak ng laman ay laman, at ang ipinanganak ng Espiritu ay espiritu.” Walang ibang makapaglilagay sa sinumang likas na tao sa ibang katayuan sa harap ng trono ng Kamahalan sa kaitaasan, kaysa sa kinatatayuan ng mga Haman, ng mga Faraon at ng mga Herodes sa Biblia, kundi ang ikalawang kapanganakang ito, sa pamamagitan ng pagtanggap sa Salita ng Diyos. “Walang pagkakaiba, sapagkat ang lahat ay nagkasala at hindi nakaabot sa kaluwalhatian ng Diyos.”

Madalas isipin ng mga tao na tanda ng mas mataas na kabutihan ang magulat at mangilabot sa mga krimen ng iba na inaakala nilang mas masama kaysa sa kanila. Mabuting maunawaan natin na ang pinakamasasamang gawa ng pinakamasasamang tao ay nagmumula sa likas na pagkataong kapareho ng sa lahat ng iba pang mga anak na lalaki at babae ni Adan. Dahil sa nakapagpapakumbabang katotohanang ito kaya kinailangang sabihin ng ating Panginoon sa isang relihiyosong guro na “maliban na ang tao ay ipanganak na muli, hindi niya makikita ang kaharian ng Diyos,” at muli, “Huwag kang magtaka na sinabi Ko sa iyo, Kinakailangan kayong ipanganak na muli.”

Tiyak ba ang aking mambabasa na naranasan na niya ang dakilang pagbabagong ito? Tunay ka bang bumaling na sa Panginoon para sa iyong sarili, at buong puso mo bang sinampalatayanan ang mensahe ng Ebanghelyo na nagsasabing “si Cristo Jesus ay naparito sa sanlibutan upang iligtas ang mga makasalanan?” Kung hindi pa, nakikiusap ako sa iyo, huwag ka nang magpatuloy sa pagbasa; tumigil ka muna rito at mag-isip,

hanggang sa ikaw, bilang isang makasalanang may sala at walang magawa, ay buong-buong ipaubaya ang iyong sarili sa mapalad na Isang iyon, “na namatay para sa lahat, upang ang mga nabubuhay ay huwag nang mabuhay para sa kanilang sarili, kundi para sa Kanya na namatay at muling nabuhay dahil sa kanila” (2 Corinto 5:15).

Kung tunay kang Cristiano, bumalik tayong muli sa ating kuwento. Nanginginig sa harap ng hari at ng reyna ang kawawang hamak na nabisto; gaya ng isang araw ay manginginig ang mga tao sa harap ng Makapangyarihan-sa-lahat na Hukom, kapag ang lahat ng kanilang lihim na kasalanan ay ihahayag sa harap ng buong sansinukob na nagkakatipon, at huli na upang humanap pa ng mapagtataguan.

Tila natigilan sandali si Assuero nang magsimula niyang maunawaan kung ano ang ipinapayag sa kanya ni Haman. Sa isang napakabigat na paraan, kasabwat siya sa balak na walang-habas na pagpatay sa mga Hebreo, na kabibilangan pa ng kanyang minamahal na asawa. Sinasabi sa atin na “ang hari ay tumindig sa kanyang poot mula sa piging ng alak at pumasok sa halamanan ng palasyo: at si Haman ay tumayo upang ipakiusap ang kanyang buhay kay Ester na reyna; sapagkat nakita niya na may kasamaang ipinasya laban sa kanya ang hari” (t. 7). Ang taong walang kahit kaunting kirot ng konsensiya nang ipahamak niya ang isang buong bansa ay lubhang nababagabag ngayon sa isiping mawawala ang sarili niyang buhay o kalayaan. Nagmakaawa siya sa paanan ni Ester na ngayo’y nagtagumpay, ang pinsan ng matigas na matandang lalaking inakay niya sa mga lansangan noong umaga. Naaalala natin ang salita sa Filadelfia, “Sila’y Aking papupuntahin at

pasasambahin sa harap ng iyong mga paa, at upang makilala nila na ikaw ay Aking inibig” (Apocalipsis 3:9, huling bahagi).

Sa kanyang desperasyon, nilampasan ni Haman ang hangganan ng tamang asal sa palasyo at maging ng karaniwang kagandahang-asal, nang ihagis niya ang kanyang sarili sa higaang kinahihigaan ng reyna. Sa sandaling iyon, “bumalik ang hari mula sa halamanan ng palasyo sa dakong pinagdausan ng piging ng alak; at si Haman ay nakasubsob sa higaang kinaroroonan ni Ester. Nang magkagayo’y sinabi ng hari, Pipilitin pa ba niya ang reyna sa harap ko sa loob ng bahay? Paglabas ng salita sa bibig ng hari ay tinakpan nila ang mukha ni Haman” (t. 8). Ang mismong pagpupumilit niya, na lubhang hindi matalino, ang naging dahilan ng kanyang lubos na pagbagsak. Sa isang hudyat ng nagagalit na hari, tinakpan ang kanyang mukha, tanda na siya’y hinatulan ng kamatayan. Wala nang pag-asa. Hindi na niya kailanman makikita ang mukha ng hari; at hindi na rin siya kailanman gagambalain ng nakatayong si Mardoqueo. “Isang matuwid na bagay sa Diyos na gantihan ng kapighatian ang mga nagpapahirap sa inyo” (2 Tesalonica 1:6). Maaaring ngayo’y nangingibabaw ang masasama, samantalang sa mga matuwid ay piniga ang “tubig ng punong saro”; “ngunit ang pagtatagumpay ng masama ay maikli.” Ang Diyos pa rin ang moral na Tagapamahala ng sanlibutan, at sa Kanya magsusulit ang lahat ng tao. Ipapakita Niya ang Kanyang kapangyarihan sa takdang panahon, kapag “ang lahat ng palalo, oo, at lahat ng gumagawa ng kasamaan, ay magiging dayami: at susunugin sila ng araw na dumarating, sabi ng Panginoon ng mga hukbo, na anupa’t hindi sila iiwanan ng ugat o sanga man” (Malakias 4:1). Hindi tumutukoy ang talatang ito sa paghatol pagkatapos ng kamatayan. Hindi ito ang paghahagis sa mga patay na hindi ligtas sa dagat-dagatang apoy. Ang tinutukoy

nito ay ang mga hatol lamang ng Diyos na ipapataw sa mga umaapi sa Kanyang bayan sa katapusan ng panahong ito. Dito ay may pahiwatig sa atin ang nangyari kay Haman.

Ang mga katiwala sa palasyo, na mabilis makaramdam sa iniisip ng hari, ay hindi na nag-aksaya ng awa sa bumagsak na punong ministro. “Si Harbona, isa sa mga katiwala, ay nagsabi sa harap ng hari, Narito rin naman, ang bitayan na limampung siko ang taas, na ginawa ni Haman para kay Mardoqueo, na nagsalita ng mabuti para sa hari, ay nakatayo sa bahay ni Haman. At sinabi ng hari, Ibitin ninyo siya roon” (t. 9). Ganoon kasigurado noong umaga ang hamak na ito, na ngayo’y wala nang kaibigan, na hindi siya mahihirapang kumuha ng pahintulot sa hari na ibitin ang matigas-ulong Judio, kaya tila hindi niya inilihim ang kanyang balak. Halatang alam na alam ito ni Harbona, at dahil malabong nasabi ang ganitong balita matapos ang prusisyon sa lansangan noong umaga, lumalabas na si Haman mismo ang nagpalala ng sarili niyang kahihiyang nang ipaliwanag niya sa ilang katiwala ang dahilan ng maaga niyang pagdalaw bago siya ipinatawag sa harap ng hari. Binanggit ngayon ng katiwala na naitayo na ang bitayan, at kung bakit. Doon sana ibinitin si Mardoqueo kung hindi namagitan ang pangangalaga at pamamahala ng Diyos. Nang marinig ito ng hari, tatlong salita lamang ang kanyang binigkas, “Ibitin ninyo siya roon,” at tiyak na ang kapahamakan ng Amalecita.

Hindi lamang ito ang pagkakataon sa kasaysayan ng Kasulatan na nangyari ang ganitong bagay sa pamamahala ng Diyos. Si Daniel ay nagbibigay sa atin ng katulad na halimbawa. Iniligtas siya ng Makapangyarihang kapangyarihan mula sa bibig ng mga leon, at ang mga nagparatang sa kanya ang inihagis sa yungib at nilipol. Isinulat ni David tungkol sa masama: “Narito,

siya'y nagdaramdam ng kasamaan, at naglihi ng kalikuan, at nanganak ng kasinungalingan. Siya'y gumawa ng hukay, at hinukay ito, at nahulog sa hukay na kanyang ginawa. Ang kanyang kalikuan ay babalik sa kanyang sariling ulo, at ang kanyang karahasan ay babagsak sa kanyang sariling bunbunan" (Awit 7:14-16). Ganoon din ang mangyayari sa personal na Antikristo, ang darating na "kaaway ng mga Judio," na kung hindi man inilalarawan ni Haman bilang tipo, ay tiyak na isang halimbawa. Sa sandaling waring nasa sukduhan na ang kanyang kapangyarihan, at halos naglaho na ang lahat ng pag-asa ng kaligtasan para sa Nalabi ng Israel, na sa madilim na araw na iyon ay kakapit sa Panginoon, bababa ang mandirigma sa ika-19 na kabanata ng Apocalipsis at ihahagis nang buhay ang masamang mang-aagaw sa dagat-dagatang nagliliyab sa apoy at asupre.

"Sa gayo'y ibinitin nila si Haman sa bitayan na kanyang inihanda para kay Mardoqueo. Nang magkagayo'y napawi ang poot ng hari" (t. 10). Kapagkabigkas ng hatol, agad itong isinagawa. Ibinitin si Haman bilang isang "sinumpa ng Diyos." Sa gayon, "ang matuwid ay naligtas sa kabagabagan, at ang masama ay pumalit sa kanyang dako" (Kawikaan 11:8). "Ang kayamanan ay hindi napapakinabangan sa araw ng poot;" walang naitulong sa kanya ang kanyang yaman at kapangyarihan. Sa isang iglap, lumitaw na ang lahat ng iyon ay lubos na mas magaan pa kaysa sa walang kabuluhan. Pumasok siya sa walang hanggan nang hubad at nag-iisa; at gaya ng sinasabi sa atin ng isang kapahayagang dumating pagkatapos, "Itinakda sa mga tao ang mamatay na minsan, at pagkatapos nito ay ang paghuhukom" (Hebreo 9:27). Ang matigas at malamig na bangkay na iyon na nakabitin sa bitayan ay malakas na nangangaral, sa lahat ng makikinig, kung gaano

kabilis lumipas ang lahat ng palamuti ng mundo, at kung gaano kahalaga ang mamuhay para sa walang hanggan.

“Nakita ko ang masama na nasa malaking kapangyarihan, at lumalaganap na gaya ng sariwang punong laurel. Ngunit siya’y lumipas, at, narito, siya’y wala na: oo, hinanap ko siya, ngunit hindi siya masumpungan” (Awit 37:35, 36).

Kabanata 8: Itinaas ang Taong Hinamak at ang Utos ng Biyaya

Hindi sapat na mapatay si Haman. Kailangang humanap ng paraan upang maligtas ang bayan ng mga Judio, nang hindi nilalabag ang mga batas ng mga Persiano at mga Medo na hindi mababago. Ito ang paksa ng kabanatang ito.

“Nang araw na iyon ay ibinigay ng haring Assuero kay Ester na reyna ang bahay ni Haman, ang kaaway ng mga Judio. At si Mardoqueo ay humarap sa hari, sapagkat sinabi ni Ester kung ano siya sa kanya. At hinubad ng hari ang kanyang singsing, na kanyang kinuha kay Haman, at ibinigay kay Mardoqueo. At inilagay ni Ester si Mardoqueo sa pamamahala ng bahay ni Haman” (tt. 1, 2).

Ibinagsak na ang kapangyarihan ng kaaway. Ibinigay kay Ester ang bahay ni Haman at inilagay niya si Mardoqueo sa pamamahala nito. Sa wakas ay sinabi na niya kung ano ang kaugnayan nito sa kanya, at wala nang kailangang itago.

Mabigat ang pagdidisiplinang dinanas niya, at gayon din si Mardoqueo, ngunit sa wakas ay narating nilang dalawa ang kalagayang magagamit sila upang maging pagpapala sa kanilang bayan. Laging kailangan muna ang paghubog ng Diyos bago magkaroon ng pagiging kapaki-pakinabang at paglawak. Ngunit bagaman lubhang nagbago na ang mga kalagayan, nakatayo pa rin at hindi binabawi ang utos na nagtatakdang patayin ang “lahat ng Judio, bata at matanda, maliliit na bata at mga babae,” sa ikalabintatlong araw ng ikalabindalawang buwan. At hindi rin ito maaaring bawiin, sapagkat ang mga batas ng kaharian, kapag nagawa na, ay hindi na mababago.

Ngunit matibay ang pananampalataya ni Ester na may paraang masusumpungan upang maiwasan ang kasamaan nang hindi nagagalaw ang dangal ng mga batas; kaya sinasabi sa atin na “si Ester ay nagsalita pang muli sa harap ng hari, at nagpatirapa sa kanyang paanan, at nakiusap sa kanya na may luha na alisin ang kasamaan ni Haman na Agageo, at ang kanyang panukala na kanyang ipinanukala laban sa mga Judio” (t. 3). Ang kalagayan ng kanyang bayan ay kahawig na kahawig ng kalagayan ng mga lalaki at babaeng hindi pa ligtas: alam nilang lubos silang karapat-dapat sa hatol ng Diyos, at nakabitin sa kanilang ulo ang sumpa ng nilabag na kautusan: “Sinumpa ang bawat hindi nananatili sa lahat ng bagay na nasusulat sa aklat ng kautusan, upang gawin ang mga ito” (Galacia 3:10; Deuteronomio 27:26). Ganito ang hindi nababagong utos ng isang banal na Diyos. Ang lahat ay karapat-dapat sa kamatayan, sapagkat ang lahat ay nagkasala. Walang sinumang nanatili sa pagsunod sa lahat ng utos ng Diyos. Kaya ang lahat ay nasa ilalim ng sumpa. Hindi uubra na sabihing hindi mo alam ang kautusan, o na nalulungkot ka sa iyong pagkabigo. “Ang kaluluwa na nagkakasala ay siyang mamamatay.” Walang awa ang kautusan sa lumalabag dito. Hindi rin uubra ang mangakong magpapakabuti sa mga darating na araw, o magsisikap sumunod sa Salita sa hinaharap. Ang isang mas mabuting hinaharap, kung mangyayari man iyon, ay hindi makapagbabago sa nakaraan, at “hinahanap ng Diyos ang nakaraan” (Eclesiastes 3:15).

Kung maliligtas man ang tao, hindi ito maaaring kapalit ng pagkatao ng Diyos o sa paglabag sa Kanyang salita sa anumang paraan.

Ngunit dito mismo pumapasok ang Ebanghelyo. Masasabi ng Diyos, “Iligtas mo siya sa pagbaba sa hukay: Ako’y nakasumpong ng pantubos” (Job 33:24). Pinasan ng Panginoong Jesus ang hatol ng makasalanang. Oo, “Siya na hindi nakakilala ng kasalanang ay ginawa ng Diyos na kasalanang para sa atin; upang tayo’y maging katuwiran ng Diyos sa Kanya” (2 Corinto 5:21). Siya, na laging walang dungis at walang bahid, ay wala sa ilalim ng sumpa. Hindi nakabiti sa Kanya ang hatol ng kaparusahan. Ngunit sa walang hanggang pag-ibig at awa, yumuko Siya bilang kahalili natin sa ilalim ng ating pasanin, at “pinasan ang ating mga kasalanang sa Kanyang sariling katawan sa puno” (1 Pedro 2:24). “Siya’y nasugatan dahil sa ating mga pagsalangsang; Siya’y binugbog dahil sa ating mga kasamaan: ang parusang nagdulot sa atin ng kapayapaan ay nasa Kanya; at sa pamamagitan ng Kanyang mga latay ay gumaling tayo” (Isaias 53:5). Nailatag na ngayon ang isang matuwid na saligan, at dito ay makakakilos ang Diyos ayon sa pag-ibig ng Kanyang puso, at gayunma’y sa ganap na kabanalan. May ikalawang utos na lumalabas, na hindi sumasalungat o nagpapawalang-bisa sa nauna; kundi lubos na kaayon nito, at nagbibigay ng paraan upang maligtas ang lahat ng tatanggap dito. Kaya mababasa natin, “Tinubos tayo ni Cristo sa sumpa ng kautusan, nang Siya’y maging sumpa dahil sa atin: sapagkat nasusulat, Sinumpa ang bawat binibitay sa punong kahoy” (Galacia 3:13). Tapos na ang gawaing nagliligtas. Ang lahat ng tatanggap sa mensahe ng biyaya sa simpleng pananampalataya at kilos ayon dito ay makasusumpong ng kaligtasan mula sa hatol ng Diyos.

Kaya, pagbalik natin sa ating kabanata, napakagandang tugma nito na “inilawit ng hari ang gintong setro kay Ester.” Biyaya ang naghahari, at sa saligang iyon lamang magkakaroon ng

kaligtasan ang kanyang bayan. “Kaya’t tumindig si Ester, at tumayo sa harap ng hari, at nagsabi, Kung kalugdan ng hari, at kung ako’y nakasumpong ng biyaya sa kanyang paningin, at ang bagay ay inaakalang matuwid sa harap ng hari, at ako’y kalugud-lugod sa kanyang mga mata, isulat nawa upang baligtarin ang mga sulat na ipinanukala ni Haman na anak ni Hammedatha na Agageo, na kanyang isinulat upang lipulin ang mga Judio na nasa lahat ng lalawigan ng hari: sapagkat paano ko matitiis na makita ang kasamaang darating sa aking bayan? o paano ko matitiis na makita ang pagkalipol ng aking mga kamag-anak?” (tt. 4-6.)

Nakaaantig ng puso ang pakiusap na kanyang binigkas. Nakasalalay ito rito: “Kung ang bagay ay inaakalang matuwid sa harap ng hari, at ako’y kalugud-lugod sa kanyang paningin.” Hindi niya sinubukang ipagmalaki ang mabubuting gawa, ang kagandahang-loob, o ang katapatan ng mga Judio. Nais niyang pakitunguhan sila ng hari ayon sa pagtingin nito sa kanya. Gaya ng dakilang apostol sa mga Hentil na, nang makiusap kay Filemon para kay Onesimo, ay sumulat, “Kung ako nga’y itinuturing mong kasama, tanggapin mo siya na gaya ng ako” (Filemon 17). At tiyak na higit pa sa pahiwatig ang makikita natin, doon at dito, ng dakila at kamangha-manghang katotohanang ipinahayag sa mapalad na mga salitang kinasihan, “Ginawa Niya tayong tanggap sa Minamahal.” Itinaya ni Ester ang kanyang buhay para sa kanyang bayan, at ngayon ay nais niyang pakitunguhan sila ayon sa pagtingin ng hari sa kanya. Ibinigay ng Panginoong Jesu-Cristo ang Kanyang buhay bilang pantubos para sa mga nawawala at may-salang makasalanan, at ngayon ang lahat ng nagtitiwala sa Kanya ay pinakikitunguhan ng Diyos ayon sa Kanyang pagtingin sa Kanyang Anak. Gaano kalambing na ipinahayag ang

mahalagang katotohanang ito sa dakilang panalangin ng pamamagitan ng Panginoon! Sinabi Niya, “Ako sa kanila, at Ikaw sa Akin, upang sila’y maging sakdal sa pagkakaisa; upang makilala ng sanlibutan na Ikaw ang nagsugo sa Akin, at sila’y *Iyong inibig, gaya ng pag-ibig Mo sa Akin*” (Juan 17:23).

Nagtagumpay ang nakaaantig na pakiusap ni Ester, at “sinabi ng haring Assuero kay Ester na reyna, at kay Mardoqueo na Judio, Narito, ibinigay ko kay Ester ang bahay ni Haman, at siya’y ibinitin nila sa bitayan, sapagkat kanyang pinagbuhatan ng kamay ang mga Judio. Sumulat din kayo para sa mga Judio ayon sa inyong ibig, sa pangalan ng hari, at tatakan ninyo ng singsing ng hari: sapagkat ang sulat na isinulat sa pangalan ng hari, at tinatakan ng singsing ng hari, ay walang taong makababaligtad” (tt. 7, 8). Nalipol na ang “may kapangyarihan ng kamatayan.” Maipadadala na ngayon ang mensahe ng biyaya “upang palayain ang mga, dahil sa takot sa kamatayan,” ay napasailalim sa ganoon kalupit na pagkaalipin.

“Nang magkagayo’y tinawag ang mga eskriba ng hari nang panahong iyon, sa ikatlong buwan, na siyang buwan ng Sivan, sa ikadalawampu’t tatlong araw niyon; at isinulat ayon sa lahat na iniutos ni Mardoqueo sa mga Judio, at sa mga satrapa, at sa mga gobernador at mga pinuno ng mga lalawigan mula sa India hanggang sa Etiopia, isandaan at dalawampu’t pitong lalawigan, sa bawat lalawigan ayon sa sulat niyon, at sa bawat bayan ayon sa kanilang wika, at sa mga Judio ayon sa kanilang sulat at ayon sa kanilang wika” (t. 9). Wala nang siyam na buwan ang natitira bago isagawa ang utos ni Haman. Napakaikling panahon kung aabot pa ang mensahe ng biyaya sa pinakamalalayong dulo ng kaharian bago dumating ang itinakdang araw ng pagpatay! Kasinlawak ng nauna ang

proklamasyong ito, at isinulat sa bawat wika ng kilalang daigdig. Ang laman nito ay ibinibigay sa mga talatang kasunod.

“At sumulat siya sa pangalan ng haring Assuero, at tinatakan ng singsing ng hari, at nagpadala ng mga sulat sa pamamagitan ng mga sugong nakakabayo, at mga nakasakay sa mga mula, mga kamelyo, at mga batang dromedaryo: na doo’y ipinagkaloob ng hari sa mga Judio na nasa bawat lunsod na magtipon at ipagtanggol ang kanilang buhay, upang lipulin, upang patayin, at upang malipol, ang lahat ng hukbo ng bayan at lalawigan na sasalakay sa kanila, pati ang maliliit na bata at mga babae, at samsamin ang kanilang ari-arian, sa isang araw sa lahat ng lalawigan ng haring Assuero, sa makatuwid baga’y sa ikalabintatlong araw ng ikalabindalawang buwan, na siyang buwan ng Adar” (tt. 10-12). Makikita na ang proklamasyong ito ay hindi sumasalungat sa anumang paraan sa nauna. Ang nauna ay nag-utos sa mga tao na lipulin ang mga Judio. Ang isang ito naman ay nagbigay sa naghihirap na bansa ng karapatang ipagtanggol ang kanilang sarili. Sa madaling salita, nagbigay ito ng paraan ng kaligtasan na maaari nilang tanggapin o tanggihan ayon sa kanilang pasya. Ganoon din ang mabuting balitang ipinahahayag sa Ebanghelyo. May inilaang Tagapagligtas. Ang lahat ng tumatanggap sa mapagbiyayang pamamagitan ng Diyos ay naliligtas. Ang lahat ng tumatanggi sa paraang Kanyang inilaan ay gumagawa nito sa sarili nilang kapahamakan.

Walang sinayang na panahon sa pagpapadala ng masayang balita. Sana’y ganoon din kasigasig ang mga Cristiano sa pagpapakilala sa lahat ng tao, malapit man o malayo, ng mabuting balita ng walang hanggang kaligtasan sa pamamagitan ng isang Tagapagligtas na ipinako sa krus at

muling nabuhay! “Ang sipi ng sulat, upang ibigay na utos sa bawat lalawigan, ay inihayag sa lahat ng bayan, at upang ang mga Judio ay maging handa sa araw na iyon na ipaghiganti ang kanilang sarili sa kanilang mga kaaway. Sa gayo’y lumabas ang mga sugong nakasakay sa mga mula at mga kamelyo, na minadali at pinilit ng utos ng hari. At ang utos ay ibinigay sa Susan na palasyo” (tt. 13, 14). Sa bawat sulok ng tinatahanang daigdig ay humayo ang mga sugo, “na minadali” ng salita ng hari; at malakas nitong ipinaaalala sa atin ang isa pang utos na ibinigay ng Isang higit na dakila kaysa kay Assuero. “At lumapit si Jesus at nagsalita sa kanila, na sinasabi, Ibinigay na sa Akin ang lahat ng kapamahalaan sa langit at sa lupa. Humayo nga kayo, at turuan (Gk., “gawing alagad”) ang lahat ng bansa, na sila’y bautismuhan sa pangalan ng Ama, at ng Anak, at ng Espiritu Santo: na turuan silang ganapin ang lahat ng bagay na iniutos Ko sa inyo: at narito, Ako’y kasama ninyo palagi, hanggang sa katapusan ng sanlibutan. Amen” (Mateo 28:18-20). Apurahan ang Kanyang utos. Nanganganib ang mga tao sa bagay na higit pang masama kaysa sa pansamantalang pagkalipol, nanganganib sila sa walang hanggang hatol ng Diyos laban sa kasalanan. Walang dapat makahadlang. “Humayo kayo,” sabi Niya. At, sa pagkasugo ng Panginoon mismo, humayo sila upang ipakilala sa Judio at Hentil ang dimasukat na kayamanan ng Kanyang biyaya.

Ngunit anong katamaran ang pumasok mula noong mga unang araw ng pagtatalaga sa Kanyang Pangalan! Napakaraming milyong pagano ang hindi pa naaabot ng Ebanghelyo sa ipinagmamalaking siglong ito ng pag-unlad at kaliwanagan. Tunay na mabigat ang magiging pagsusulit balang araw ng mga taong walang pakialam sa “utos ng Hari.” Ano kaya ang iisipin sa isa sa mga sugo ni Assuero na, nakalimot sa pagkaapurahan

at kahalagahan ng kanyang mensahe, ay nagpalipas-oras sa malilim na mga silungan ng mga bahay-panuluyan sa tabingdaan, o naglibang sa mga tanawin sa daan; nagsasayang ng mahalagang panahon; at nakalimot na daan-daang buhay ang nakasalalay sa pagtupad sa kanyang lakad bago sumapit ang ikalabintatlong araw ng buwan ng Adar? Hindi ba nararapat lamang sa gayong tao ang pinakamabigat na pagsaway, kung hindi man ang kamatayan mismo? At ano ang dapat isipin sa mga Cristiano na nakarinig ng utos ng Panginoong Jesus, “Humayo kayo sa buong sanlibutan, at ipangaral ninyo ang Ebanghelyo sa bawat kinapal” (Marcos 16:15), ngunit hindi pinapansin ang kakila-kilabot na kalagayan ng mga nawawalang kaluluwa sa bawat panig nila, at ang iniisip lamang ay ang sarili nilang kasiyahan at ginhawa? “Kung ikaw ay tumangging iligtas ang mga hinihila sa kamatayan, at ang mga handa nang patayin; kung iyong sabihin, Narito, hindi namin nalaman; hindi ba ito nauunawaan Niya na tumitimbang ng mga puso? At Siya na nag-iingat ng iyong kaluluwa, hindi ba Niya nalalaman? At hindi ba Niya ibibigay sa bawat tao ang ayon sa kanyang mga gawa?” (Kawikaan 24:11, 12). Ito’y mga salitang di-maipaliwanag ang bigat, at karapat-dapat na pagbulay-bulayan nang maingat sa harapan ng Diyos ng bawat mambabasang nagbalik-loob na makababasa ng mga linyang ito. Nawa’y bigyan ng biyaya ang bawat isa na timbanging mabuti ang mabigat nitong kahulugan, at hangarin araw-araw na tapat na ipakilala ang tanging mensaheng makapagligligtas mula sa ikalawang kamatayan.

“At lumabas si Mardoqueo mula sa harapan ng hari na may maharlikang kasuotan na asul at puti, at may malaking korona na ginto, at may balabal na pinong lino at kulay-ube; at ang lunsod ng Susan ay nagalak at natuwa” (t. 15). Lumipas na ang

hatol, kaya hinubad ni Mardoqueo ang damit-sako, at hindi na niya ito isusuot pang muli. Nakadamit na ngayon nang angkop sa kanyang mataas na katungkulan, pumasok siya sa harapan ng hari. Tiyak na may kahulugan para sa ating puso ang kanyang kasuotang asul, puti at kulay-ube. Ang asul ay kulay ng kalangitan, at sa Kasulatan ay laging tila nagsasalita tungkol sa makalangit na pagkataong dapat makita sa kaluluwang tinubos. Ang puti ay katuwiran, at kapag isinuot bilang damit ay nagsasalita tungkol sa praktikal na katuwirang dapat magpaganda sa anak ng Diyos. Ito rin ang ipinaaalala sa atin ng pinong lino, sapagkat “ang pinong lino ay ang matuwid na mga gawa ng mga banal” (Apocalipsis 19:8). Ang kulay-ube ay kulay ng pagkahari; samantalang ang “malaking korona na ginto” ay nagsasalita tungkol sa kaluwalhatian ng Diyos, na kaayon nito ay itinaas ngayon si Mardoqueo mula sa kailaliman ng hapis tungo sa kaitaasan ng kapangyarihan at pagpapala: pagpapalang hindi para sa kanya lamang, kundi para sa lahat ng makikinig sa kanyang salita. At gayon din, paminsan-minsan, kahit sa wasak na kalagayan ng mga bagay na nakikita natin ngayon sa iglesyang nagpapahayag ng pananampalataya, ay nagbabangon ang Diyos ng mga taong magpaparangal sa Kanya sa pagpaparangal sa Kanyang Salita, at sa gayon ay nagiging daan ng di-masukat na pagpapala sa iba.

Ang mensahe ng hari na *sinampalatayanan* ay nagdala ng kagalakan at katuwaan; gaya rin ng Ebanghelyo, kapag sinampalatayanan, ay nagdadala ng gayon din ngayon. “Ang mga Judio ay nagkaroon ng liwanag, at katuwaan, at kagalakan, at karangalan. At sa bawat lalawigan, at sa bawat lunsod, saanman dumating ang utos ng hari at ang kanyang pasiya, ang mga Judio ay nagkaroon ng kagalakan at katuwaan, isang piging at isang mabuting araw. At marami sa mga tao sa lupain

ang naging mga Judio; sapagkat ang takot sa mga Judio ay dumating sa kanila” (tt. 16, 17). Mahalagang mapansin na ang salita ng hari ang nagdala ng lahat ng dalamhati at hapis ng puso na inilarawan sa ikaapat na kabanata. Nagsalita ang hari. Sinampalatayanan nila ang kanyang utos, at sila’y naging kahabag-habag. Ngayon naman ay ang kanyang salita ang nagbibigay sa kanila ng kapayapaan at kaligayahan, at nagtatatagpuan sa kanilang kalungkutan. Ganoon din, ang salita ng Diyos tungkol sa nawawalang kalagayan ng tao at sa hatol na nakabitin sa kanya ay nagpapapasigaw sa kaluluwa, “Ang mga hirap ng Impiyerno ay humawak sa akin: ako’y nakasumpung ng kabagabagan at kalungkutan” (Awit cxvi. 3). Ngunit kapag tunay na sinampalatayanan ang mensahe ng biyaya at katotohanan na dumating sa pamamagitan ni Jesu-Cristo, napapawi ang dilim, at sumisigaw sa galak ang nagtatagumpay na puso, “Iniligtas Mo ang aking kaluluwa sa kamatayan, ang aking mga mata sa mga luha, at ang aking mga paa sa pagkabuwal” (Awit 116:3). Sa alinmang kaso, hindi ito usapin ng karanasan o ng pinukaw na damdamin, kundi ng *pananampalataya sa mensaheng ipinahayag*.

At sa gayon ay pinalitan ng Diyos ng kagalakan ang pagdadalamhati ng Kanyang bayan, at ang naging bunga ay dumating ang takot sa kanila sa mga tao sa mga lalawigan, at marami sa mga ito ang humanap sa Diyos ng Israel” at naging mga proselita, at pumuwesto bilang mga kaanib ng piniling bansa. Walang ibang bagay na higit na umaakit sa sanlibutan kaysa sa isang masaya at banal na kapulungan ng mga banal, na ang mga espiritu ay pinasigla ng kabutihan ng Panginoon.

Kabanata 9:1-19: Ang Pagliligtas

Pananampalataya sa nakasulat na salita ng hari ang nagbigay sa mga Judio ng saya at galak, kahit hindi pa dumarating ang dating kinatatakutang ikalabintatlong araw ng Adar. Ganyan din ang pananampalataya sa nakasulat na Salita ng Diyos: nagbibigay ito ng tapang at tiwala kahit hindi pa dumarating ang araw ng kapahamakan na dati nating kinatatakutan. Ang pagkahayag ng Kanyang biyaya at ng “sakdal na pag-ibig” na makikita sa krus ay “nagpapalayas ng takot,” sapagkat “ang pananampalataya ay siyang kapanatagan” (o katiyakan) “sa mga bagay na hinihintay, ang katunayan” (o paninindigan) “ng mga bagay na hindi nakikita” (Hebreo 11:1). “Lumalakad tayong sa pananampalataya, hindi sa paningin,” sapagkat “ang nakikita ng tao, bakit pa niya inaasahan? Ngunit kung inaasahan natin ang hindi natin nakikita, ay hinihintay nga natin ito nang may pagtitiyaga” (Roma 8:24, 25). Hindi isang damdamin sa loob o isang panandaliang pakiramdam ang nagbigay sa bayan nina Ester at Mardoqueo ng katiyakang hindi sila lilipulin, gaya ng balak ni Haman noong una. Mayroon silang mas higit pa riyan. Natuyo ang kanilang mga luha at naibsan ang kanilang dalamhati dahil nagpahinga sila sa salita lamang. Hindi ito maididiin nang sobra. Napakarami ngayon ang naghahanap ng kapayapaan sa lubos na maling paraan. May mga umaasa, dahil may payapang pakiramdam sila sa loob, na sa wakas ay tinanggap na sila ng Diyos at papunta na sila sa Langit. Ang ibang naman ay nagtitiwala sa katotohanang nananalangin sila at ginagampanan ang iba’t ibang tungkuling panrelihiyon; samantalang mas marami pa ang walang anumang katiyakan, pero umaasang bago sila mamatay ay mararamdaman din nila sa loob na pinatawad na sila. Sa lahat ng ganitong uri ng tao,

ito ang sasabihin namin: Huwag kayong magpahinga sa anumang kulang sa ipinahayag na Salita ng Diyos. Kapag *pinaniwalaan* ang Salitang iyon, tiyak na susunod ang saya at kapayapaan; pero pananampalataya muna, saka ang kapayapaan.

Ang tuwirang paglapit sa Kasulatan ang tanging ligtas na daan para sa bawat kaluluwa. Halimbawa: Makasalanan ako; ginising na ang aking budhi at binabagabag ako nito tungkol sa maraming bagay na dati ay hindi ko pinapansin; isang nakakatakot na pakiramdam ng paghatol at poot ang nakabitin sa akin; nananabik akong maligtas. Nananalangin ako, dumadaing, at umiiyak. Pero wala pa ring kapayapaan. Sinisikap kong baguhin ang aking pamumuhay; kumawala sa mga dating bisyo; iwan ang masasamang kasama,—pero miserable pa rin ako. Baka magsimba pa ako; magpabautismo; makibahagi sa Hapunan ng Panginoon; magbigay ng *aking* yaman para sa gawain ni Cristo. Pero naku, naku, walang saysay ang lahat! Lalo ko lamang nakikita ang *aking* tunay na kalagayan, dahil parang napakalalaking pagbabago ang kailangan para maging karapat-dapat ako sa harapan ng Diyos. Wala akong katiyakan na pinatawad na ang aking mga kasalanan: at ito mismo ang dapat kong malaman kung gusto kong magkaroon ng kapayapaan. Sa wakas, pagod na pagod at halos wala nang pag-asa, lumapit ako sa Salita mismo. Baka ang ganitong talata ang tumama sa aking mata, Mga Gawa 13:38, 39: “*Maging hayag* nga sa inyo.” Ay, oo, iyan nga! Gusto kong malaman. Ang nakakatakot na kawalang-katiyakang ito ang nagpapahirap sa akin, umaagaw ng lahat ng aking pahinga, at nagtutulak sa akin sa pinakamalalim na pagkabalisa. Ano ba ang maaaring “malaman” sa talatang ito? “*Maging hayag* nga sa inyo na sa pamamagitan ng *Taong ito*”—ibig sabihin, sa

pamamagitan ni Jesus—hindi sa pamamagitan ng aking mga panalangin, ng aking mga debosyon, ng aking pagkakawanggawa, o ng aking binagong pamumuhay! Hindi rin sa pamamagitan ng iglesya, ng kanyang mga serbisyo, ng kanyang mga ministro, o ng kanyang mga ordenansa. Hindi! Purihin ang Diyos, inilalayo ako sa lahat ng iyan—gaano man kabuti ang mga iyan sa kanilang lugar; ibinabaling ako sa “Taong ito,” kay Jesus—ang Tao ng Kalbaryo—ang Tao na ngayon ay nasa kaluwalhatian. “Sa pamamagitan ng Taong ito ay ipinangangaral sa inyo,”—napakapersonal nito: “hayag sa inyo;” “ipinangangaral sa inyo;”—kung gayon, siguradong hindi ako nagkakamali kung aangkinin ko ito para sa sarili ko. “Ipinangangaral sa inyo ang *kapatawaran ng mga kasalanan!*” Ay! Iyan ang hinahangad ko nang buong puso. Ito ang hindi ko kailanman ikaliligaya kung wala. Paano, kung gayon, magiging talagang akin ang ipinangangaral na kapatawarang ito,—alam at tinatamasa bilang akin? Narito ang sagot: “Sa pamamagitan Niya ang *lahat ng nananampalataya ay inaaring-ganap sa lahat ng bagay*, na hindi kayo maaaring ariing-ganap sa pamamagitan ng kautusan ni Moises.” Narito nga ang patotoong nagbibigay-kapayapaan ng di-nagkakamaling Salita ng Diyos. Makapagpapahinga ako riyan. Nananampalataya ako sa Panginoong Jesus. Namatay Siya para sa akin. Sa Kanya lamang ako nagtitiwala. Ipinahahayag ng Diyos na ang lahat ng ganitong nananampalataya ay “*inaaring-ganap sa lahat ng bagay.*” Mapagkakatiwalaan ko ang Kanyang pahayag. May tiyak at ganap akong kapayapaan. “Yamang inaring-ganap tayo sa pananampalataya, may kapayapaan tayo sa Diyos sa pamamagitan ng ating Panginoong Jesu-Cristo: na sa pamamagitan Niya ay nagkaroon din tayo ng pagpasok sa pananampalataya sa biyayang ito na ating kinatatayuan, at

nagagalak tayo sa pag-asa sa kaluwalhatian ng Diyos” (Roma 5:1, 2).

Dahil nagpahinga sila sa salita ng hari, nakasumpong ng kapayapaan ang mga Judio. Ngayon naman ay matututuhan natin kung paano talagang natupad ang salita ng hari. “Nang ikalabindalawang buwan nga, na siyang buwan ng Adar, sa ikalabintatlong araw nito, nang malapit nang isagawa ang utos at pasya ng hari, sa araw na inaasahan ng mga kaaway ng mga Judio na magkakaroon sila ng kapangyarihan sa kanila, (bagaman nabaligtad ito, kaya ang mga Judio ang nagkaroon ng kapangyarihan sa mga napopoot sa kanila,) nagtipon ang mga Judio sa kanilang mga lungsod sa lahat ng lalawigan ng haring Assuero, upang dakpin ang mga nagbabalak ng masama sa kanila: at walang taong makatagal sa kanila; sapagkat ang takot sa kanila ay dumating sa lahat ng tao” (tt. 1, 2). Ang araw na kinatakutan nang husto, bago dumating ang mga sugo na may dalang mensahe ng biyaya, ay hinihintay na ngayon nang may pananabik. Magiging araw ito ng tagumpay at kagalakan para sa mga Judio, at araw ng pagbagsak ng kapangyarihan ng kanilang mga kaaway. Ang pamahalaan ay nasa panig nila, hindi laban sa kanila. Ito ang dahilan ng kanilang kagalakan. “At ang lahat ng pinuno ng mga lalawigan, at ang mga tinyente, at ang mga gobernador, at ang mga opisyal ng hari, ay tumulong sa mga Judio; sapagkat ang takot kay Mardoqueo ay dumating sa kanila. Sapagkat si Mardoqueo ay dakila sa bahay ng hari, at ang kanyang katanyagan ay lumaganap sa lahat ng lalawigan: sapagkat ang lalaking ito na si Mardoqueo ay lalong dumakila nang dumakila” (tt. 3, 4).

Gaano katotoong natupad ang salitang nagsasabi, “Ang mga nagpaparangal sa Akin ay pararangalan Ko; at ang mga

humahamak sa Akin ay hindi pahahalagahan"! Maaalala natin na noong una, nang pumanig si Mardoqueo sa Diyos at tumangging yumuko sa mapagmataas na kaaway ni Jehova, nagtaka ang mga lingkod ng hari "kung tatayo ang mga bagay ni Mardoqueo." Ngayon, paano ipinagtanggol ng Panginoon ang Kanyang lingkod! Hindi lamang tumayo ang kanyang mga bagay, kundi ang taong hinamak na kumilos para sa Diyos—kahit nangahulugan iyon noon na halos lahat ng tao ay hindi siya naunawaan—ay lalong dumadakila nang dumadakila ngayon. At ganyan palagi: ang pumapanig sa Diyos ay magtatagumpay din sa huli. Hindi natin dapat asahan na mauunawaan ng taong likas, o ng makalamang Cristiano, ang taong ganito ang paninindigan. "Ang taong espirituwal ay nakakakilatis ng lahat ng bagay; ngunit siya mismo ay hindi nakikilatis ng sinuman" (1 Corinto 2:15—literal na salin). Ang ganitong tao ay laging magiging palaisipan sa mga taong nag-iisip mula sa pananaw ng tao at walang pag-iisip ni Cristo. Pero ipagtatanggol ng Diyos ang Kanyang lingkod sa sarili Niyang paraan at panahon, kung buong kababaang-loob na ipapaubaya ang lahat sa Kanyang mga kamay. Tungkol sa pinakadakila sa lahat ng lingkod ay nasusulat na "nang Siya ay laitin, hindi Siya gumanti ng paglait; nang Siya ay magdusa, hindi Siya nagbanta; kundi ipinagkatiwala Niya ang Kanyang sarili sa Kanya na humahatol nang matuwid" (1 Pedro 2:23). At kay luwalhati ng pagtatanggol at pagtataas sa Kanya! Mahal na Panginoon, nawa'y lumakad kaming Iyong mga lingkod sa Iyong landas hanggang makita namin ang Iyong mukha!

"Sa gayon ay sinaktan ng mga Judio ang lahat ng kanilang kaaway sa pamamagitan ng tabak, at pagpatay, at paglipol, at ginawa nila ang ibig nila sa mga napopoot sa kanila. At sa Susan na palasyo ay pumatay at lumipol ang mga Judio ng

limandaang lalaki” (tt. 5, 6). Ito ang pagbagsak ng mga kaaway—hindi lamang ng mga Judio, kundi ng Panginoon. Walang-galang nilang itinaas ang kanilang mga kamay laban sa bansang ibinukod; at gaano man naging di-tapat ang bansang iyon, inangkin ng Panginoon ang kanilang mga kaguluhan bilang Kanya, at ibinigay ang kanilang mga kaaway sa kanilang mga kamay.

Naaalala rin ng Panginoon ang Kanyang salita tungkol kay Amalek na binigkas sa ilang noong unang panahon: “Lubos Kong papawiin ang alaala ni Amalek sa silong ng langit.” Kaya mababasa natin ang paglipol sa huli sa bansang iyon na binanggit sa Kasulatan. “At si Parsandata, at si Dalfon, at si Aspata, at si Porata, at si Adalia, at si Aridata, at si Parmasta, at si Arisai, at si Aridai, at si Vaizata, ang sampung anak ni Haman na anak ni Hamedata, ang kaaway ng mga Judio, ay pinatay nila; ngunit sa *samsam ay hindi nila iniunat ang kanilang kamay*” (tt. 7-10). Nasawi na ang huli sa masamang lahing ito. Ang salita ng Diyos, maging tungkol sa biyaya o sa paghatol, ay matutupad nang eksakto sa bawat titik.

Bilang larawan ng mga pita ng laman, kay laking aliw para sa Cristiano ang lubos na paglipol kay Amalek! Hindi na malayo ang araw na ang lumang likas na naninirahan sa bawat mananampalataya—na siyang sanhi ng napakarami nating pagkabigo, kasalanan, at kalungkutan—ay lubos nang aalisin; at kasama nito ang lahat ng pita at kapalaluan: oo, ang lahat ng humahadlang sa espirituwal na kasiyahan ay mawawala magpakailanman. Hindi ito nangyayari habang tayo ay nasa katawan. Ang pangarap na mabunot ang likas na kasalanan, at maging sakdal sa laman habang nasa buhay na ito, ay hindi nakasalig sa Salita ng Diyos. Habang tayo ay narito pa,

kailangan nating “patayin” ang ating mga sangkap na nasa lupa; pero sa “pagdating ng ating Panginoong Jesu-Cristo, at sa ating pagtitipon sa Kanya,” lubos na tayong maliligtas mula sa kinamumuhian nating kaaway: “sapagkat ang ating pagkamamamayan ay nasa Langit; mula roon ay hinihintay din natin ang Tagapagligtas, ang Panginoong Jesu-Cristo; na Siyang magbabago sa ating hamak na katawan” (o, babaguhin ang katawan ng ating pagkaaba), “upang maging katulad ng katawan ng Kanyang kaluwalhatian” (literal na salin); “ayon sa paggawa na sa pamamagitan nito ay kaya Niyang pasukuin ang lahat ng bagay sa Kanyang sarili” (Filipos 3:20, 21). Saka papawiin sa silong ng langit ang alaala ng mga makalamang pita na nakikipagdigma laban sa kaluluwa at bumabagabag sa atin ngayon.

Isang kapansin-pansing katibayan ng pagpapasakop sa Diyos ang makikita natin sa dulo ng mga talatang nabanggit sa itaas: “sa samsam ay hindi nila iniunat ang kanilang kamay.” Ipinahintulot ng hari na “samsamin ang kanilang ari-arian.” Pero matagal na bago noon, sinabi na ng Diyos, nang isugo Niya si Saul upang saktan ang mga Amalecita, na dapat niyang “lubos na lipulin ang lahat ng sa kanila.” Hindi sila dapat kumuha ng anumang samsam sa araw na iyon. Sinuway ni Saul ang salita at nagdala ito ng paghatol ng Diyos sa kanya at sa kanyang sambahayan (1 Samuel 15, buong kabanata). Mas tapat ang ipinakita ng mga nakakalat na Judio noong panahon ni Ester. Kinasuklanan nila ang samsam at hindi nila ito ginalaw. Dahil isang Amalecita ang nag-udyok ng galit ng bayan laban sa kanila, itinuring nilang pare-pareho sa moral ang lahat ng mga iyon. Napakagandang pansinin ang halimbawang ito ng pagsunod na walang hinahangad na pansariling pakinabang. Napagtagumpayan nila ang sanlibutan pero hindi sila

naghangad na kumita rito, ni makinabang sa pamamagitan ng pagbabalewala sa alam nilang masama.

Ang balita ng pagpatay sa lungsod ng Susan ay iniulat sa hari sa pagtatapos ng araw. “At sinabi ng hari kay Ester na reyna, Pumatay at lumipol ang mga Judio ng limandaang lalaki sa Susan na palasyo, at ang sampung anak ni Haman; ano kaya ang ginawa nila sa iba pang lalawigan ng hari? ngayon, ano ang iyong kahilingan? at ibibigay ito sa iyo: o ano pa ang iyong hiling? at ito’y gagawin” (t. 12).

Mukhang batay sa sagot ni Ester, natapos ang araw habang may labanan pa. Marami pang tao ang may masamang hangarin laban sa mga Judio. “Nang magkagayo’y sinabi ni Ester, Kung ikalulugod ng hari, ipahintulot sa mga Judio na nasa Susan na gawin din bukas ang ayon sa utos sa araw na ito, at ibitin ang sampung anak ni Haman sa bitayan” (t. 13). Dapat nating tandaan na ang utos ay nagbigay lamang sa mga Judio ng karapatang ipagtanggol ang sarili. Hindi isang walang-pakundangang pagpatay ang hinahangad ni Ester, kundi isa pang araw ng pagkakataon upang harapin ang kanilang mga kaaway kung babangon ang mga ito laban sa kanila. Gusto rin niyang ibitin ang sampung anak ni Haman sa harap ng bayan bilang mga sinumpa, ayon sa Deuteronomio 21:22, 23. “At iniutos ng hari na gawin ito: at ibinigay ang utos sa Susan; at ibinitin nila ang sampung anak ni Haman” (t. 14).

Kaya sa ikalabing-apat na araw ng buwan, muling hinarap ng mga Judio ang sinumang may lakas ng loob na kumontra sa kanila at “pumatay ng tatlong daang lalaki sa Susan,” higit sa kalahati ng bilang noong nakaraang araw. Muli ay sinasabi sa atin na “sa samsam ay hindi nila iniunat ang kanilang mga

kamay” (t. 15). Ayaw nilang yumaman sa kapalit ng mga kaaway ng Panginoon.

Sa iba pang bahagi ng imperyo ay nagtagumpay rin sila nang gayon. Wala tayong nababasang namatay kahit isa man sa kanila; pero sila ay “pumatay sa kanilang mga kaaway ng pitumpu’t limang libo, ngunit hindi nila iniunat ang kanilang mga kamay sa samsam” (t. 16). Tunay na ang kanilang kalungkutan ay naging kagalakan. “Ang pag-iyak ay maaaring tumagal nang magdamag, ngunit ang kagalakan ay dumarating sa umaga.”

Sa mga lugar sa labas at sa malalayong lalawigan, ang ikalabing-apat na araw ay inilaan sa pagpipiging at kagalakan, samantalang sa lungsod ng palasyo ay ang sumunod na araw ang ganoon ipinagdiwang. Panahon iyon ng pasasalamat at ng pagbabatian sa isa’t isa: nagpapalitan sila ng mga regalo at mga bahagi. Pero batay sa ulat natin tungkol dito, gaya ng inilarawan sa tt. 17-19, imposibleng mapatunayan na naalala man lang nila ang Panginoon dito at ibinigay sa Kanya ang kaluwalhatian. Gayunman, ito ay ayon lamang sa katangian ng aklat. Walang duda na umapaw ang pasasalamat ng kanilang puso sa Diyos ng kanilang mga ninuno na napakamaawaing namagitan para sa kanila; pero sa paglalarawan ng kanilang kagalakan, gaya rin sa pagpapakilala ng dati nilang kalungkutan, hindi binanggit ang Kanyang pangalan sa ulat, dahil wala sila sa lugar kung saan hayagan Niya silang makikilala bilang Kanya. Kay lakas magsalita ng katahimikang ito sa bawat taingang nakabukas! Nagawa ng Diyos ang lahat ng napansin natin sa pag-aaral ng aklat na ito para sa Kanyang bayan na tumangging magtipon sa lugar kung saan inilagay Niya ang Kanyang pangalan, (at kung saan iilang

“nagdadalamhati at dukha” ang nagsisikap, sa gitna ng maraming panghihina ng loob, na itayong muli ang Kanyang gibang templo at ayusin ang kanilang pamumuhay ayon sa “nasumpungan nilang nasusulat”), pero kahit buong biyaya Niya silang binabantayan sa Kanyang pangangalaga at pamamahala, at minamahal sila hanggang sa wakas, tinitiyak pa rin Niya na ang kinasihang ulat ng lahat ng ito ay hindi man lang babanggit sa Kanyang pangalan.

Kabanata 9:20-32: Ang Pagtatatag ng Purim

Mula sa panahong ito, hanggang sa mawala siya sa banal na kasaysayan, si Mardoqueo ay tumayo bilang isang hukom o tagapagligtas sa gitna ng kanyang mga kapatid. Pinatunayan niyang siya ay isang tapat na tao sa kabuuan, anuman ang mga pagkukulang na mayroon din siya. Sa isang diwa, ang kanyang kalagayan ay kahawig na kahawig ng kalagayan ni Jose sa Egipto. Dahil siya ang pangalawa sa hari, siya ang naging tagapag-ingat ng kanyang bayan at kalaunan ay ang kanilang tagapagtanggol.

Ayaw niyang makalimutan nila kailanman ang dakilang pagliligtas na naranasan nila, ni ang paraan kung paano ito naisakatuparan. Mula sa ikadalawampung talata, karaniwang ipinapalagay na siya mismo ang sumulat ng aklat na ito, at tiyak na wala nang mas malamang na mapipili para sa gawaing ito kundi siya. Siya rin, kasama ni Ester na reyna, ang nagtatag ng piging ng Purim, o “ang palabunutan,” bilang walang-hanggang paggunita sa pagbagsak ng balak ni Haman.

“At isinulat ni Mardoqueo ang mga bagay na ito, at nagpadala ng mga sulat sa lahat ng Judio na nasa lahat ng lalawigan ng haring Assuero, malapit man at malayo, upang itatag ito sa kanila, na ipagdiwang nila ang ikalabing-apat na araw ng buwan ng Adar, at ang ikalabinlimang araw nito, taun-taon, bilang mga araw na ipinagpahinga ng mga Judio mula sa kanilang mga kaaway, at ang buwan na nabago para sa kanila mula sa kalungkutan tungo sa kagalakan, at mula sa pagdadalamhati tungo sa isang mabuting araw: na gawin nilang mga araw ng pagpipiging at kagalakan, at ng pagpapadala ng

mga bahagi sa isa't isa, at ng mga regalo sa mga dukha" (tt. 20-22). Walang dahilan para paniwalaang ito ay isang pistang itinatag ng Diyos, gaya ng pitong kapistahan ni Jehova sa Levitico 23. Ito ay simpleng mapagpasalamat na paggunita ng isang nagagalak na bayan sa natatanging awa na ipinagkaloob sa kanila sa panahon ng pinakamatinding kagipitan. Natural lamang na ang mga Judio sa lupain ay hindi kasing-bilis na nagdiwang nito gaya ng mga nakakalat sa gitna ng mga Hentil. Sinasabi ng kasaysayan na lumipas ang ilang taon bago ito naging pangkalahatang panahon ng pagdiriwang sa mga Hebreo, at marami pang taon ang lumipas bago ito binigyan ng tiyak na katangiang panrelihiyon.

Pero, ayon sa iniutos nina Mardoqueo at Ester, ang lahat ay lubos na naaayon sa panahon. Lubos na naaayon sa kanilang kalagayang Lo-ammi—hindi kailanman iniugnay rito ang pangalan ng Diyos. Gayunman, iningatan nito nang malinaw sa kanilang isip ang ulat ng kanilang pagliligtas sa pangangalaga at pamamahala ng Diyos. Ang eksaktong dahilan ng pangalan ng piging ay ibinigay sa mga sumunod na talata: "At tinanggap ng mga Judio na gawin ang kanilang sinimulan, at ang isinulat ni Mardoqueo sa kanila; sapagkat si Haman na anak ni Hamedata, ang Agageo, ang kaaway ng lahat ng Judio, ay nagbalak laban sa mga Judio upang lipulin sila, at nagpahagis ng Pur, ibig sabihin, ng palabunutan, upang lipulin sila; ngunit nang humarap si Ester sa hari, nag-utos siya sa pamamagitan ng mga sulat, na ang masamang balak nito, na binalak nito laban sa mga Judio, ay bumalik sa sarili nitong ulo, at na siya at ang kanyang mga anak ay ibitin sa bitayan. Kaya tinawag nila ang mga araw na ito na Purim, ayon sa pangalang Pur. Kaya dahil sa lahat ng salita ng sulat na ito, at sa kanilang nakita tungkol sa bagay na ito, at sa dumating sa kanila, itinakda ng

mga Judio, at tinanggap para sa kanilang sarili, at para sa kanilang binhi, at para sa lahat ng sumama sa kanila, upang hindi ito makaligtaan, na ipagdiwang nila ang dalawang araw na ito ayon sa kanilang kasulatan, at ayon sa kanilang takdang panahon taun-taon; at na ang mga araw na ito ay alalahanin at ipagdiwang sa bawat salinlahi, bawat angkan, bawat lalawigan at bawat lungsod; at na ang mga araw na ito ng Purim ay hindi mawawala sa gitna ng mga Judio, ni ang alaala nito ay mapapawi sa kanilang binhi” (tt. 23-28).

Gaano katotoong ipinaunawa sa kanila na “ang palabunutan ay inihahagis sa kandungan; ngunit ang buong pasya nito ay sa Panginoon” (Kawikaan 16:33). Walang balak ng masama laban sa bayan ng Panginoon ang maisasakatuparan malibang ipahintulot Niya. Kaya ang Cristiano ay makasisigaw nang may tagumpay, “Kung ang Diyos ay para sa atin, sino ang laban sa atin?” (Roma 8:31.) Pero, kahit ang Kanyang pag-iingat ay nasa lahat ng Kanyang mga banal, lagi nating mapapansin na wala ang ganoon ding tuwiran at hayag na pamamagitan para sa kanila kapag hindi sila lumalakad ayon sa Kanyang ipinahayag na kalooban, kumpara sa kapag sila ay lubos na umaasa sa Kanya at nagpapasakop sa Kanyang Salita. Ganyan din sa Kakristiyanuhan sa pangkalahatan: mas ang malayong pagbabantay na ito ng pangangalaga at pamamahala ng Diyos ang nararanasan.

Sa malabong paraan ay natututo ang mga banal na umasa sa pamamagitan ng Diyos; sa katibayan ng malasakit ng Panginoon. Pero kapag lumalakad lamang ang isang tao kasama ng Diyos at nanginginig sa Kanyang salita, na nagpapakita ng tunay na pusong para sa Kanya, saka lamang niya napapasok at natatamasa ang natatanging pagbabantay at

malapit na pangangalaga ng Ama na binabanggit ng Kasulatan. Makikita ito kung babaling tayo sandali sa napakatinding talata sa 2 Corinto 6:14-18. Dito ay pinapayuhan ang mga mananampalataya na huwag isyuot ang kanilang leeg sa di-pantay na pamatok kasama ng mga hindi nananampalataya. Tumutukoy ito sa bawat bahagi ng buhay; maging sa negosyo, sa pag-aasawa, o sa pakikisama sa relihiyon. Walang anak ng Diyos ang maaaring makipag-sosyo sa negosyo sa isang taong hindi pa nagbabalik-loob nang hindi nilalabag ang Kasulatang ito. Ni hindi rin maaaring makipagkasundong magpakasal o magpakasal ang isa sa taong hindi ligtas at tamasahin pa rin ang pagsang-ayon ng Panginoon. Minsan ay isinulat ng isang matandang Puritano, “Kapag nag-asawa ka ng anak ng diyablo, asahan mong magkakaproblema ka sa iyong biyenang.” Naku, napakarami ang humahamak sa Salita ng katotohanan at sa mapapait na karanasan ng libu-libo bago sila, at nakadilat pa ang mata ay sumusuong pa rin sa ganitong landas, dahil nabitag sila ng kanilang damdamin! Ilang Samson na ang naahitan ng kanilang lakas sa ganitong paraan! At ilang Solomon na ang nailihis ang puso sa ganitong paraan!

Pero marami ang nakakakita sa uri ng pamatok sa negosyo at pamatok sa pamilya, pero parang walang pakialam sa pakikisama sa sanlibutan sa usaping panrelihiyon. “Anong pagkakasundo mayroon ang templo ng Diyos sa mga diyus-diyusan? Sapagkat kayo ang templo ng Diyos na buháy.” Ang mga mananampalataya, at ang mga mananampalataya lamang, ang bumubuo ng espirituwal na bahay na ito. “Hindi ba ninyo alam na kayo ang templo ng Diyos, at ang Espiritu ng Diyos ay nananahan sa inyo?” (1 Corinto 3:16). Walang kaluluwang hindi pa ipinanganak na muli ang masasabihan nito. Sa mga ipinanganak na muli at tinatakan ng Espiritu Santo lamang ito

totoo. Kaya napakahalaga na tumanggi ang mga Cristiano sa anumang pakikisama sa mga makasanlibutan sa mga espirituwal na bagay. Napakagandang ipinakita ito sa mga aklat ng Ezra at Nehemias, kung saan ang tapat na nalabi, na umahon mula sa Babilonia at Persia, ay hindi lamang hiwalay sa mga bansa, kundi, nang magtipon sila sa lugar kung saan inilagay noong una ang pangalan ni Jehova, buong galit nilang tinanggihan ang tulong ng mga di-tuli sa pagtatayo ng bahay ng Diyos o ng mga pader ng lungsod. Para sa kanila, kahit hindi pa binabawi ang hatol na Lo-Ammi, nakakilos ang Diyos sa mas hayag at malinaw na paraan kaysa nang mamagitan Siya para sa mga nakakalat sa mga lalawigan na hindi humiwalay sa mga bansa nang ibigay sa kanila ang pagkakataon sa utos ng emperador. Para sa nalabing ito, nagbangon Siya ng angkop na ministeryo. Sina Hagai at Zacarias ay nakapagbigay nang walang alinlangan ng “mensahe ng Panginoon.” Nang pumasok ang pagkabigo, nasa lugar sila kung saan maaaring harapin ang lahat ayon sa Aklat; samantalang ang mga guro ng kautusan, gaya ni Ezra at ng mga Levita, ay ibinigay sa kanila upang turuan sila sa nakasulat doon.

At kaya, sa talatang pinag-aaralan natin, sinasabi ng Diyos sa mga “lumalabas mula sa gitna nila,” at “hindi humihipo sa maruming bagay,” na tatanggapin Niya sila; at idinagdag Niya, “Ako ay magiging Ama sa inyo, at kayo ay magiging Aking mga anak na lalaki at babae, sabi ng Panginoong Makapangyarihan sa lahat.” Ito ay napakahalaga nang higit sa masasabi. Ang Diyos ang Ama ng lahat ng ipinanganak na muli. Ang lahat ng ganoon ay may buhay na walang hanggan—buhay ng Diyos, at makapagsasabi sa pamamagitan ng Espiritu, “Abba Ama;” pero kahit Siya ang Ama ng lahat, hindi Siya laging nakakakilos bilang Ama sa lahat.

Ang mga masunurin ang nakakaalam ng Kanyang mapagbiyaya at natatanging pag-iingat na binabanggit sa diwang ito. Dahil iniwan nila ang lahat para sa Kanya, natatagpuan nilang Siya ay higit pa sa lahat para sa kanila, maging sa mga bagay ng buhay na ito.

*“Alam Niya, mahal ka Niya, at Siya’y nag-aaruga;
Walang makapagpapalabo sa katotohanang ito:
Ibinibigay Niya ang pinakamabuti sa mga
Nagpapaubaya sa Kanya ng pagpili.”*

Dahil ibinukod sila para sa Kanya, at umaasa lamang sa Kanyang makapangyarihang kapangyarihan, pinagkakalooban sila na makita ang Kanyang kamay at makilala ang Kanyang mga gawa sa biyaya, na hindi nakikita ng iba na “sumusunod sa malayo,” at natatakot iwan ang lahat ng salungat sa Kanyang kalooban, gaya ng ipinahayag sa Kanyang Salita.

Kay pagpala, sa kabilang dako, na kahit wala ang ganitong debosyon sa Kanya na dapat sanang makita sa mga tinubos sa napakalaking halaga, hindi pa rin Niya kinalilimutan ang mga Kanya, ni pinababayaan sila kailanman. Pero mas sa paraan ng Kanyang pagkilos noong mga araw ni Ester Niya sila binabantayan at inaalagaan—madalas ay hindi nakikita at hindi kinikilala. “Ang Kanyang awa ay magpakailanman,” at Siya na lumakad kasama ng Kanyang di-nananampalatayang bayan nang apatnapung taon sa ilang ay hindi tumitigil sa pag-aalaga sa Kanyang mga anak ngayon, gaano man kaunti ang kanilang pagkaunawa rito. “Yamang inibig Niya ang mga Kanya na nasa sanlibutan, inibig Niya sila hanggang sa wakas” (Juan 13:1).

Ang piging ng Purim, kung gayon, ay saksi sa pasasalamat ng bansa, gaano man kahina nitong maipakita ang kanilang

pagkilala na ang Diyos Mismo ang kahanga-hangang gumawa sa kanilang kapighatian bilang pagkakataon upang kumilos Siya sa biyaya.

“Nang magkagayo’y si Ester na reyna, ang anak ni Abihail” (Ama ng lakas), “at si Mardoqueo na Judio, ay sumulat nang may buong awtoridad upang pagtibayin ang ikalawang sulat na ito ng Purim. At ipinadala niya ang mga sulat sa lahat ng Judio, sa isandaan at dalawampu’t pitong lalawigan ng kaharian ni Assuero, na may *mga salita ng kapayapaan at katotohanan*, upang pagtibayin ang mga araw na ito ng Purim sa kanilang takdang panahon, ayon sa iniutos sa kanila ni Mardoqueo na Judio at ni Ester na reyna, at ayon sa itinakda nila para sa kanilang sarili at para sa kanilang binhi tungkol sa mga pag-aayuno at sa kanilang daing” (tt. 29-31). Hindi malamang na hindi binanggit ang pangalan ng Diyos sa mga pahayag na kanilang inilabas, sapagkat ang “mga salita ng kapayapaan at katotohanan” ay malinaw na nag-ugnay sa pagpapakumbaba ng bayan at sa kanilang pag-aayuno, sa pagliligtas na ibinigay sa kanila ng Diyos sa huli. Binanggit din ang “kanilang daing.” Kanino pa ba iyon kundi sa Diyos? Kung tao lamang ang sumulat ng salaysay na ito, kay natural sanang idagdag ang mga salitang “sa Diyos” o “sa Panginoon.” Pero ang panulat ng pagkasi ay hindi kailanman nagkakamali. Ang Isa na ang mga daan ay sakdal ang tunay na may-akda ng aklat, si Mardoqueo man o ibang di-kilalang tao ang sumulat nito.

“At pinagtibay ng utos ni Ester ang mga bagay na ito tungkol sa Purim; at isinulat ito sa aklat” (t. 32). Hanggang sa kasalukuyan, at sa loob ng maraming siglo, kaugalian na ng mga Hebreo na basahin ang aklat na ito sa taunang pagdiriwang ng piging; at tuwing mababanggit ang pangalan ni Haman, ang mga

ortodoksong Judio ay sumusutsot, pumapadyak, at sinusumpa ang kanyang alaala.

Noong mga araw na ang ating Panginoon ay nasa lupa, ang kanon ng Kasulatan ng Lumang Tipan, gaya ng alam natin ngayon, ay matagal nang buo, at binubuo ng “ang kautusan, ang mga propeta, at ang mga Awit.” Laging kasama ang Ester sa huling pangkat na ito, na tinatawag sa salin sa Griyego na “ang Hagiographa.” Tinawag ni Jesus na Kasulatan ang lahat ng ito. Kaya hindi natin maaaring pagdudahan ang ganap na pagkasi sa aklat na ito, dahil inilagay Niya rito ang Kanyang tatak. Gayunman, wala tayong matatagpuang anumang sipi mula rito o pagtukoy rito sa Bagong Tipan. Ito ang natatanging katibayan ng di-nagkukulang na pag-iingat ng Diyos sa isang di-tapat na bayan.

Hindi rin kailanman binanggit sa mga Ebanghelyo ang piging ng Purim. Hindi ito talagang para sa bayan habang sila ay nasa lupain. Bagaman ito ay taunang paalala ng di-nagbabagong biyaya, ito rin ay katibayan ng kakulangan nila ng puso para sa Isa na gumawa ng ganoon sa kanila. Sa kasalukuyan, bumaba na ito sa pagiging panahon ng makamundong pagsasaya, at mas makabayan kaysa makadiyos ang katangian nito.

Kabanata 10: Pagsasalita ng Kapayapaan

Yamang naisalaysay na nang napakadetalye ang kuwento ng pagsisikap ni Satanas na wasakin ang bansang pinangakuan, pati ang paraan kung paano siya nabigo, wala nang natitira kundi ilarawan ang nagbagong kalagayan bunga ng pagkawasak ni Haman at ng kanyang sambahayan, at ng pagkataas kay Mardoqueo. Ipinakikita muna ang malawak na paghahari ng monarka ng Persia sa pahayag na “ang haring Assuero ay nagpataw ng buwis sa lupain at sa mga pulo ng dagat” (t. 1). Kinailangang malaman at kilalanin ng lahat ng bansa ang kanyang kapangyarihan, gaya ng malapit na nilang kilalanin ang paghahari ng piniling Hari ng Diyos. Napakapalad ng araw na

*“Si Jesus ay maghahari saanman ang araw
Ay tumatahak sa kanyang sunud-sunod na paglalakbay:
Ang Kanyang kaharian ay lalaganap mula baybay
hanggang baybay,
Hanggang ang buwan ay hindi na lumaki at lumiit
kailanman.”*

“Ang mga kapangyarihang umiiral ay itinalaga ng Diyos;” ngunit pansamantala lamang ang lahat ng ito sa kasalukuyang panahon ng pagtangga sa tunay na Hari. Malapit nang mabago ang tanawing ito na puno ng daing, tungo sa isang tanawin ng dalisay na kagalakan at kaligayahan para sa mga bansang iniligtas, kapag nahayag mula sa Langit ang “isang matuwid na pinuno sa mga tao, isang pinunong may takot sa Diyos!” Hindi ganito si Assuero. Kaya ang kanyang pandaigdigang paghahari ay agad napasa ibang mga kamay; ngunit kapag naghari na ang

Pinahiran ng Diyos, ang Kanyang kaharian ay hindi kailanman mapapalitan.

Huwag sanang mahulog ang mambabasa sa isang pagkakamaling karaniwang-karaniwan ngayon. Ang Kaharian ay hindi ang Iglesya. Ang Iglesya ay ang katawan ni Cristo, na binubuo ng lahat ng tinawag palabas, sa dispensasyong ito, mula sa mga Judio at sa mga Hentil, at binautismuhan sa kapangyarihan ng Espiritu Santo. Habang ginagawa ng Diyos ang natatanging gawaing ito ng Kanyang biyaya, ang Kaharian, sa wastong pananalita, ay nakabinbin muna. Totoo na lumalaganap sa sanlibutan ang mga simulain ng Kaharian, at ang lahat ng ipinanganak na muli ay, kahit ngayon, nasa loob nito at moral na kabilang dito.

Ngunit sa kabila nito, hindi pa dumarating ang panahon ng paghahari. Ito pa rin ay “ang kaharian at pagtitiis ni Jesu-Cristo.” Kapag bumalik ang Panginoon mula sa Langit, bababa Siya “na may sigaw” sa himpapawid, kasabay ng “tinig ng arkanghel at ng pakakak ng Diyos.” Buo na noon ang Iglesya at matatapos na ang kanyang panahon ng pagpapatotoo at pagkatakwil dito sa lupa. Kaya nga “ang mga patay kay Cristo ay unang babangon: pagkatapos tayong mga buhay na natitira ay aagawing kasama nila sa mga ulap, upang salubungin ang Panginoon sa hangin: at sa gayon ay makakasama natin ang Panginoon magpakailanman” (1 Tesalonica 4:16, 17; tingnan din ang 1 Corinto 15:51-56).

Ito ang magiging wakas ng dispensasyong Cristiano, ngunit *hindi* ang wakas ng sanlibutan. May iba pang mga panahong susunod. Ang una ay magiging napakaikli, at karaniwang tinatawag sa Kasulatan na “ang malaking kapighatian,” “ang oras ng pagsubok,” at “ang panahon ng kabagabagan ni Jacob.”

Sa panahong ito (na pinag-uukulan ng malaking bahagi ng Kasulatan, lalo na ang Mateo 24 at ang kalakhan ng Apocalipsis—mga kabanata 4-19 kasama na), muling hahawakan ng Diyos ang bansang Judio. Isang nalabi sa kanila, sa kanilang kapighatiang hindi pa nangyayari kailanman, ay babaling sa Kanyang Salita at makikita roon na, dahil sa pagtangga nila sa Mesiyas, ibinigay sila sa bahagyang pagkabulag “hanggang sa pumasok ang kabuuan ng mga Hentil.” Kapag naabot na ang panahong iyon sa pag-agaw sa Iglesya, bubuksan ng Diyos ang kanilang mga mata sa kanilang malaking kasalanan. Kikilalanin nila ang Ipinako sa krus bilang ang Pinahiran ni Jehova, at ihihiwalay nila ang kanilang sarili sa masamang karamihan upang hintayin ang Kanyang pagpapakita bilang kanilang Tagapagligtas. Sa lupain ng Palestina ay may lilitaw na isang tao na angkop na larawan si Haman—ang personal na Antikristo, na tinutukoy sa Kasulatan sa iba't ibang pangalan, gaya ng “ang hari” sa Daniel 11:36, na “gagawa ayon sa kanyang sariling kalooban;” “ang walang-kuwentang pastol” sa Zacarias 11:15-17; ang isang “darating sa kanyang sariling pangalan” sa Juan 5:43; “ang taong makasalanan,” at “ang masama” o “ang walang-batas” sa 2 Tesalonica 2, “na ang pagdating ay ayon sa paggawa ni Satanas na may buong kapangyarihan at mga tanda at mga kababalaghang kasinungalingan;” at ang halimaw na may dalawang sungay sa Apocalipsis 13, na may anyong tupa, upang gayahin ang Kordero ng Diyos, ngunit nabubunyag sa kanyang pananalita, na pananalita ng dragon. Ang kakila-kilabot na taong ito ay magiging mabangis na mang-uusig sa mga tapat na Judio sa maikling panahon, ngunit gaya ng nangyari kina Haman at Mardoqueo, kapag tila pinakamadilim na ang lahat, magpapakita ang Panginoon upang wasakin ang kapangyarihan ng kasamaan at iligtas ang Kanyang bayan.

Pagkatapos ay susunod ang pagtatatag ng kahariang hindi kailanman ibibigay sa iba, kung kailan sa loob ng isang libong taon ay maghahari ang Panginoong Jesus sa buong lupa.

Tuwing ipinagkakatiwala sa tao ang pandaigdigang paghahari, siya ay, gaya sa lahat ng iba pa, lubos na nabigo. Ngunit kapag “dumating na Siya na may karapatan dito,” hahatulan Niya ang mga bansa sa katuwiran at ipakikita ang sakdal na paghahari ni Jehova sa lupa. Ito ang Kaharian na siyang pangunahing paksa ng mga hula sa Lumang Tipan at madalas na tinutukoy sa Bagong Tipan. Isang talata mula sa bahaging ito ang sisipiin namin dito. “Na ipinaalam sa atin ang hiwaga ng Kanyang kalooban, ayon sa Kanyang mabuting kaluguran na Kanyang ipinasiya sa Kanyang sarili: upang sa *dispensasyon ng kaganapan ng mga panahon* ay matipon Niya (o mapasailalim sa iisang ulo) ang lahat ng bagay kay Cristo, ang mga nasa Langit at ang mga nasa lupa; sa Kanya nga” (Efeso 1:10, 11). Kapag dumating na ang dispensasyong iyon na matagal nang hinihintay, “ang lupa ay mapupuno ng kaalaman sa Panginoon, gaya ng tubig na tumatakip sa dagat.” Ang mga makalangit na banal ay makakasama noon ng kanilang Panginoon sa pamamahala, samantalang ang mga banal sa lupa ay buong galak na kikilala sa Kanyang mabuting paghahari.

Matitigil na magpakailanman ang maling pamamahala at pang-aapi. Ang mahabang pananaghoy ng lupa ay mapapalitan ng isang awit ng walang-katapusang papuri sa Kordero na minsang pinatay.¹ Hindi namin mapigilang ituro sa mambabasa ang isang magandang talata, ngayon naman mula sa Mga Awit, bago namin iwan ang napakakawili-wiling paksang ito. Ang tinutukoy namin ay ang Awit 72, kung saan napakalinaw na inilalarawan ang kaharian ng Mesiyas. Matapos sabihin kung

paanong “bababa Siya na gaya ng ulan sa damong ginapas,” na nagdadala ng ginhawa at pagpapala sa kawawa at tigang na sanlibutang ito, ay mababasa natin na “Siya’y magkakaroon din ng kapangyarihan mula sa dagat hanggang sa dagat, at mula sa ilog hanggang sa mga wakas ng lupa. Ang mga tumatahan sa ilang ay yuyukod sa harap Niya; at ang Kanyang mga kaaway ay hihimod ng alabok. Ang mga hari ng Tarsis at ng mga pulo ay magdadala ng mga kaloob: ang mga hari ng Sheba at Seba ay maghahandog ng mga regalo. Oo, ang lahat ng hari ay magpapatirapa sa harap Niya: ang lahat ng bansa ay maglilingkod sa Kanya” (tt. 8–11). Hindi kataka-taka na sa katapusan ng paglalahad ng Kanyang mga kaluwalhatian ay isinulat ng kinasihang mang-aawit, “Ang mga panalangin ni David na anak ni Jesse ay natapos na”! Ang lahat noon ay magiging gaya ng nararapat; sapagkat ang buong lupa ay mapupuno ng Kanyang kaluwalhatian.

Ang madaling-lumipas na katangian ng kadakilaan ng tao at ang gumuguhong mga kaharian ng lupa, kung ihahambing sa “kahariang bato” na darating pa, ay mahusay na naipakikita sa ikalawang talata ng ating kabanata sa Ester. “At ang lahat ng gawa ng kanyang kapangyarihan at ng kanyang lakas, at ang pahayag ng kadakilaan ni Mardoqueo, na doo’y itinaas siya ng hari, hindi ba nakasulat ang mga ito sa aklat ng mga kasaysayan ng mga hari ng Media at Persia?” Malamang na tuluyan nang nawala ang mga aklat na ito. Ngunit iningatan ng Diyos ang sarili Niyang talaan ng mga pangyayari sa mga araw na iyon. Kung hindi dahil dito, hindi natin kailanman malalaman mula sa kasaysayan ng sanlibutan ang tungkol kay Mardoqueo at sa pamamagitan ng Diyos upang ingatan ang Kanyang bayan sa lupain ng kanilang pagkatapon.

Ang kapangyarihan ni Assuero ay bahagi ng kumukupas na kaluwalhatian ng sanlibutang ito. Wala na siya, at naglaho na ang kanyang mga talaan. Nasa puso ni Mardoqueo ang kapakanan ni Jehova, sa kabila ng kakaibang kalagayang kinalagyan niya. Ang kanyang katapatan ay aalalahanin magpakailanman. “Sapagkat si Mardoqueo na Judio ay pangalawa sa haring Assuero, at dakila sa mga Judio, at kinalulugdan ng karamihan ng kanyang mga kapatid, na hinahanap ang ikabubuti ng kanyang bayan, at nagsasalita ng kapayapaan sa lahat ng kanyang lahi” (t. 3). Lumilitaw siya bilang isang taong lubos na walang pansariling interes at hindi makasarili, na bagaman pinarangalan ng palalong mananakop, ay hindi na kumikilos ngayon gaya noong una, nang payuhan niya si Ester na huwag ihayag ang kanyang lahi; kundi isa na siyang taong walang daya, kilala ng lahat bilang Judio, at ginagamit ang kanyang kapangyarihan para sa pagpapala ng bansang minsang nanganib.

Na paminsan-minsan, kahit doon na maraming bagay na salungat sa isip ng Diyos, ay ipinakikita Niya ang Kanyang walang-hangganang biyaya sa pagbibigay sa Kanyang bayan ng ganitong mga tagapagligtas, ay malinaw kapwa sa Kasulatan at sa madilim at malungkot na kasaysayan ng Iglesya sa lupa. Ngunit huwag sanang ipalagay ninuman mula rito na maliit na bagay lamang sa Kanya kung magpatuloy ang Kanyang mga banal sa mga bagay na salungat sa Kanyang inihayag na Salita. Iba ang makilala ang pag-ibig at pag-aaruga ng isang Ama, kahit lumalakad sa mga landas na sariling pinili; iba rin ang lumakad na kasama ng Diyos, gaya ni Enoc, at magkaroon ng patotoo na nakalulugod sa Kanya.

Bilang patunay kung gaano kahina ang pagkaunawa ng tao sa banal na disenyo ng Kasulatan, nais kong ituro, bago magtapos, ang kilalang katotohanan na sa salin na Septuagint ng Lumang Tipan, at matatagpuan sa Ingles sa Apocrypha, ay may ilang dagdag sa aklat ng Ester na karaniwang ipinapalagay na gawa ng mga relihiyosong Judio sa Ehipto na nabagabag dahil walang anumang pagbanggit sa Diyos, kaya dinagdagan nila ang aklat ng sarili nilang mga sinulat, kung saan ang buong kaluwalhatian ay ibinibigay sa Kanya. Tama lamang na tinatanggi ang mga singit na ito sa ating salin, sapagkat hindi kailanman naging bahagi ang mga ito ng tekstong Hebreo, at isinulat ang mga ito pagkatapos tumigil ang tinig ng hula, noong mga araw ni Malakias. Sa isa sa mga idinagdag na bahaging ito, tinutukoy si Haman bilang isang taga-Macedonia na ang hangarin ay ibaling ang kaharian sa kanyang bayan. Bagay na bagay ito sa panahong isinulat ang mga ito. Ang imperyo ng Persia ay ibinagsak, gaya ng alam natin, ni Alejandrong Dakila, na ang mga hukbong taga-Macedonia ay napakadaling tumalo sa marangyang mga hukbo ng Iran.

Hindi maaaring pakialaman ng tao ang Salita ng Diyos nang hindi niya ikinapapahamak, at nang hindi niya sinisira ang bagay na ganap na sakdal sa sarili nito. “Ang lahat ng Kasulatan ay kinasihan ng Diyos (sa literal, hininga ng Diyos), at mapapakinabangan sa pagtuturo, sa pagsaway, sa pagtutuwid, sa pagsasanay sa katuwiran: upang ang tao ng Diyos ay maging ganap, lubos na nasasangkapan sa bawat mabuting gawa” (2 Timoteo 3:16, 17).

Sikapin nawa ng sumulat at ng mambabasa, nang higit at higit pa, na lumakad bilang mga tao ng Diyos; sa gayon ay masumpungan natin sa bawat bahagi ng Banal na Kasulatan

ang banal na kasangkapan para sa ating paglalakbay sa tanawing ito.

Hindi walang kabuluhan ang sinabi ng Diyos, “Ang mga nagpaparangal sa Akin ay Aking pararangalan, at ang mga humahamak sa Akin ay mawawalan ng halaga;” at muli, “Ang Panginoon ay sumasainyo habang kayo'y sumasa Kanya.”

Mga Tala

1. Ang maingat na mambabasa na maaaring nagnanais ng karagdagang liwanag tungkol sa Kaharian at sa mga kaugnay na paksa ay makasusumpong ng malaking tulong sa “Plain Papers on Prophetic Subjects,” ni W. Trotter. \$1.25. Mula rin sa parehong tagapaglathala.

Sa Diyos ang lahat ng kaluwalhatian.